מולייר

הקמצן

מולייר

הקמצן

תירגם נתן אלתרמן

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
הוצאת הקיבוץ המאוחד — תשל"ב

MOLIERE

L'AVARE

Traduction de

NATHAN ALTERMAN

Printed in Israel, 1971

דפוס גולדפיז, 829027

הנפשות

הַרְפָּגוֹן – אביהם של קליאנט ואֱליז, מאוהב במרין

קְלֵיאַנְט – בנו של הרפגון, אוהב את מרין

אֱלִיז – בתו של הרפגון, אוהבת את ולר

וַלֶר – בנו של אנסלם. אוהב את אליז

מַרְיַן – אוהבת את קליאנט

אַנְסֶלְם – אביהם של ולר ומרין

פְרוֹזִין – סרסורית לכל ענין

מַר סִימוֹן – מתווך

מַר זַ׳ק – טבחו ועגלונו של הרפגון

לַפְלֶש – משרתו של קליאנט

מָרַת קְלוֹד – משרתת להרפגון

לַמֶרְלוּש } משרתי הרפגון
בְּרֶנְדַווּאַן

קְצִין מִשְׁטָרָה וְלַבְלָרוֹ

מקום המעשה – פריס

מערכה ראשונה

תמונה ראשונה

ולר, אליז.

ולר. מַה זֹּאת, אֱלִיז יַקִּירָתִי? אַחֲרֵי כָּל הַהַבְטָחוֹת נִלְבָּבוֹת שֶׁל אַהֲבָה וֶאֱמוּנִים שֶׁנָּתַתְּ לִי בְּחַסְדֵּךְ, אַתְּ נִתְפֶּסֶת לְמָרָה שְׁחוֹרָה! אֲבוֹי, בְּעוֹד לִבִּי מָלֵא שִׂמְחָה אֲנִי שׁוֹמֵעַ אֶת אַנְחָתֵךְ. אִמְרִי נָא, שֶׁמָּא הִנָּךְ מִתְחָרֶטֶת עַל אֲשֶׁר שֶׁבָּאנִי מִיָּדֵךְ? שֶׁמָּא אַתְּ חוֹזֶרֶת בָּךְ מִבְּרִית הָאֵרוּסִין שֶׁאוּלַי כָּפִיתִי עָלַיִךְ בְּתֹקֶף אַהֲבָתִי?

אליז. לֹא, וַלֶר. וְכִי יְכוֹלָה אֲנִי לְהִתְחָרֵט עַל דָּבָר כָּלְשֶׁהוּ שֶׁאֲנִי עוֹשָׂה לְמַעַנְךָ? כֹּחַ מָתוֹק לְאֵין קֵץ מְכַוֵּן אֶת מַעֲשַׂי וְאֵין בִּי אֲפִלּוּ יְכֹלֶת לִרְצוֹת שֶׁהַדְּבָרִים יִתְגַּלְגְּלוּ בְּדֶרֶךְ אַחֶרֶת. אֲבָל אֶת הָאֱמֶת אֹמַר לְךָ – כָּל הָעִנְיָן כֻּלּוֹ מְמַלְּאֵנִי דְאָגָה. חוֹשֶׁשֶׁת אֲנִי מְאֹד שֶׁמָּא אֲנִי אוֹהֶבֶת אוֹתְךָ קְצָת יוֹתֵר מִדַּי.

ולר. הֲרֵי לָכֶם! חֶסֶד זֶה שֶׁאַתְּ נוֹטָה לִי, אֱלִיז, מִפְּנֵי מָה הוּא מְעוֹרֵר חֲשָׁשׁוֹת בְּלִבֵּךְ?

אליז. אֲבוֹי! בְּשֶׁל אֶלֶף דְּבָרִים גַּם יַחַד: מִפְּנֵי חֲמָתוֹ שֶׁל אָבִי, מִפְּנֵי תּוֹכַחְתָּהּ שֶׁל הַמִּשְׁפָּחָה, מִפְּנֵי רִנּוּנָם שֶׁל הַבְּרִיּוֹת. אֲבָל יוֹתֵר מִכֹּל, וַלֶר – מִפְּנֵי לְבָבְךָ שֶׁמָּא יָסוּר מֵעָלַי, מִפְּנֵי אוֹתָהּ אֲדִישׁוּת מַרְשַׁעַת שֶׁבְּנֵי מִינְךָ גּוֹמְלִים לָנוּ עַל־פִּי־הָרֹב כְּשֶׁאַהֲבָתֵנוּ הַתְּמִימָה מַכְרִיזָה עַל עַצְמָהּ בְּלַהַט רַב מִדַּי.

ולר. הָה, עָוֶל אַתְּ עוֹשָׂה לִי שֶׁאַתְּ מוֹדֶדֶת אוֹתִי בְּמִדָּתָם שֶׁל אֲחֵרִים. חִשְׁדִי בִּי כָּל חֲשָׁדוֹת שֶׁאַתְּ רוֹצָה, אֱלִיז, אֲבָל אֶת חוֹבַת־לְבָבִי כְּלַפַּיִךְ לֹא אֶזְנַח לְעוֹלָם. יוֹתֵר מִדַּי אֲנִי אוֹהֵב אוֹתָךְ, וְאַהֲבָתִי אֵלַיִךְ תִּתְקַיֵּם כָּל זְמַן שֶׁאֲנִי חַי.

אליז. הָה, וַלֶר! הַכֹּל מַשְׁמִיעִים אֶת הַזְּמִירוֹת הַלָּלוּ. כָּל הַגְּבָרִים הֵם לָשׁוֹן אַחַת, וְרַק הַמַּעֲשִׂים מַרְאִים בַּמֶּה הֵם נִבְדָּלִים זֶה מִזֶּה.

ולר. כֵּיוָן שֶׁרַק הַמַּעֲשִׂים הֵם הַמְּעִידִים עָלֵינוּ, חַכִּי, אֵפוֹא, לְפָחוֹת עַד שֶׁתּוּכְלִי לַחֲרֹץ עָלַי מִשְׁפָּט עַל פִּי מַעֲשַׂי וְאַל תְּטַפְּלִי עָלַי עֲווֹנוֹת בְּרוּחַ־נְבוּאָה, וּבַחֲשָׁשׁוֹת פּוֹרְחִים בָּאֲוִיר. אָנָּא, אַל תַּכִּי אוֹתִי נֶפֶשׁ בְּמַדְקְרוֹת חֲשָׁדוֹתַיִךְ הַקָּשִׁים וּתְנִי לִי שָׁהוּת לְהוֹכִיחַ לָךְ בְּאֶלֶף אַלְפֵי הוֹכָחוֹת כִּי פִּי וּלְבָבִי שָׁוִים.

אליז. הָה, כַּמָּה נוֹחוֹת אָנוּ לְהַאֲמִין לְאָדָם שֶׁאָנוּ אוֹהֲבוֹת אוֹתוֹ! כֵּן, וַלֶר, בְּטוּחָה אֲנִי בְּךָ שֶׁאֵין אַתָּה מְסֻגָּל לִנְהֹג בִּי כְּגוֹנֵב־דַּעַת. אֲנִי מַאֲמִינָה שֶׁאַתָּה אוֹהֵב אוֹתִי אַהֲבַת־אֱמֶת וְשֶׁעָתִיד אַתָּה לִשְׁמֹר לִי אֱמוּנִים. אֵינֶנִּי רוֹצָה לְפַקְפֵּק בְּזֹאת כְּלָל, וְאֵין אֲנִי מַשְׁאִירָה בְּלִבִּי אֶלָּא אֶת הַצַּעַר מִפְּנֵי תּוֹכַחְתָּם הָעֲתִידָה שֶׁל הַבְּרִיּוֹת.

ולר. אֲבָל מִנַּיִן הַחֲשָׁשׁוֹת הַלָּלוּ?

אליז. לֹא הָיִיתִי דוֹאֶגֶת כְּלָל, אִלּוּ הַכֹּל רוֹאִים אוֹתְךָ בְּעֵינַי שֶׁלִּי. בִּשְׁבִילִי הֲרֵי אַתָּה עַצְמְךָ סִבָּה מַסְפֶּקֶת לְהַצְדִּיק בָּהּ כָּל מַעֲשֶׂה שֶׁאֶעֱשֶׂה לְמַעַנְךָ. לִבִּי שֶׁלִּי, כְּדֵי לְלַמֵּד סַנֵּגוֹרְיָה עַל עַצְמוֹ, דַּי לוֹ שֶׁיִּסְתַּמֵּךְ עַל מַעֲלוֹתֶיךָ הָרַבּוֹת וְעַל הַכָּרַת הַטּוֹבָה הַקּוֹשֶׁרֶת אוֹתִי אֵלֶיךָ בִּרְצוֹן שָׁמַיִם. כָּל יוֹם נִזְכֶּרֶת אֲנִי מֵחָדָשׁ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁל סַכָּנָה שֶׁבָּהּ הִכַּרְנוּ זֶה אֶת זוֹ לָרִאשׁוֹנָה. אוֹתוֹ גֹדֶל־לֵב נִפְלָא שֶׁעוֹרֵר אוֹתְךָ לְהַשְׁלִיךְ נַפְשְׁךָ מִנֶּגֶד כְּדֵי

לְמַלֵּט אֶת נַפְשִׁי מִן הַגַּלִּים הַסּוֹעֲרִים; אוֹתָהּ טִרְחָה שׁוֹפַעַת רֹךְ שֶׁטָּרַחְתָּ לְסַעֲדֵנִי אַחֲרֵי שֶׁחִלַּצְתָּ אוֹתִי מִן הַמַּיִם וְכָל מוֹפְתֶיהָ הָרְצוּפִים שֶׁל אַהֲבָתְךָ הָעֲמֻקָּה, אֲשֶׁר לֹא הַזְּמַן וְלֹא הַמִּכְשׁוֹלִים הֱשִׁיבוּהָ מִדַּרְכָּהּ, אֲשֶׁר בְּמִצְוָתָהּ זָנַחְתָּ בֵּית־הוֹרִים וְעִיר־מוֹלֶדֶת וְנִשְׁאַרְתָּ כָּאן, בִּגְלָלִי, בְּעִלּוּם תֹּאַר וְיַחַס, וְהִטִּיתָ שֶׁכֶם לְשָׁרֵת לִפְנֵי אָבִי״ כְּדֵי שֶׁתּוּכַל לִרְאוֹת פָּנַי. הַדְּבָרִים הַלָּלוּ גְּדוֹלִים וְנִפְלָאִים בְּעֵינַי וַאֲנִי כְּשֶׁלְּעַצְמִי דַּי לִי בָּהֶם שֶׁאַצְדִּיק בְּלִבִּי אֶת הָאֵרוּסִין אֲשֶׁר הִסְכַּמְתִּי לָהֶם. אֲבָל הָאֲחֵרִים אוּלַי לֹא יִסְתַּפְּקוּ בְּכָךְ וְאֵינֶנִּי בְּטוּחָה כִּי יָבִינוּ לְרוּחִי.

ולר. מֵבִין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁמָּנִית, רַק אַהֲבָתִי בִּלְבַד נֶחְשֶׁבֶת בְּעֵינַי לְלַמֵּד עָלַי זְכוּת לְפָנַיִךְ; וַאֲשֶׁר לְאוֹתָם חֲשָׁשׁוֹת שֶׁבְּלִבֵּךְ, הֲרֵי אָבִיךְ עַצְמוֹ עוֹשֶׂה בְּמֵיטַב הַמַּאֲמַצִּים לְהַצְדִּיקֵךְ בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת; קַמְּצָנוּתוֹ שֶׁאֵין לָהּ גְּבוּל וְחַיֵּי הַדְּחָקוּת וְהַמַּחְסוֹר שֶׁהוּא כּוֹפֶה עַל בָּנָיו, דַּיָּם לָתֵת מָקוֹם אַף לַעֲבֵרוֹת קָשׁוֹת מֵאֵלּוּ. סִלְחִי לִי, אֱלִיז יַקִּירָתִי, שֶׁאֲנִי אוֹמֵר זֹאת לְפָנַיִךְ. מִי כָּמוֹךְ יוֹדֵעַ כִּי סָעִיף זֶה אֵין לְדַבֵּר בּוֹ טוֹבוֹת הַרְבֵּה. אֲבָל לָמָּה אַרְבֶּה מִלִּים? אִם יַעֲלֶה בְּיָדִי לִמְצֹא אֶת הוֹרַי – וַאֲנִי מְקַוֶּה שֶׁאֶמְצָאֵם – לֹא יִקְשֶׁה עָלֵינוּ לַהֲפֹךְ אֶת לֵב אָבִיךְ לְטוֹבָה עָלֵינוּ. אֲנִי מְחַכֶּה בְּקֹצֶר־רוּחַ לִידִיעוֹת עֲלֵיהֶם וְאִם לֹא תָּבוֹאנָה בִּמְהֵרָה אֵצֵא לַחְקֹר וְלִדְרֹשׁ בְּעַצְמִי.

אליז. לֹא, וַלֵּר, בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ – אֵין אַתָּה זָז מִפֹּה. עָלֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת הַכֹּל כְּדֵי לִמְצֹא דֶּרֶךְ אֶל לִבּוֹ שֶׁל אָבִי.

ולר. אַתְּ רוֹאָה כַּמָּה אֲנִי מִתְיַגֵּעַ וּבְכַמָּה טַכְסִיסֵי חֲלָקוֹת אֲחַזְתִּי כְּדֵי שֶׁאֶזְכֶּה לְפָנָיו לְשָׁרְתוֹ. אֵיזֶה מַסֵּכוֹת שֶׁל חֲבִיבוּת וְהִסְתַּגְּלוּת אֲנִי מַעֲלֶה עַל פָּנַי כְּדֵי לָשֵׂאת חֵן מִלְּפָנָיו וּמַה מִּשְׂחָק אֲנִי מְשַׂחֵק לְפָנָיו יוֹם־יוֹם עַל־מְנָת

שֶׁיִּטֶּה לִי חֶסֶד. אָכֵן גְּדוֹלוֹת עָשִׂיתִי בִּמְלָאכָה זוֹ וְלָמַדְתִּי לָדַעַת שֶׁכְּדֵי לִקְנוֹת אֶת לִבָּם שֶׁל הַבְּרִיּוֹת אֵין לְךָ דֶּרֶךְ טוֹבָה אֶלָּא לְהִתְקַשֵּׁט לִפְנֵיהֶם בְּשִׁגְעוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם, לְשַׁנֵּן פְּנִינֵי חָכְמַת חַיִּים שֶׁפִּיהֶם מֵפִיק, לְהַקְטִיר קְטֹרֶת לְכָל מוּם שֶׁבָּהֶם וּלְמְחֹא כַּף לְכָל מַעֲשֶׂה שֶׁהֵם עוֹשִׂים. אֵין אַתָּה צָרִיךְ לְפַחֵד כְּלָל שֶׁמָּא תַּגְדִּישׁ חָלִילָה אֶת סְאַת הַהִתְרַפְּסוּת; הַדֶּרֶךְ שֶׁאַתָּה מְשַׁטֶּה בָּהֶם יְכוֹלָה לִהְיוֹת גְּלוּיָה לַכֹּל, – אֵין חֲשָׁשׁ; אֲפִלּוּ אֶת הַמְּפֻלְפָּלִים שֶׁבָּהֶם אַתָּה הוֹפֵךְ לִכְסִילִים גְּמוּרִים כְּשֶׁאַתָּה מַגִּיעַ לְפֶרֶק חֲנֻפָּה. יָכוֹל אַתָּה לְהַלְעִיטָם כָּל חֻצְפָּה וְכָל דְּבַר גִּחוּךְ שֶׁבָּעוֹלָם, אִם תְּתַבֵּל זֹאת בְּתַבְלִין שֶׁל תִּשְׁבָּחוֹת. אָמְנָם יְשַׁר־הַלֵּב סוֹבֵל קְצָת בְּמִקְצוֹעַ זֶה שֶׁאֲנִי עוֹסֵק בּוֹ. אֲבָל כְּשֶׁאַתָּה נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת עָלֶיךָ לְשַׁנּוֹת טַעַמְךָ לְפִי טַעְמָם וְכֵיוָן שֶׁאֵין לְכָבְשָׁם אֶלָּא בְּדֶרֶךְ זוֹ הֲרֵי שֶׁאֲשֵׁמִים לֹא הַמַּחֲנִיפִים כִּי אִם אֵלֶּה הָעֲשׂוּיִים לִהְיוֹת נֶחֱנָפִים.

אליז. אֲבָל מַדּוּעַ אֵינְךָ עוֹשֶׂה מַשֶּׁהוּ גַּם כְּדֵי לְהָכִין לְךָ אֶת עֶזְרָתוֹ שֶׁל אָחִי, לַמִּקְרֶה שֶׁפִּתְאֹם יַעֲלֶה עַל דַּעְתָּהּ שֶׁל הַמְּשָׁרֶתֶת לְגַלּוֹת אֶת סוֹדֵנוּ?

ולר. לְהִתְחַבֵּב עַל שְׁנֵיהֶם גַּם יַחַד – לֹא בָּא בְּחֶשְׁבּוֹן. טִיבוֹ שֶׁל הָאָב וְטִיבוֹ שֶׁל הַבֵּן הֵם שְׁנֵי קְצָווֹת כֹּה רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה שֶׁאִם אַתָּה מְקָרֵב אֶת הָאֶחָד אַתָּה דּוֹחֶה אֶת הַשֵּׁנִי. אֲבָל אַתְּ, מִצִּדֵּךְ, כְּדַאי שֶׁתִּקְחִי דְּבָרִים עִם אָחִיךְ יִתְנַסִּי, בְּכֹחַ הַיְדִידוּת שֶׁבֵּינֵיכֶם, לְעוֹרֵר אוֹתוֹ שֶׁיַּעֲמֹד לִימִינֵנוּ. הִנֵּה הוּא בָּא. אֲנִי אֵלֵךְ לִי. זוֹ שָׁעָה יָפָה לְדַבֵּר אִתּוֹ; וּמוּטָב שֶׁלֹּא תְּסַפְּרִי לוֹ בְּעִנְיָנֵנוּ אֶלָּא רַק מַה שֶּׁתִּמְצְאִי לְנָכוֹן.

אליז. אֵינֶנִּי יוֹדַעַת אִם יִהְיֶה בִּי הַכֹּחַ לְגַלּוֹת לוֹ אֶת הַסּוֹד הַזֶּה.

תמונה שניה

קליאנט, אליז.

קליאנט. אֲנִי שָׂמֵחַ מְאֹד, אֲחוֹתִי, שֶׁמְּצָאתִיךְ לְבַדֵּךְ. נַפְשִׁי יוֹצֵאת לְדַבֵּר אִתָּךְ. עָלַי לְגַלּוֹת לָךְ סוֹד.

אליז. אֲנִי שׁוֹמַעַת, אָחִי. מַה בְּפִיךָ לוֹמַר לִי?

קליאנט. הַרְבֵּה דְּבָרִים, אֲחוֹתִי, וְכֻלָּם צְרוּרִים בְּדִבּוּר אֶחָד: אֲנִי מְאֹהָב.

אליז. אַתָּה מְאֹהָב?

קליאנט. כֵּן, אֲנִי מְאֹהָב. וְקֹדֶם־כֹּל וּבְטֶרֶם אַמְשִׁיךְ, – יוֹדֵעַ אֲנִי כִּי הִנְנִי בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל אָבִי וְכִי מֵעֶצֶם הֱיוֹתִי בְּנוֹ הִנְנִי כָּפוּף לִרְצוֹנוֹ, וְכִי אָסוּר לָנוּ לָבוֹא בִּבְרִית אַהֲבָה בְּלִי הַסְכָּמָתָם שֶׁל אֵלֶּה שֶׁהֱבִיאוּנוּ לָאוֹר עוֹלָם, וְכִי בְּמִצְוַת־שָׁמַיִם הֵם אֲדוֹנִים לְמִשְׁאֲלוֹת נַפְשֵׁנוּ וְכִי חָלִילָה לָנוּ לָלֶכֶת אַחֲרֵי לְבָבֵנוּ שֶׁלֹּא בְּהַנְהָגָתָם, וְכִי מֵאַחַר שֶׁאֵין שׁוּם יֵצֶר פּוֹחֵז מַעֲבִיר אוֹתָם עַל דַּעְתָּם אֵין הֵם מוּעָדִים לִשְׁגוֹת כָּמוֹנוּ וְהֵם הַמֵּיטִיבִים לִרְאוֹת מָה הַנָּכוֹן וְהַיָּשָׁר בִּשְׁבִילֵנוּ, וְכִי אוֹר תְּבוּנָתָם צָרִיךְ לִהְיוֹת נֶאֱמָן עָלֵינוּ יוֹתֵר מִסַּנְוֵרֵי תְּשׁוּקוֹתֵינוּ, וְכִי סַעֲרַת הַנְּעוּרִים עֲשׂוּיָה לְטַלְטֵל אוֹתָנוּ אֶל עֶבְרֵי פִּי תְהוֹמוֹת שֶׁסַּכָּנָה בָּהֶן. אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, אֲחוֹתִי, אֲנִי אוֹמֵר לָךְ, כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּטְרִיחִי עַצְמֵךְ לוֹמַר אוֹתָם לִי; שֶׁכֵּן, אֲהַבְתִּי, בְּקִצּוּר, אֵינָהּ רוֹצָה לִשְׁמֹעַ דָּבָר וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ אוֹתָךְ שֶׁלֹּא תַּטִּיפִי לִי מוּסָר.

אליז. כְּבָר בִּקַּשְׁתָּ אֶת יָדָהּ שֶׁל הָעַלְמָה?

קליאנט. עוֹד לֹא, אֲבָל גָּמַרְתִּי בְּלִבִּי. וַאֲנִי מַשְׁבִּיעַ אוֹתָךְ עוֹד הַפַּעַם שֶׁלֹּא תָבִיאִי לִי נִמּוּקִים לַהֲשִׁיבֵנִי מִדַּעְתִּי.

אליז. כָּל־כָּךְ אֲנִי בְּרִיָּה מְשֻׁנָּה בְּעֵינֶיךָ, אָחִי?

קליאנט. לֹא אֲחוֹתִי. אֲבָל אֵין אַתְּ מְאֹהֶבֶת. אֵין אַתְּ יוֹדַעַת טַעְמָהּ שֶׁל אוֹתָהּ עֲרִיצוּת רַכָּה שֶׁאַהֲבָה טְהוֹרָה כּוֹפָה עַל לְבוֹתֵינוּ. אֲנִי חוֹשֵׁשׁ מִפְּנֵי שֵׂכֶל־הַיָּשָׁר שֶׁלָּךְ.

אליז. אֲבוֹי, אָחִי! אַל נְדַבֵּר עַל שֵׂכֶל־הַיָּשָׁר שֶׁלִּי. אֵין אָדָם בָּעוֹלָם שֶׁאֵינוֹ מְאַבֵּד אוֹתוֹ לְפָחוֹת פַּעַם אַחַת בְּחַיָּיו. וְאִלּוּ גִּלִּיתִי לְךָ מַה שֶּׁבְּלִבִּי, אוּלַי הָיִיתָ מוֹצֵא בִּי שֵׂכֶל פָּחוֹת מֵאֲשֶׁר בְּךָ.

קליאנט. הָהּ, מִי יִתֵּן וְגַם נַפְשֵׁךְ...

אליז. קֹדֶם נִגְמֹר בַּעֲסָקֶיךָ שֶׁלְּךָ. אֱמֹר לִי מִי הִיא זוֹ שֶׁאַתָּה אוֹהֵב.

קליאנט. עַלְמָה צְעִירָה שֶׁבָּאָה לֹא מִכְּבָר לָגוּר בִּסְבִיבָתֵנוּ. דּוֹמֶה שֶׁמֶּטֶבַע־בְּרִיָּתָהּ הִיא עֲשׂוּיָה לְעוֹרֵר אַהֲבָה בְּלֵב כָּל רוֹאֶיהָ. הַטֶּבַע, אֲחוֹתִי, לֹא הוֹצִיא מִתַּחַת יָדָיו דָּבָר נָאֶה יוֹתֵר מִזֶּה וּמֵרֶגַע שֶׁרְאִיתִיהָ לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי. קוֹרְאִים לָהּ מַרְיָן וְהִיא שְׁרוּיָה בִּמְהִיצָתָהּ וּבְהַשְׁגָּחָתָהּ שֶׁל אִמָּהּ הַטּוֹבָה שֶׁכִּמְעַט תָּמִיד חוֹלָה הִיא וְנַעֲרָה זוֹ הוֹגָה לָהּ רִגְשֵׁי אַהֲבָה שֶׁאֵין לְשַׁעֲרָם. הִיא סוֹעֶדֶת אוֹתָהּ בְּחָלְיָהּ, מִצְטַעֶרֶת בְּצַעֲרָהּ וּמְחַזֶּקֶת אֶת רוּחָהּ בְּמִדַּת עֲדִינוּת שֶׁהָיְתָה נוֹגַעַת עַד לִבֵּךְ. כָּל מַעֲשֶׂה שֶׁהִיא עוֹשָׂה יֵשׁ בּוֹ תִּשְׁעָה קַבִּים חֵן וְכָל הֲלִיכוֹתֶיהָ מְלֵאוֹת קֶסֶם בְּלִי קֵץ. יֵשׁ בָּהּ מִין מְתִיקוּת כּוֹבֶשֶׁת, מִין טוּב־לֵב הַמּוֹלִיךְ אוֹתְךָ שֶׁבִי, מִין יַשְׁרָנוּת מַקְסִימָה... הָהּ, אֲחוֹתִי, אִלּוּ הָיִית רוֹאָה אוֹתָהּ.

אליז. אֲנִי רוֹאָה, אָחִי. אֲנִי לוֹמֶדֶת מִדְּבָרֶיךָ. דַּי לִי שֶׁאַתָּה אוֹהֵב אוֹתָהּ וּכְבָר אֲנִי יוֹדַעַת מִי הִיא.

קליאנט. אַגַּב נִתְבָּרֵר לִי, שֶׁלֹּא בִּידִיעָתָן, כִּי אֵין הֵן שְׁרוּיוֹת בִּרְוָחָה וְעִם כָּל הֱיוֹתָן מִסְתַּפְּקוֹת בִּמְעַט אֵין הֵן מַסְפִּיקוֹת לְמַלֵּא מַחְסוֹרָן בָּאֶמְצָעִים הַדְּחוּקִים שֶׁבִּידֵיהֶן. שַׁעֲרִי, אֲחוֹתִי, בְּנַפְשֵׁךְ אֵיזֶה אֹשֶׁר הוּא

כְּשֶׁאָדָם יָכוֹל לְהָרִים מִשֵּׁפֶל הַמַּדְרֵגָה אֶת זוֹ שֶׁאָהֲבָה נַפְשׁוֹ; לְהוֹשִׁיט בְּלִי מֵשִׂים עֶזְרָה פֹּה וָשָׁם כְּדֵי לְסַפֵּק אֶת צְרָכֶיהָ הַמְעַטִּים שֶׁל מִשְׁפָּחָה יִשְׁרַת־דֶּרֶךְ; וְחִשְׁבִי נָא כַּמָּה נַפְשִׁי מָרָה בִּרְאוֹתִי כִּי מֵחֲמַת קַמְצָנוּתוֹ שֶׁל אָבִי אֵין אֲנִי יוֹדֵעַ טַעְמוֹ שֶׁל אֹשֶׁר זֶה וְאֵינֶנִּי יָכוֹל לְהַרְאוֹת לַיָּפָה בַּנָּשִׁים שׁוּם סִימָן שֶׁיָּעִיד עַל אַהֲבָתִי.

אליז. כֵּן, אָחִי, מְבִינָה אֲנִי כַּמָּה גָּדוֹל צַעַרְךָ.

קליאנט. הָהּ, אֲחוֹתִי, הוּא גָּדוֹל יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁאַתְּ תּוֹפֶסֶת. אֲבָל מַה נַּרְבֶּה דְּבָרִים? הַאִם יֵשׁ בָּעוֹלָם עִנְיָן מְגֻנֶּה יוֹתֵר מֵאוֹתָהּ יָד קְפוּצָה שֶׁרוֹדָה בָּנוּ, מֵאוֹתָהּ בַּצֹּרֶת לֹא־אֱנוֹשִׁית שֶׁאָנוּ נְמַקִּים בָּהּ? וּמַה יִּהְיֶה לָנוּ מִן הָרְכוּשׁ שֶׁבְּיָדֵינוּ, אִם סוֹפוֹ לָבוֹא אַחֲרֵי בְּלוֹתֵנוּ, בְּשָׁנִים שֶׁאֵין חֵפֶץ בָּהֶן, וְאִם אֲנִי נֶאֱלָץ עַכְשָׁו, כְּדֵי לְהַחֲזִיק מַעֲמָד, לִשְׁקֹעַ בְּחוֹבוֹת עַל יָמִין וְעַל שְׂמֹאל וְאִם אֵין לָנוּ בְּרֵרָה, לִי וָלָךְ, אֶלָּא לְבַקֵּשׁ יוֹם־יוֹם אֶת חַסְדָּם שֶׁל חֶנְוָנִים כְּדֵי שֶׁאוּכַל לָצֵאת בִּבְגָדִים שֶׁאֵין בּוּשָׁה בָּהֶם? קִצּוּר דָּבָר, עֲמַדְתִּי לְדַבֵּר אִתָּךְ שֶׁתִּתְהִי עַל קַנְקַנּוֹ שֶׁל אָבִינוּ בְּעִנְיַן רִגְשׁוֹתַי כְּלַפֵּי מַרְיָן, וְאִם מִתְבָּרֵר לִי שֶׁהוּא מִתְנַגֵּד לְכָךְ אֲנִי קָם וְהוֹלֵךְ לְמָקוֹם אַחֵר, יַחַד עִם הָעַלְמָה הַחֲבִיבָה הַזֹּאת, לִחְיוֹת כְּמַזָּלֵנוּ שֶׁתּוֹעִיד לָנוּ הַהַשְׁגָּחָה הָעֶלְיוֹנָה. אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל בְּכָל הַדְּרָכִים לִלְווֹת אֶת הַכֶּסֶף הַדָּרוּשׁ לִי לְשֵׁם כָּךְ וְאִם צָרוֹתַיִךְ, אֲחוֹתִי, הֵן כְּצָרוֹתַי שֶׁלִּי, וְאִם גְּזֵרָה הִיא שֶׁאָבִינוּ יִתְנַגֵּד לְמִשְׁאֲלוֹת לִבֵּנוּ, אָנוּ עוֹזְבִים אוֹתוֹ שְׁנֵינוּ גַּם יַחַד וְיוֹצְאִים לַחָפְשִׁי מֵאוֹתָהּ עָרִיצוּת שֶׁכָּפְתָה עָלֵינוּ עֵת כֹּה רַבָּה קַמְצָנוּתוֹ הַמְאוּסָה.

אליז. נָכוֹן הַדָּבָר. כָּל יוֹם הוּא מוֹסִיף לָנוּ סִבּוֹת לְהִצְטַעֵר עַל מוֹתָהּ שֶׁל אִמֵּנוּ וְאָמְנָם...

קליאנט. אֲנִי שׁוֹמֵעַ אֶת קוֹלוֹ. נָסוּר נָא מִפֹּה וְנַמְשִׁיךְ בְּסוֹד־שִׂיחַ שֶׁלָּנוּ. אַחַר־כָּךְ נַעֲשֶׂה יָד אַחַת כְּדֵי לְקַדֵּשׁ מִלְחָמָה עַל רוּחוֹ הָרָעָה.

תמונה שלישית

הרפגון, לפלש.

הרפגון. תִּסְתַּלֵּק מִפֹּה תֵּכֶף וּמִיָּד, וְשֶׁלֹּא אֶשְׁמַע כָּל טְעָנוֹת וּמַעֲנוֹת! אַחַת שְׁתַּיִם, שֶׁאֶרְאֶה אוֹתְךָ עָף מִן הַבַּיִת הַזֶּה, רַב־נְבָלִים אָרוּר, גְּנַב־לִתְלִיָּה שֶׁכָּמוֹךָ!

לפלש. לעצמו. מִיָּמַי לֹא רָאִיתִי דָבָר מְשֻׁקָּץ יוֹתֵר מִן הַזָּקֵן הָאַשְׁמַאי הַזֶּה. אֲנִי בָטוּחַ – בַּל אֶחֱטָא בִּשְׂפָתַי – שֶׁהַשָּׂטָן יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ.

הרפגון. מָה אַתָּה רוֹטֵן שָׁם בֵּין שִׁנֶּיךָ?

לפלש. מַדּוּעַ אַתָּה מְגָרֵשׁ אוֹתִי?

הרפגון. עוֹד אַתָּה שׁוֹאֵל שְׁאֵלוֹת, פֶּגַע־רַע שֶׁכָּמוֹךָ? צֵא מַהֵר, שֶׁלֹּא אֶרְצַח אוֹתְךָ נֶפֶשׁ.

לפלש. מֶה עָשִׂיתִי לְךָ?

הרפגון. עָשִׂיתָ לִּי שֶׁאֲנִי רוֹצֶה שֶׁתֵּצֵא.

לפלש. הָאָדוֹן הַצָּעִיר, הוּא בִּנְךָ, צִוַּנִי לְחַכּוֹת לוֹ.

הרפגון. תֵּצֵא וּתְחַכֶּה לוֹ בָּרְחוֹב, וְאַל תַּעֲמֹד לִי פֹּה תָּקוּעַ כְּבוּל־עֵץ לִבְלֹשׁ אַחֲרֵי כָּל הַנַּעֲשֶׂה וּלְהָפִיק תּוֹעֶלֶת מִכָּל דָּבָר. אֵינֶנִּי רוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה לִי פֹּה תָּמִיד מְרַגֵּל שֶׁחָטְמוֹ בַּעֲסָקַי, נוֹכֵל וְרַמַּאי שֶׁעֵינָיו הָאֲרוּרוֹת מַשְׁגִּיחוֹת עַל כָּל מַעֲשַׂי, חוֹמְדוֹת אֶת כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לִי וּמְפַשְׁפְּשׁוֹת בְּכָל פִּנָּה כְּדֵי לִרְאוֹת שֶׁמָּא אֶפְשָׁר לִגְנֹב מַשֶּׁהוּ.

לפלש. אֵיךְ, לַעֲזָאזֵל, אַתָּה מְשַׁעֵר בְּנַפְשְׁךָ כִּי אֶפְשָׁר לִגְנֹב מִמְּךָ? הַאִם הַגְּנֵבָה יֵשׁ לָהּ שְׁלִיטָה עָלֶיךָ, כְּשֶׁאַתָּה סוֹגֵר כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לְךָ וְעוֹמֵד עַל מִשְׁמַרְתְּךָ יוֹמָם וָלַיְלָה?

הרפגון. אֲנִי רוֹצֶה לִסְגֹּר כָּל מַה שֶּׁלִּבִּי חָפֵץ וְלַעֲמֹד עַל

הַמִּשְׁמָר כָּל כַּמָּה שֶׁמּוֹצֵא חֵן בְּעֵינַי. זֶה טִיבָם שֶׁל הַפַּשְׁפְּשָׁנִים הַלָּלוּ – שָׂמִים לֵב לְכָל מַה שֶּׁאַתָּה עוֹשֶׂה! לעצמו, בלחש. אֲנִי רוֹעֵד מִפַּחַד – אוּלַי הוּא חוֹשֵׁד מַשֶּׁהוּ בִּדְבַר הַכֶּסֶף שֶׁלִּי. בקול. הַאֵין בָּחוּר שֶׁכָּמוֹךָ מְסֻגָּל, נֹאמַר, לְהוֹצִיא שְׁמוּעָה שֶׁיֵּשׁ עִמִּי כֶּסֶף חָבוּי בַּבַּיִת?

לפלש. יֵשׁ אִתְּךָ כֶּסֶף חָבוּי בַּבַּיִת?

הרפגון. לֹא, צָרָה־צְרוּרָה, זֹאת לֹא אָמַרְתִּי. לעצמו. אֲנִי מִתְפַּקֵּעַ. בקול. אֲנִי שׁוֹאֵל אִם אֵין אַתָּה מֻכְשָׁר, בְּכַוָּנַת־זָדוֹן, לְהַפְרִיחַ שְׁמוּעוֹת כְּאִלּוּ יֵשׁ לִי כֶּסֶף.

לפלש. הָא־הָא, מָה אִכְפַּת לָנוּ אִם יֵשׁ לְךָ אוֹ אֵין לְךָ? לְגַבֵּינוּ אֵין בְּכָךְ שׁוּם הֶבְדֵּל.

הרפגון. אַתָּה עוֹמֵד לְהִתְוַכֵּחַ! בְּעַד הַוִּכּוּחַ הַזֶּה אֲנִי קוֹטֵף אֶת אָזְנֶיךָ. מרים עליו ידו. עוֹד הַפַּעַם – צֵא מִפֹּה!

לפלש. יָפֶה, אֲנִי יוֹצֵא.

הרפגון. עֲמֹד! לֹא לָקַחְתָּ עִמְּךָ מַשֶּׁהוּ?

לפלש. וְכִי מַה יָּכֹלְתִּי לָקַחַת?

הרפגון. בּוֹא וְנִרְאֶה. הַרְאֵה לִי אֶת יָדֶיךָ.

לפלש. בְּבַקָּשָׁה.

הרפגון. אֶת הַשְּׁנִיּוֹת.

לפלש. אֶת הַשְּׁנִיּוֹת?

הרפגון. כֵּן.

לפלש. בְּבַקָּשָׁה.

הרפגון. מצביע על כיסי מכנסיו של לפלש. לֹא תָּחַבְתָּ מַשֶּׁהוּ פְּנִימָה?

לפלש. תְּבְדֹּק בְּעַצְמְךָ.

הרפגון. ממשמש בכיסי מכנסיו. מִכְנָסַיִם רְחָבִים אֵלֶּה עֲשׂוּיִים כְּמַחְסָנִים לִסְחוֹרָה גְנוּבָה. כְּדַאי הָיָה לִתְלוֹת אֶת מִישֶׁהוּ בְּעַד זֶה.

לפלש. לעצמו. אָדָם שֶׁכָּזֶה, כַּמָּה רָאוּי הוּא שֶׁיִּתְקַיֵּם בּוֹ הַדָּבָר שֶׁהוּא פּוֹחֵד מִמֶּנּוּ. בְּאֵיזוֹ שִׂמְחָה הָיִיתִי עוֹרֵךְ לוֹ אֵיזוֹ גְּנֵבָה.

הרפגון. הָא?

לפלש. מַה יֵּשׁ?

הרפגון. מָה אַתָּה מְדַבֵּר שָׁם עַל גְּנֵבָה?

לפלש. אֲנִי אוֹמֵר כִּי אַתָּה מְחַטֵּט יָפֶה כְּדֵי לִרְאוֹת אִם גָּנַבְתִּי מִמְּךָ מַשֶּׁהוּ.

הרפגון. זֹאת בְּדִיּוּק אֲנִי עוֹשֶׂה. מחפש בכיסיו של לפלש.

לפלש. לעצמו. יַכֶּה הַדֶּבֶר אֶת הַקַּמְצָנוּת וְאֶת הַקַּמְצָנִים.

הרפגון. אֵיךְ? מָה אָמַרְתָּ?

לפלש. מָה אָמַרְתִּי?

הרפגון. כֵּן, מָה אָמַרְתָּ בְּעִנְיַן הַקַּמְצָנוּת וְהַקַּמְצָנִים.

לפלש. אָמַרְתִּי שֶׁיַּכֶּה הַדֶּבֶר אֶת הַקַּמְצָנוּת וְהַקַּמְצָנִים.

הרפגון. אֶל מִי אַתָּה מִתְכַּוֵּן?

לפלש. אֶל הַקַּמְצָנִים.

הרפגון. וּמִי הֵם הַקַּמְצָנִים הַלָּלוּ?

לפלש. בְּנֵי־בְלִיַּעַל וּנְבָלִים.

הרפגון. אֲבָל אֶל מִי רוֹמְזִים הַדְּבָרִים הַלָּלוּ?

לפלש. לָמָּה לְהִתְעַמֵּק בָּזֶה כָּל־כָּךְ?

הרפנון. אֲנִי מִתְעַמֵּק בַּמֶּה שֶׁרָאוּי לִי לְהִתְעַמֵּק.

לפלש. אוּלַי אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁבְּךָ אֲנִי מְדַבֵּר?

הרפנון. אֲנִי חוֹשֵׁב מַה שֶּׁאֲנִי חוֹשֵׁב; אֲבָל אֲנִי רוֹצֶה שֶׁתֹּאמַר לִי אֶל מִי אַתָּה מִתְכַּוֵּן כְּשֶׁאַתָּה אוֹמֵר זֹאת.

לפלש. אֲנִי מִתְכַּוֵּן... אֲנִי מִתְכַּוֵּן לַמִּצְנֶפֶת שֶׁלִּי.

הרפנון. וַאֲנִי אֶתְכַּוֵּן לַקָּרְקֶפֶת שֶׁלְּךָ!

לפלש. אַתָּה אוֹסֵר עָלַי לְקַלֵּל אֶת הַקַּמְּצָנִים?

הרפנון. לֹא, אֲבָל אֲנִי אוֹסֵר עָלֶיךָ לְפַטְפֵּט וּלְהִתְחַצֵּף. אַף לֹא הֶגֶה.

לפלש. לֹא הִזְכַּרְתִּי שֵׁמוֹת.

הרפנון. אֲנִי נוֹתֵן לְךָ מַלְקוֹת אִם אַתָּה פּוֹתֵחַ פִּיךָ.

לפלש. מִי שֶׁחָטְמוֹ נוֹטֵף שֶׁיְּקַנְּחֶנּוּ.

הרפנון. אַתָּה שׁוֹתֵק סוֹף־סוֹף?

לפלש. אֵין לִי בְּרֵרָה.

הרפנון. זֶהוּ. זֶהוּ.

לפלש. מראה לו כיס חזיתו. בְּבַקָּשָׁה, הֲרֵי עוֹד כִּיס אֶחָד. עַכְשָׁו אַתָּה שָׁקֵט?

הרפנון. שְׁמַע, הָשֵׁב לִי זֹאת בְּלִי שֶׁאֲחַפֵּשׂ.

לפלש. מַה לְּהָשִׁיב לְךָ?

הרפנון. מַה שֶּׁלָּקַחְתָּ מִמֶּנִּי.

לפלש. לֹא לָקַחְתִּי מִמְּךָ שׁוּם דָּבָר.

הרפגון. בְּהֶחְלֵט!

לפלש. בְּהֶחְלֵט.

הרפגון. שָׁלוֹם; לֵךְ לְכָל הָרוּחוֹת.

לפלש. *לעצמו.* אֵיזוֹ בִּרְכַּת־שָׁלוֹם נֶחְמָדָה!

הרפגון. יִהְיֶה מַצְפּוּנְךָ שׁוֹפֵט לְךָ. *לפלש יוצא.* הַמְשָׁרֵת הַזֶּה, יִמַּח־זִכְרוֹ, אֵין לִי מְנוּחָה בִּגְלָלוֹ. לְגַמְרֵי לֹא מוֹצֵא חֵן בְּעֵינַי שֶׁרֹאשׁ־כֶּלֶב זֶה צוֹלֵעַ לִי פֹּה מִסָּבִיב.

תמונה רביעית

אליז, קליאנט, הרפגון.

הרפגון. *לבדו.* כַּמּוּבָן, לֹא דָבָר קַל הוּא כְּשֶׁאַתָּה שׁוֹמֵר אֶצְלְךָ סְכוּם כֶּסֶף גָּדוֹל. אַשְׁרֵי מִי שֶׁכַּסְפּוֹ נָתוּן בְּהַשְׁקָעָה בְּטוּחָה וְאֵין הוּא מַחֲזִיק אֶצְלוֹ אֶלָּא מַה שֶּׁנָּחוּץ לוֹ לְהוֹצָאוֹת. לֹא עַל רֶגֶל אַחַת אַתָּה מוֹצֵא בְּתוֹךְ הַבַּיִת מַחֲבוֹא נֶאֱמָן; מַה שֶּׁנּוֹגֵעַ לְקֻפּוֹת־הַבַּרְזֶל תָּמִיד הֵן חֲשׁוּדוֹת עָלַי וְאֵינֶנִּי סוֹמֵךְ עֲלֵיהֶן. קֻפָּה כָּזֹאת מַמָּשׁ קוֹרֵאת לַגַּנָּב וְזֶה תָמִיד הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן שֶׁהֵם נִטְפָּלִים אֵלָיו. וּבְכָל־זֹאת אֵינֶנִּי יוֹדֵעַ אִם יָפֶה עָשִׂיתִי שֶׁטָּמַנְתִּי בָּאֲדָמָה בְּתוֹךְ הַגִּנָּה שְׁלֹשִׁים אֶלֶף פְּרַנְקִים שֶׁהֶחֱזִירוּ לִי אֶתְמוֹל. שְׁלֹשִׁים אֶלֶף פְּרַנְקִים זָהָב תַּחַת יָדְךָ וְזֶהוּ סְכוּם דַּי... *האח והאחות מופיעים כשהם משוחחים בלחש.* הָהּ, שָׁמַיִם! כְּמוֹ יָדַי הִפַּלְתִּי עַצְמִי בַּפַּח! הַהִתְרַגְּשׁוּת הוֹצִיאָה אוֹתִי מִכֵּלַי וְנִדְמֶה לִי, שֶׁדִּבַּרְתִּי בְּקוֹל רָם כְּשֶׁהִתְדַּיַּנְתִּי בֵּינִי לְבֵין עַצְמִי. מַה קָּרָה?

קליאנט. לֹא כְלוּם, אָבִי.

הרפגון. כְּבָר מְזֻמָּן אַתֶּם פֹּה?

אליז. זֶה עַתָּה נִכְנַסְנוּ.

הרפגון. הִסְפַּקְתֶּם לִשְׁמֹעַ?

אליז. מָה, אָבִי?

הרפגון. אֶת זֶה...

אליז. מָה?

הרפגון. מַה שֶּׁאָמַרְתִּי זֶה עַכְשָׁו.

קליאנט. לֹא.

הרפגון. כֵּן, כֵּן.

אליז. אֵינֶנִּי מְבִינָה.

הרפגון. אֲנִי רוֹאֶה כִּי הִסְפַּקְתֶּם לִתְפֹּס אֵיזֶה מִלִּים. הָיִיתִי מֵסִיחַ עִם עַצְמִי כַּמָּה קָשֶׁה לְהַשִּׂיג כֶּסֶף בְּיָמִים אֵלֶּה וְאָמַרְתִּי כִּי אַשְׁרֵי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁלֹשִׁים אֶלֶף פְרַנְקִים תַּחַת יָדוֹ.

קליאנט. לֹא נִגַּשְׁנוּ אֵלֶיךָ, כִּי חָשַׁשְׁנוּ לְהַפְרִיעַ.

הרפגון. אֲנִי שָׂמֵחַ מְאֹד לוֹמַר לָכֶם זֹאת, שֶׁמָּא תִתְפְּסוּ אֶת הַדְּבָרִים שֶׁלֹּא כַהֲלָכָה וְתַחְשְׁבוּ כִּי אָמַרְתִּי שֶׁאֲנִי הוּא שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁלֹשִׁים אֶלֶף פְרַנְקִים.

קליאנט. אֵין אָנוּ מִתְעָרְבִים בַּעֲסָקֶיךָ.

הרפגון. וּלְוַאי וְהָיוּ לִי שְׁלֹשִׁים אֶלֶף פְרַנְקִים!

קליאנט. אֵינֶנִּי סָבוּר שֶׁ...

הרפגון. לֹא הָיָה מַזִּיק לִי כְּלָל וּכְלָל.

אליז. אֵלֶּה הֵם הַדְּבָרִים שֶׁ...

הרפגון. אַתֶּם חוֹשְׁבִים שֶׁאֵינֶנִּי זָקוּק לְכָךְ?

אליז. הֲלֹא...

הרפגון. לֹא הָיִיתִי מִתְאוֹנֵן כָּל־כָּךְ עַל הַזְּמַנִּים הָרָעִים.

קליאנט. אֵל אֱלֹהִים! נִדְמֶה לִי אָבִי, שֶׁאֵין לְךָ כָּל סִבָּה לְהִתְאוֹנֵן וְהַכֹּל יוֹדְעִים שֶׁיֵּשׁ לְךָ לֹא מְעַט.

הרפגון. מָה? יֵשׁ לִי לֹא מְעַט? כָּל מִי שֶׁאוֹמֵר זֹאת אֵינוֹ אֶלָּא שַׁקְרָן. זֶהוּ שֶׁקֶר שֶׁאֵין גָּדוֹל מִמֶּנּוּ וְרַק בְּנֵי־בְלִיַּעַל מַפְרִיחִים אֶת כָּל הַשְּׁמוּעוֹת הַלָּלוּ.

אליז. אַל תִּכְעַס כָּל־כָּךְ.

הרפגון. הֲנִשְׁמַע כָּזֹאת? בָּנַי, עַצְמִי־וּבְשָׂרִי, קָמִים עָלַי וְנֶהְפָּכִים לִי לְאוֹיְבִים.

קליאנט. מִי שֶׁאוֹמֵר עָלֶיךָ שֶׁיֵּשׁ לְךָ לֹא מְעַט, וְכִי עַל־יְדֵי כָּךְ הוּא נֶהְפָּךְ לְךָ לְאוֹיֵב?

הרפגון. כֵּן, דִּבּוּרִים כְּמוֹ אֵלֶּה וְהַבִּזְבּוּז שֶׁאַתָּה נוֹהֵג יָבִיאוּ לִידֵי כָּךְ שֶׁיּוֹם אֶחָד יָקוּמוּ עָלַי לַחְתֹּךְ אֶת גַּרְגַּרְתִּי, שֶׁכֵּן חֲזָקָה עֲלֵיהֶם שֶׁאֲנִי מְרֻפָּד בִּזְהוּבִים.

קליאנט. מָה הַבִּזְבּוּז הַגָּדוֹל שֶׁאֲנִי נוֹהֵג?

הרפגון. מָה הַבִּזְבּוּז? וְכִי יֵשׁ לְךָ שַׁעֲרוּרִיָּה גְּדוֹלָה יוֹתֵר מִמַּחְלְצוֹת־הַפְּאֵר הַלָּלוּ שֶׁאַתָּה מִתְנוֹסֵס בָּהֶן בֵּין הַבְּרִיּוֹת? אֶתְמוֹל נָתַתִּי מָנָה לַאֲחוֹתְךָ, אֲבָל אַתָּה גָּרוּעַ מִמֶּנָּה שִׁבְעִים וְשֶׁבַע. דְּבָרִים כָּאֵלֶּה זוֹעֲקִים לְעֹנֶשׁ מִן הַשָּׁמַיִם. צוּרָתְךָ בִּלְבַד, כְּמוֹ שֶׁהִיא, מֵרֶגֶל וְעַד רֹאשׁ, הֲלֹא הִיא שָׁוָה הַכְנָסָה שְׁלֵמָה.° כְּבָר אָמַרְתִּי לְךָ עֶשְׂרִים פַּעַם, בְּנִי, מִנְהָגִים אֵלֶּה אֵינָם מוֹצְאִים חֵן בְּעֵינַי. אַתָּה מְכַרְכֵּר כִּרְכּוּרִים נִמְרָצִים שֶׁל מַרְקִיז וּכְדֵי לָצֵאת בִּבְגָדִים כָּאֵלֶּה אֵין לְךָ בְּרֵרָה אֶלָּא לְלַסְטֵם אוֹתִי.

קליאנט. הָא! מִי הַלִּסְטִים הַיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת זֹאת?

הרפגון. אוֹתִי אַתָּה שׁוֹאֵל? אֵיפֹה אַתָּה מַשִּׂיג אֶת הַכֶּסֶף לְמַחֲלָצוֹת אֵלּוּ שֶׁעָלֶיךָ?

קליאנט. אֵיפֹה אֲנִי מַשִּׂיג אוֹתוֹ? אֲנִי מְשַׂחֵק בִּקְלָפִים, אָבִי, וְכֵיוָן שֶׁהַמַּזָּל מֵאִיר לִי פָּנִים, אֲנִי מִתְעַטֵּף בַּכֶּסֶף שֶׁאֲנִי זוֹכֶה בּוֹ.

הרפגון. מִנְהָג שֶׁל כְּסִילִים. אִם בַּר־מַזָּל אַתָּה בַּמִּשְׂחָק, עָלֶיךָ לְקַבֵּל טוֹבַת הֲנָאָה מִכָּךְ וְלָתֵת בְּרִבִּית הֲגוּנָה וִישָׁרָה אֶת הַכֶּסֶף שֶׁאַתָּה זוֹכֶה בּוֹ כְּדֵי שֶׁבְּרֹב הַיָּמִים תִּמְצָאֶנּוּ. הָיִיתִי מְבַקֵּשׁ לָדַעַת, בְּלִי לְדַבֵּר עַל הַשְּׁאָר, מַה יֵּשׁ לְךָ מִכָּל סִרְטֵי־הַצִּבְעוֹנִים הַלָּלוּ שֶׁאַתָּה מְעֻטָּר בָּהֶם מִכַּף רֶגֶל וְעַד רֹאשׁ וְאִם לֹא דַי לְךָ בְּכַמָּה שְׂרוֹכִים כְּדֵי לְהַחֲזִיק אֶת הַמִּכְנָסַיִם בִּמְקוֹמָם הַנָּכוֹן. לָמָּה לְכַלּוֹת כֶּסֶף עַל פֵּאוֹת־נָכְרִיּוֹת כְּשֶׁיָּכוֹל אָדָם לָשֵׂאת שְׂעָרוֹת מִיבוּל רֹאשׁוֹ עַצְמוֹ שֶׁאֵינָן עוֹלוֹת בִּפְרוּטָה? אֲנִי נָכוֹן לִתְקֹעַ כַּף כִּי בַּפֵּאָה וּבַסְּרָטִים יֶשְׁנָהּ הַשְׁקָעָה שֶׁל עֶשְׂרִים פִּיסְטוֹל לְפָחוֹת; וְעֶשְׂרִים פִּיסְטוֹל פֵּרוּשָׁם הַכְנָסָה שְׁנָתִית שֶׁל שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה לִיבְרוֹת, שִׁשָּׁה סוֹל שְׁמוֹנֶה דֶּנְיֶה, וַאֲפִלּוּ בְּחֶשְׁבּוֹן שֶׁל שְׁמוֹנָה לְמֵאָה בִּלְבַד.°

קליאנט. אַתָּה צוֹדֵק בְּהֶחְלֵט.

הרפגון. נֶחְדַּל מִזֶּה. נִגַּשׁ לְעִנְיָן אַחֵר. לעצמו. נִדְמֶה לִי שֶׁהֵם מְאוֹתְתִים זֶה לָזֶה לִגְנֹב מִמֶּנִּי אֶת הָאַרְנָק. בקול. מָה הַהַעֲוָיוֹת הַלָּלוּ?

אליז. אָנוּ מִתְדַּיְּנִים בֵּינֵינוּ, אָחִי וַאֲנִי, מִי יְדַבֵּר רִאשׁוֹן. שְׁנֵינוּ דָּבָר לָנוּ אֵלֶיךָ.

הרפגון. וַאֲנִי דָּבָר לִי אֶל שְׁנֵיכֶם.

קליאנט. מַה שֶּׁאָנוּ בָּאִים לוֹמַר לְךָ הוּא בְּעִנְיָנָם שֶׁל נִשּׂוּאִין.

הרפגון. וּמַה שֶּׁאֲנִי בָא לוֹמַר לָכֶם גַּם הוּא בְּעִנְיָנָם שֶׁל נִשּׂוּאִין

אליז. הָהּ, אָבִי!

הרפגון. מָה הַבֶּהָלָה הַזֹּאת? מַהוּ הַמַּפְחִיד אוֹתָךְ, בִּתִּי, הַדִּבּוּר אוֹ הַדָּבָר?

קליאנט. הַנִּשּׂוּאִין, כְּדֶרֶךְ שֶׁאַתָּה עָשׂוּי לִתְפֹּס אוֹתָם, עֲלוּלִים לְהַפְחִיד אֶת שְׁנֵינוּ. אָנוּ חוֹשְׁשִׁים כִּי רִגְשׁוֹתֵינוּ לֹא יַעֲלוּ בַּד בְּבַד עִם טַעַמְךָ בְּעִנְיָן זֶה.

הרפגון. קְצָת אֹרֶךְ־רוּחַ. אֲנִי יוֹדֵעַ בְּדִיּוּק מַה נָּחוּץ לִשְׁנֵיכֶם. לֹא תִהְיֶה לָכֶם, לֹא לְךָ וְלֹא לָךְ, שׁוּם סִבָּה לְהִתְאוֹנֵן עַל הַמַּעֲשֶׂה שֶׁאֲנִי עוֹמֵד לַעֲשׂוֹת. וּבְכֵן, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַאֲרִיךְ: לקליאנט. אֱמֹר לִי, הַאִם רָאִיתָ כָּאן עַלְמָה צְעִירָה, מַרְיָן שְׁמָהּ, הַמִּתְגּוֹרֶרֶת בְּקִרְבַת מָקוֹם?

קליאנט. כֵּן, אָבִי.

הרפגון. וְאַתְּ?

אליז. שָׁמַעְתִּי עַל־אוֹדוֹתֶיהָ.

הרפגון. מַה דַּעְתְּךָ עַל הַנַּעֲרָה הַזֹּאת, בְּנִי?

קליאנט. נַעֲרָה חִנָּנִית מְאֹד.

הרפגון. מַרְאֵה פָּנֶיהָ?

קליאנט. אוֹמֵר יֹשֶׁר־לֵב וּשְׁאָר־רוּחַ.

הרפגון. הֲלִיכוֹתֶיהָ וְהִתְנַהֲגוּתָהּ?

קליאנט. לְתִפְאֶרֶת. אֵין סָפֵק.

הרפגון. הַאֵין אַתָּה סָבוּר, בְּנִי, שֶׁנַּעֲרָה כְּמוֹ זוֹ רְאוּיָה לִתְשׂוּמֶת־לֵב?

קליאנט. כֵּן, אָבִי.

הרפגון. שֶׁזֶּהוּ שִׁדּוּךְ מִתְקַבֵּל עַל הַדַּעַת?

קליאנט. מְאֹד מִתְקַבֵּל עַל הַדַּעַת.

הרפגון. שֶׁהַכָּרַת פָּנֶיהָ עוֹנָה בָּהּ כִּי הִיא עֲתִידָה לִהְיוֹת עֲקֶרֶת־בַּיִת מְצֻיֶּנֶת?

קליאנט. מֵאֵין כָּמוֹהָ.

הרפגון. וְשֶׁבַּעֲלָהּ עָתִיד לִשְׂבֹּעַ נַחַת מִמֶּנָּה?

קליאנט. בְּלִי שׁוּם סָפֵק.

הרפגון. יֵשׁ קוֹץ קָטָן בְּאַלְיָה הַזֹּאת; אֲנִי חוֹשֵׁשׁ כִּי אֵין אִתָּהּ רְכוּשׁ בְּמִדָּה שֶׁאָדָם רַשַּׁאי לְקַוּוֹת.

קליאנט. הָהּ, אָבִי, בַּמֶּה נֶחְשָׁב הַכֶּסֶף כְּשֶׁמְּדֻבָּר בְּנִשּׂוּאִין עִם עַלְמָה יִשְׁרַת־לֵב?

הרפגון. לֹא בְדִיּוּק, לֹא בְדִיּוּק. אֲבָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹמַר הוּא שֶׁאִם גַּם אֵין אַתָּה מוֹצֵא כָּאן אֶת הַסְּכוּם הָרָאוּי, אֶפְשָׁר לְמַלֵּא אֶת הַהֶפְסֵד מִמָּקוֹם אַחֵר.

קליאנט. מוּבָן מֵאֵלָיו.

הרפגון. וּבְכֵן, אֲנִי שָׂמֵחַ מְאֹד שֶׁאָנוּ תְּמִימֵי־דֵעִים בְּעִנְיָן זֶה. עֲדִינוּתָהּ וַהֲלִיכוֹתֶיהָ הַנָּאוֹת קָנוּ אֶת לִבִּי וְגָמַרְתִּי בְּדַעְתִּי לְשֵׂאתָהּ לְאִשָּׁה, אִם רַק אֶמְצָא אִתָּהּ שֶׁמֶץ נְדֻנְיָה.

קליאנט. הָהּ!

הרפגון. מַה יֵּשׁ?

קליאנט. גָּמַרְתָּ בְּדַעְתְּךָ, אַתָּה אוֹמֵר?

הרפגון. לָשֵׂאת אֶת מַרְיָן לְאִשָּׁה.

קליאנט. מִי, אַתָּה? אַתָּה?

הרפגון. כֵּן, אֲנִי, אֲנִי, אֲנִי. מַה לָּךְ?

קליאנט. יָרְדָה עָלַי פִּתְאֹם אֵיזוֹ סְחַרְחֹרֶת. אֲנִי מֻכְרָח לָלֶכֶת.

הרפגון. זֶה יַעֲבֹר. לֵךְ מַהֵר לַמִּטְבָּח וּשְׁתֵה כּוֹס גְּדוֹלָה שֶׁל מַיִם קָרִים. קליאנט יוצא. הֲרֵי לָכֶם – הַדַּרְדַּקִּים הַמְּטֻרְזָנִים הַלָּלוּ, כֹּחַ תַּרְנְגוֹלוֹת כֹּחָם. וּבְכֵן, בִּתִּי, זֹאת גָּמַרְתִּי בְּנַפְשִׁי לְעִנְיָנִי שֶׁלִּי. וַאֲשֶׁר לְאָחִיךְ, אֲנִי מוֹעִיד לוֹ אַלְמָנָה מְסֻיֶּמֶת שֶׁהַבֹּקֶר דִּבְּרוּ בָּהּ עִמָּדִי. וּבְעִנְיָנֵךְ שֶׁלָּךְ – אוֹתָךְ אֲנִי נוֹתֵן לְמַר אַנְסֶלְם.

אליז. מַר אַנְסֶלְם?

הרפגון. כֵּן, אִישׁ מְבֻגָּר וְנָבוֹן וּמְיֻשָּׁב בְּדַעְתּוֹ, לְכָל הַיּוֹתֵר בֶּן חֲמִשִּׁים וְהַכֹּל מְשִׂיחִים שֶׁעָשִׁיר מֻפְלָג הוּא.

אליז. מחווה קידה. אֵינֶנִּי רוֹצָה לְהִתְחַתֵּן, אָבִי, אִם לֹא אִכְפַּת לְךָ.

הרפגון. מחקה את קידתה. וַאֲנִי, בִּתִּי הַחֲבִיבָה, חֶמְדַּת לִבִּי, אֲנִי רוֹצֶה שֶׁתִּתְחַתְּנִי, אִם לֹא אִכְפַּת לָךְ.

אליז. אֲבַקֵּשׁ אֶת סְלִיחָתְךָ, אָבִי.

הרפגון. אֲבַקֵּשׁ אֶת סְלִיחָתֵךְ, בִּתִּי.

אליז. כָּל הַכָּבוֹד לְמַר אַנְסֶלְם, אֲבָל בִּרְשׁוּתְךָ הָאֲדִיבָה לֹא אֶתְחַתֵּן אִתּוֹ.

הרפגון. כָּל הַכָּבוֹד גַּם לָךְ, יַקִּירָתִי, אֲבָל בִּרְשׁוּתֵךְ הָאֲדִיבָה תִּתְחַתְּנִי אִתּוֹ עוֹד הָעֶרֶב.

אליז. עוֹד הָעֶרֶב?

הרפגון. עוֹד הָעֶרֶב.

אליז. הָיֹה לֹא יִהְיֶה, אָבִי.

הרפגון. יִהְיֶה גַּם יִהְיֶה, בִּתִּי.

אליז. לֹא וָלֹא.

הרפגון. הֵן וָהֵן.

אליז. לֹא, אֲנִי אוֹמֶרֶת לְךָ.

הרפגון. כֵּן, אֲנִי אוֹמֵר לָךְ.

אליז. דָּבָר זֶה לֹא יַעֲלֶה בְּיָדְךָ לִכְפּוֹת עָלַי.

הרפגון. דָּבָר זֶה יַעֲלֶה בְּיָדִי לִכְפּוֹת עָלַיִךְ.

אליז. אֲנִי אֶטְרֹף אֶת נַפְשִׁי בְּכַפִּי וְלֹא אֶנָּשֵׂא לָאִישׁ הַזֶּה.

הרפגון. אַתְּ לֹא תִּטְרְפִי אֶת נַפְשֵׁךְ בְּכַפֵּךְ וְאַתְּ תִּנָּשְׂאִי לוֹ. אֲבָל רְאוּ נָא אֵיזוֹ חֻצְפָּה! הֲנִשְׁמַע כַּדָּבָר הַזֶּה שֶׁבַּת עוֹמֶדֶת וּמְדַבֶּרֶת בְּלָשׁוֹן כָּזֹאת עִם אָבִיהָ?

אליז. הֲנִשְׁמַע כַּדָּבָר הַזֶּה שֶׁאָב עוֹמֵד וּמַשִּׂיא בְּאֹפֶן כָּזֶה אֶת בִּתּוֹ?

הרפגון. זֶהוּ שִׁדּוּךְ שֶׁאֵין בּוֹ פְּגָם. וַאֲנִי תּוֹקֵעַ כַּף שֶׁכָּל אָדָם יֹאמַר כִּי יָפֶה בָּחַרְתִּי.

אליז. וַאֲנִי תּוֹקַעַת כַּף כִּי שׁוּם אָדָם שָׁפוּי בְּדַעְתּוֹ לֹא יֹאמַר זֹאת.

הרפגון. רואה את ולר מרחוק. הִנֵּה וַלֶר! אַתְּ מַסְכִּימָה שֶׁנָּשִׂים אוֹתוֹ שׁוֹפֵט בֵּינֵינוּ?

אליז. אֲנִי מַסְכִּימָה.

הרפגון. אַתְּ מְקַבֶּלֶת עָלַיִךְ לַעֲשׂוֹת כְּמִשְׁפָּטוֹ?

אליז. כֵּן. כַּאֲשֶׁר יֹאמַר כֵּן אֶעֱשֶׂה.

הרפגון. יָפֶה. גָּמַרְנוּ.

תמונה חמישית

ולר, הרפגון, אליז.

הרפגון. גֶּשׁ הֵנָּה, וַלֶר. בָּחַרְנוּ בְךָ שֶׁתֹּאמַר לָנוּ מִי הַצּוֹדֵק, בִּתִּי אוֹ אֲנִי.

ולר. אַתָּה הַצּוֹדֵק, אֲדוֹנִי, אֵין שׁוּם סָפֵק.

הרפגון. אַתָּה יוֹדֵעַ בַּמֶּה מְדֻבָּר?

ולר. אֵינֶנִּי יוֹדֵעַ, אֲבָל אֵין אַתָּה יָכוֹל שֶׁלֹּא לִהְיוֹת צוֹדֵק. אַתָּה הַצֶּדֶק עַצְמוֹ.

הרפגון. אֲנִי רוֹצֶה לְהַשִּׂיא אוֹתָהּ הָעֶרֶב לְאָדָם שֶׁנִּתְבָּרֵךְ בְּיִשּׁוּב־הַדַּעַת וּבִנְכָסִים גַּם יַחַד. וְהַחֲצוּפָה מְטִיחָה לִי בְּפָנַי שֶׁאֵין הִיא מַעֲלָה אֲפִלּוּ עַל דַּעְתָּהּ לְהִנָּשֵׂא לוֹ. מָה אַתָּה אוֹמֵר עַל כָּךְ?

ולר. מַה שֶּׁאֲנִי אוֹמֵר עַל כָּךְ?

הרפגון. כֵּן.

ולר. הֶמְ... הֶמְ...

הרפגון. מָה?

ולר. אֲנִי אוֹמֵר כִּי מֵעִקָּרוֹ שֶׁל דָּבָר אֲנִי מַסְכִּים לְךָ וְלֹא יִתָּכֵן כְּלָל שֶׁלֹּא אִתְּךָ הַצֶּדֶק. אֲבָל גַּם הִיא אֵינָהּ בִּלְתִּי־צוֹדֶקֶת לַחֲלוּטִין, וְכֵיוָן...

הרפגון. מַה פֵּרוּשׁ? מַר אַנְסֶלְם הוּא חָתָן רָאוּי לְהִתְכַּבֵּד. אָצִיל בַּעַל שַׁלְשֶׁלֶת יֻחֲסִין, בַּעַל מִדּוֹת תְּרוּמִיּוֹת, מָתוּן וּמְיֻשָּׁב בְּדַעְתּוֹ וּמְשֻׁפָּע בִּנְכָסִים וְאֵין לוֹ בָּנִים כְּלָל מִנִּשּׂוּאָיו הַקּוֹדְמִים. וְכִי יָכוֹל שֶׁיִּמָּצֵא לָהּ שִׁדּוּךְ נָאֶה מִזֶּה?

ולר. נָכוֹן מְאֹד. אֲבָל הִיא יְכוֹלָה לִטְעֹן, שֶׁאַתָּה קְצָת דּוֹחֵק

אֶת הַקֵּץ, שֶׁאוּלַי מוּטָב לִשְׁהוֹת קְצָת וְלִרְאוֹת אִם יֵשׁ לָהּ זִקָּה אֶל...

הרפגון. זוֹ הִזְדַּמְּנוּת שֶׁיֵּשׁ לִקְפֹּץ עָלֶיהָ וְלִתְפֹּס בְּקַרְנֶיהָ. יֵשׁ כָּאן יִתְרוֹן שֶׁלֹּא אֶמְצָא אוֹתוֹ בְּשׁוּם מָקוֹם אַחֵר: הוּא מִתְחַיֵּב לְקַבֵּל אוֹתָהּ בְּלִי נְדֻנְיָה.

ולר. בְּלִי נְדֻנְיָה?

הרפגון. זֶהוּ!

ולר. הָהּ! אֲנִי נֶאֱלָם דֹּם. מֵבִין אַתָּה? זֶהוּ נִמּוּק שֶׁאֵין אַחֲרָיו כְּלוּם. אֲנִי נָסוֹג אָחוֹר.

הרפגון. זֶה לִי חִסָּכוֹן לֹא קָטָן.

ולר. בָּרוּר כַּשֶּׁמֶשׁ. אֵין כָּאן מָקוֹם לְוִכּוּחַ. אַף כִּי יְכוֹלָה בִּתְּךָ לִטְעֹן כְּנֶגְדְּךָ, שֶׁנִּשּׂוּאִין הֵם עִנְיָן חָשׁוּב יוֹתֵר מִשֶּׁאָנוּ מְשַׁעֲרִים וְכִי הַשְּׁאֵלָה הִיא אִם עָלֶיהָ לִהְיוֹת מְאֻשֶּׁרֶת אוֹ אֻמְלֶלֶת כָּל יְמֵי חַיֶּיהָ וְכִי הִתְקַשְּׁרוּת כָּזֹאת שֶׁצְּרִיכָה לְהִתְקַיֵּם עַד יוֹם אַחֲרוֹן מְחַיֶּבֶת כִּי נִהְיֶה זְהִירִים מְאֹד לְגַבֶּיהָ.

הרפגון. בְּלִי נְדֻנְיָה!

ולר. אַתָּה צוֹדֵק בְּהֶחְלֵט! זוֹ תְּשׁוּבָה נִצַּחַת. מַה נֹּאמַר וּמַה נְּדַבֵּר? יֵשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים כִּי בִּכְמוֹ אֵלֶּה יִתָּכֵן וְטַעְמָהּ שֶׁל הַנַּעֲרָה הוּא עִנְיָן שֶׁיֵּשׁ לִתֵּן עָלָיו אֶת הַדַּעַת וְכִי אוֹתוֹ הֶפְרֵשׁ גָּדוֹל בַּגִּיל, בָּאֹפִי וּבַמֶּזֶג, עָשׂוּי לְהָבִיא עַל הַנִּשּׂוּאִין תַּקָּלוֹת חֲמוּרוֹת לְמַדַּי.

הרפגון. בְּלִי נְדֻנְיָה!

ולר. הָהּ! אֵין מִלִּים בְּפִי. כַּמּוּבָן. מִי, לַעֲזָאזֵל, יַעֲמֹד כְּנֶגֶד זֶה? אַף כִּי פֹּה וָשָׁם יִמָּצְאוּ אוּלַי כַּמָּה אָבוֹת, שֶׁהָיוּ חָסִים עַל רִגְשֵׁי לִבָּן שֶׁל בְּנוֹתֵיהֶם יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר עַל הוֹצָאוֹת הַנְּדֻנְיָה וְשֶׁלֹּא הָיוּ מַקְרִיבִים אוֹתָן קָרְבָּן

לְעִסְקֵיהֶם וְשֶׁהָיוּ מִשְׁתַּדְּלִים קֹדֶם כֹּל לְתַבֵּל אֶת הַנִּשּׂוּאִין בְּאוֹתוֹ דֶּבֶק טוֹב שֶׁל הַתְאָמָה אֲשֶׁר הִיא הַשּׁוֹמֶרֶת בָּהֶם עַל הַכָּבוֹד, עַל שַׁלְוַת־הַנֶּפֶשׁ וְעַל הַשִּׂמְחָה, וְכוּ׳...

הרפגון. בְּלִי נְדָנְיָה!

ולר. אֵין סָפֵק! כָּאן מִסְתַּתְּמוֹת כָּל הַטְּעָנוֹת! לֵךְ וְדַבֵּר בְּשָׁעָה שֶׁנִּמּוּק שֶׁכָּזֶה לְפָנֶיךָ!

הרפגון. מסתכל לעבר הגינה. לעצמו. הָא, הָא! נִדְמֶה לִי שֶׁהַכֶּלֶב נוֹבֵחַ. מִישֶׁהוּ כְּבָר וַדַּאי מִשְׁתַּדֵּךְ אֶל הַכֶּסֶף שֶׁלִּי. לולר. אַל תָּזוּז. אֲנִי חוֹזֵר מִיָּד. יוצא.

אליז. צְחוֹק אַתָּה עוֹשֶׂה, וַלֶר! כֵּיצַד אַתָּה מְדַבֵּר אֵלָיו?

ולר. אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל שֶׁלֹּא לְעוֹרֵר בּוֹ אֶת הַמָּרָה וְכָךְ מֻבְטָח לִי יוֹתֵר שֶׁהוּא בְּיָדִי. לְהָטִיחַ יָשָׁר כְּנֶגְדּוֹ, פֵּרוּשׁוֹ לְקַלְקֵל אֶת הַכֹּל. יֵשׁ מִינֵי אֲנָשִׁים שֶׁאֵין אַתָּה יָכוֹל לָהֶם אֶלָּא בַּעֲקִיפִין, מִינֵי אֹפִי שֶׁאֵינָם סוֹבְלִים הִתְנַגְּדוּת, בַּעֲלֵי טֶבַע סַרְבָנִי שֶׁהָאֱמֶת מְקוֹמֶמֶת אוֹתָם כְּמוֹ אֶת הַסּוּס עַל רַגְלָיו הָאֲחוֹרִיּוֹת, שֶׁלְּמַרְאֵה הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר הֵם נֶהְפָּכִים לִנְצִיב־מֶלַח. אֶת הַלָּלוּ אֵין אַתָּה מוֹלִיךְ אֶל הַמַּטָּרָה אֶלָּא אַחֲרֵי שֶׁאַתָּה מְסוֹבֵב אוֹתָם וְגַבָּם אֵלֶיהָ. הַעֲמִידִי פָּנִים שֶׁאַתְּ מַסְכִּימָה לְכָל מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה. כָּךְ אַתְּ בְּטוּחָה יוֹתֵר שֶׁרְצוֹנֵךְ מִתְקַיֵּם, וְגַם...

אליז. אֲבָל הַנִּשּׂוּאִין הַלָּלוּ, וַלֶר!

ולר. נִמְצָא תַּחְבּוּלָה לְבַטְּלָם.

אליז. אֲבָל אֵיךְ נַסְפִּיק לְהַמְצִיא מַשֶּׁהוּ, אִם הָעֶרֶב הֵם עוֹמְדִים לְהֵחָתֵם?

ולר. תַּמְצִיאִי אֲמַתְלָה לִדְחִיָּה; אֵיזוֹ מַחֲלָה, לְמָשָׁל.

אליז. אֲבָל הֵם יְגַלּוּ מִיָּד אֶת הָעַרְמָה אִם יִקְרְאוּ לְרוֹפְאִים.

ולר. אַתְּ חוֹמֶדֶת לָצוֹן! מָה אֵלֶּה מְבִינִים? הֲבָלִים, הֲבָלִים! יְכוֹלָה אַתְּ לִטֹּל לָךְ כָּל מַחֲלָה שֶׁתַּעֲלֶה עַל דַּעְתֵּךְ – הֵם יַעַמְדוּ וְיַסְבִּירוּ לָךְ מִנַּיִן זוֹ קָפְצָה עָלַיִךְ.

הרפגון. *לעצמו, בירכתים.* הַכֹּל עַל מְקוֹמוֹ, הַשֶּׁבַח לָאֵל.

ולר. וְאֶמְצָעִי אַחֲרוֹן שֶׁבְּיָדֵינוּ – אָנוּ קָמִים וּבוֹרְחִים וַהֲרֵינוּ פְּטוּרִים מִכֹּל. אִם יֵשׁ בְּאַהֲבָתֵךְ, אֱלִיז יַקִּירָתִי, מִדַּת כֹּחַ אֲשֶׁר... *רואה את הרפגון.* כֵּן, כֵּן, וְאֵיזוֹ הִיא בַּת נְבוֹנָה? הַמְכַבֶּדֶת רְצוֹן אָבִיהָ. אֵין לָהּ עֵסֶק בְּפַרְצוּף־פָּנִים שֶׁל חֲתָנָהּ וְאִם לְפָנֶיהָ אוֹתוֹ נִמּוּק עָצוּם וָרַב הָאוֹמֵר ״בְּלִי נְדֻנְיָה״, עָלֶיהָ לְקַבֵּל מִיָּד כָּל מַה שֶּׁנּוֹתְנִים לָהּ.

הרפגון. מְצֻיָּן. אֵלֶּה דִּבּוּרִים כַּהֲלָכָה!

ולר. סְלַח לִי, אֲדוֹנִי, שֶׁאֲנִי קְצָת יוֹצֵא מִכֵּלַי וּמַרְשֶׁה לְעַצְמִי לְדַבֵּר אֵלֶיהָ בְּלָשׁוֹן כָּזֹאת.

הרפגון. לְהֵפֶךְ, לְהֵפֶךְ! אַשְׁרֵי הָאָזְנַיִם שֶׁכָּךְ שׁוֹמְעוֹת. אֲנִי רוֹצֶה שֶׁתִּטֹּל לְךָ מָרוּת מְלֵאָה עָלֶיהָ. *לאליז.* כֵּן, עַכְשָׁו אַתְּ בְּיָדַיִם נֶאֱמָנוֹת! אֲנִי מוֹסֵר לוֹ אֶת הַשְּׁלִיטָה שֶׁנִּתְּנָה לִי עָלַיִךְ מִידֵי שָׁמַיִם וְהִנְנִי גּוֹזֵר שֶׁתַּעֲשִׂי כָּל מַה שֶּׁהוּא מְצַוֶּה.

ולר. *לאליז.* עַכְשָׁו נַסִּי נָא לַחֲלֹק עַל דִּבְרֵי מוּסָר שֶׁלִּי. *אליז יוצאת.* אֵלֵךְ אַחֲרֶיהָ, אֲדוֹנִי, וְאַמְשִׁיךְ אֶת הַלֶּקַח שֶׁאֲנִי נוֹתֵן לָהּ.

הרפגון. כֵּן, אֲנִי אוֹדֶה לְךָ מְאֹד. זֶה הַדֶּרֶךְ...

ולר. יֵשׁ לְהַחֲזִיק עָלֶיהָ אֶת הָרֶסֶן מָתוּחַ קְצָת.

הרפגון. נָכוֹן מְאֹד. הֶכְרֵחַ הוּא שֶׁ...

ולר. הָסֵר דְּאָגָה מִלִּבְּךָ. אֲנִי בָּטוּחַ שֶׁאֶעֱשֶׂה וְגַם אוּכַל.

הרפגון. קוּם וַעֲשֵׂה. קוּם וַעֲשֵׂה. אֲנִי יוֹצֵא לְשָׁעָה קַלָּה הָעִירָה וּמִיָּד אֲנִי חוֹזֵר.

ולר. פונה אל אליז, בלכתו אחריה לעבר הפתח שבו יצאה. כֵּן, הַכֶּסֶף הוּא הַיָּקָר מִכֹּל תַּחַת הַשָּׁמַיִם וְעָלַיִךְ לְהוֹדוֹת וּלְשַׁבֵּחַ לֵאלֹהֵי מָרוֹם שֶׁזָּכִית וְהָאִישׁ הַיָּשָׁר הַזֶּה הוּא אָבִיךְ מוֹלִידֵךְ. הוּא הַיּוֹדֵעַ טַעְמָם שֶׁל חַיִּים. כְּשֶׁאָדָם מַסְכִּים לְקַבֵּל נַעֲרָה בְּלִי נְדֻנְיָה אֵין שׁוֹאֲלִים שְׁאֵלוֹת. הַכֹּל כָּאן! וּשְׁתֵּי הַתֵּבוֹת הַלָּלוּ ״בְּלִי נְדֻנְיָה״ בָּאוֹת תַּחַת יֹפִי וָגִיל וּמוֹצָא וְכָבוֹד וּבִינָה וָיֹשֶׁר.

הרפגון. לעצמו. הָהּ, אֵיזֶה בָּחוּר יָקָר! מַמָּשׁ אוּרִים וְתֻמִּים! אַשְׁרַי שֶׁזָּכִיתִי לִמְשָׁרֵת כָּזֶה!

מערכה שניה

תמונה ראשונה

קליאנט, לפלש.

קליאנט. הָהּ, צָרָה צְרוּרָה. הֵיכָן אַתָּה תָּקוּעַ כָּל הַזְּמַן? וְכִי לֹא צִוִּיתִי עָלֶיךָ...

לפלש. כֵּן, אֲדוֹנִי, בָּאתִי לְכָאן, כְּדֵי לְחַכּוֹת לְךָ נָטוּעַ בַּמָּקוֹם, אֲבָל אֲדוֹנֵנוּ אָבִיךָ – בַּעַל־מָרָה כָּמוֹהוּ לֹא רָאִיתִי מִיָּמַי – סִלֵּק אוֹתִי מִכָּה עַל־כָּרְחִי, כִּמְעַט סָפַגְתִּי מַכּוֹת מִיָּדָיו.

קליאנט. מָה חָדָשׁ בְּעִנְיָנֵנוּ? הַדְּבָרִים דּוֹחֲקִים בְּיוֹתֵר; מִשָּׁעָה שֶׁרְאִיתִיךָ לָאַחֲרוֹנָה נִתְבָּרֵר לִי, כִּי אָבִי מִתְחָרֶה בִּי.

לפלש. אָבִיךָ הִתְאַהֵב?

קליאנט. כָּךְ, וְלֹא בְקַלּוּת עָלָה בְיָדִי שֶׁלֹּא לְגַלּוֹת לְפָנָיו כַּמָּה הִסְעִירָה אוֹתִי הַחֲדָשָׁה הַזֹּאת.

לפלש. בְּעִסְקֵי אַהֲבָה הוּא נִכְנָס? מַהוּ מְשַׁעֵר בְּנַפְשׁוֹ, לְכָל הָרוּחוֹת? לָצוֹן הוּא חוֹמֵד לוֹ בִּבְנֵי־אָדָם? הָאַהֲבָה נִבְרְאָה בִּשְׁבִיל בְּרִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶן דְּמוּת־הַגּוּף כְּמוֹ שֶׁלּוֹ?

קליאנט. בַּעֲווֹנוֹתַי הָרַבִּים נִתְקַע לוֹ הַשִּׁגָּעוֹן הַזֶּה בְּמֹחוֹ.

לפלש. אֲבָל לְשֵׁם מָה אַתָּה שׁוֹמֵר בְּסוֹד מִפָּנָיו אֶת אַהֲבָתְךָ?

קליאנט. כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַרְבּוֹת בּוֹ חֲשָׁדוֹת וְלִשְׁמֹר לִי לְעֵת הַצֹּרֶךְ

דְּרָכִים נוֹחוֹת יוֹתֵר לְסַכֵּל אֶת הַנִּשּׂוּאִין הַלָּלוּ. מַה תְּשׁוּבָה נָתְנוּ לְךָ?

לפלש. חַיֵּי רֹאשִׁי, אֲדוֹנִי, אֲבוֹי לוֹ לְמִי שֶׁנִּצְרָךְ לְמַלְוִים. אָדָם סוֹפֵג בִּזְיוֹנוֹת לְמַעְלָה רֹאשׁ כְּשֶׁהוּא נוֹפֵל בִּידֵיהֶם שֶׁל נוֹשְׁכֵי נֶשֶׁךְ.°

קליאנט. הָעִנְיָן לֹא יֵצֵא אֶל הַפֹּעַל?

לפלש. חַכֵּה קְצָת. אוֹתוֹ מַר סִימוֹן שֶׁלָּנוּ, הַסַּרְסוּר שֶׁהֻמְלַץ לָנוּ עָלָיו, אִישׁ חָרוּץ וְזָרִיז בִּמְלַאכְתּוֹ, אוֹמֵר כִּי הוּא הָפַךְ עוֹלָמוֹת לְמַעַנְךָ. קְלַסְתֵּר פָּנֶיךָ בִּלְבַד, הוּא אוֹמֵר, קָנָה אֶת לִבּוֹ.

קליאנט. אֲנִי מְקַבֵּל חֲמִשָּׁה־עָשָׂר אֶלֶף פְרַנְק שֶׁבִּקַּשְׁתִּי?

לפלש. כֵּן, אֲבָל בְּכַמָּה תְּנָאִים קְטַנִּים שֶׁעָלֶיךָ לְמַלֵּא, אִם אַתָּה מִתְכַּוֵּן לְהַגִּיעַ לְתַכְלִית.

קליאנט. הוּא הֵבִיא אוֹתְךָ אֶל הָאִישׁ הַמַּלְוֶה?

לפלש. הָא, לְאַט לְאַט! הַדְּבָרִים אֵינָם פְּשׁוּטִים כָּל־כָּךְ. הַהוּא יוֹשֵׁב־בַּסֵּתֶר עוֹד יוֹתֵר מִמְּךָ וְיֵשׁ כָּאן סוֹדֵי סוֹדוֹת שֶׁאֵין אַתָּה מְשַׁעֵר. אֶת שְׁמוֹ אֵין מַגִּידִים וְהַיּוֹם יְזַמְּנוּ אֶתְכֶם בְּבֵית שֶׁל צַד שְׁלִישִׁי, כְּדֵי לִשְׁמֹעַ מִפִּיךָ מַמָּשׁ עֵרֶךְ נְכָסֶיךָ וּמִשְׁפַּחְתְּךָ וַאֲנִי בָטוּחַ כִּי שְׁמוֹ שֶׁל אָבִיךָ בִּלְבַד עָשׂוּי לְהָסִיר כָּל מִכְשׁוֹל.

קליאנט. וְעַל הַכֹּל, רְכוּשָׁהּ שֶׁל אִמֵּנוּ הַמֵּתָה שֶׁאֵין לְהַפְקִיעוֹ מִיָּדַי.

לפלש. הֲרֵי כַּמָּה סְעִיפִים שֶׁהֻכְתְּבוּ עַל יָדָיו לַסַּרְסוּר שֶׁלָּנוּ כְּדֵי לְהַרְאוֹתָם לְךָ לִפְנֵי שֶׁאָנוּ נוֹקְפִים אֶצְבַּע; ״בִּהְיוֹתֵנוּ מַנִּיחִים כִּי הַמַּלְוֶה רָאָה אֶת כָּל הָעֲרֵבְיוֹת בָּעַיִן וְכִי הַלֹּוֶה הוּא בּוֹגֵר וּבֵן לְמִשְׁפָּחָה שֶׁנְּכָסֶיהָ מְרֻבִּים, יַצִּיבִים, בְּטוּחִים, בְּרוּרִים וּפְטוּרִים מִכָּל

חִיּוּב, יַחְתֵּם חוֹזֶה נָכוֹן וּמְדֻיָּק בְּמַעֲמָדוֹ שֶׁל נוֹטַרְיוֹן, שֶׁעָלָיו לִהְיוֹת אָדָם יָשָׁר כְּכָל שֶׁיִּמָּצֵא, וּלְשֵׁם כָּךְ יִבָּחֵר הַלָּה עַל־יְדֵי הַמַּלְוֶה הָעוֹמֵד בְּתֹקֶף עַל כָּךְ שֶׁהַהֶסְכֵּם יַעֲרַךְ בַּדֶּרֶךְ הָרְאוּיָה״.

קליאנט אֵין לִטְעֹן כְּנֶגֶד זֶה.

לפלש. ״הַמַּלְוֶה, כְּדֵי לֹא לְהַטִּיל רְבָב עַל מַצְפּוּנוֹ, לֹא יִתֵּן אֶת כַּסְפּוֹ אֶלָּא בַּחֲמִשָּׁה אֲחוּזִים וָחֵצִי״.

קליאנט. חֲמִשָּׁה וָחֵצִי? יְקַחֵנִי רוּחַ! מַעֲשֶׂה הָגוּן בְּהֶחְלֵט. אֵין לְהִתְאוֹנֵן.

לפלש. נָכוֹן בְּתַכְלִית. ״אֲבָל כֵּיוָן שֶׁהַסְּכוּם הַמְּדֻבָּר אֵינוֹ תַּחַת יָדוֹ שֶׁל הַמַּלְוֶה וְכֵיוָן שֶׁכְּדֵי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ שֶׁל הַלּוֹוֶה נֶאֱלָץ הוּא עַצְמוֹ לִלְווֹתוֹ מֵאָדָם אַחֵר בְּרִבִּית שֶׁל עֶשְׂרִים לְמֵאָה, יַסְכִּם שֶׁהַלּוֹוֶה הַנַּ״ל יְשַׁלֵּם רִבִּית זוֹ, בְּלִי לִפְגֹּם בִּשְׁאָר הָאֲחוּזִים, מֵאַחַר שֶׁרַק עַל מְנָת לְהֵיטִיב עִמּוֹ מְקַבֵּל עָלָיו הַמַּלְוֶה הִתְחַיְּבוּת כַּסְפִּית זוֹ״.

קליאנט. מַה כָּאן לְכָל הָרוּחוֹת?! אֵיזֶה אִישׁ־יְהוּדָה, אֵיזֶה בֶּן־עֲרָב הוּא זֶה? הֲלֹא יֵשׁ כָּאן יוֹתֵר מֵעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה לְמֵאָה!

לפלש. בְּדִיּוּק. זֹאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי. תִּצְטָרֵךְ לְעַיֵּן בַּדָּבָר.

קליאנט. בַּמֶּה עָלַי לְעַיֵּן? אֲנִי צָרִיךְ אֶת הַכֶּסֶף וְאֵין לִי בְּרֵרָה אֶלָּא לְהַסְכִּים לְכָל דָּבָר.

לפלש. זוֹ הַתְּשׁוּבָה שֶׁנָּתַתִּי.

קליאנט. יֵשׁ עוֹד מַשֶּׁהוּ?

לפלש. עוֹד סָעִיף שֶׁל מַה־בְּכָךְ. ״מֵחֲמִשָּׁה־עָשָׂר אֶלֶף הַפְרַנְקִים, שֶׁהוּא הַסְּכוּם הַמְבֻקָּשׁ, לֹא יוּכַל הַמַּלְוֶה לְהַמְצִיא בִּמְזֻמָּנִים אֶלָּא שְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף וְאֶת שִׁעוּר

שְׁלֹשֶׁת הָאֲלָפִים הַנִּשְׁאָרִים יִצְטָרֵךְ הַלּוֶֹה לְקַבֵּל בְּמִטַּלְטְלִים מְשֻׁמָּשִׁים וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה כְּלֵי־לְבוּשׁ וְחֶפְצֵי־עֵרֶךְ שֶׁרְשִׁימָתָם רְצוּפָה בָּזֶה וְשֶׁהַמַּלְוֶה מַעֲמִיד אוֹתָם בְּיֹשֶׁר לֵבָב עַל הַמְּחִיר הַצָּנוּעַ בְּיוֹתֵר שֶׁבְּגֶדֶר הָאֶפְשָׁרוּת״.

קליאנט. אֵינֶנִּי מֵבִין דָּבָר.

לפלש. הִנֵּה רְשִׁימַת הַחֲפָצִים. תִּשְׁמַע. ״רֵאשִׁית, מִטָּה עַל אַרְבַּע כְּרָעַיִם, מְקֻשֶּׁטֶת, מַעֲשֵׂה־חוֹשֵׁב, פַּסֵּי רִקְמָה שֶׁקּוֹרְאִים הוּנְגְּרִית, עַל גַּבֵּי שְׂמִיכָה שֶׁצִּבְעָהּ צֶבַע הַזַּיִת, עִם שִׁשָּׁה כִּסְאוֹת וְכֵן רְפִידָה לְכִסּוּי הָרַגְלַיִם. הַכֹּל בְּמַצָּב מְצֻיָּן עִם בִּטְנָה שֶׁל מֶשִׁי־טַפְטָה כָּחֹל עִם נֹגַהּ הָאֹדֶם. נוֹסָף עַל הַנַּ״ל: כִּלָּה בַּעֲלַת שֵׁבֶל, מַעֲשֵׂה צֶמֶר־קַל, צִבְעוֹ וֶרֶד־כֵּהֶה עִם פְּתִילֵי־שׁוּלַיִם גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים, כֻּלָּם מֶשִׁי״.

קליאנט. מַה לְּדַעְתּוֹ אֲנִי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּכָל אֵלֶּה?

לפלש. חַכֵּה. ״נוֹסָף עַל הַנַּ״ל: שָׁטִיחַ שֶׁל קִיר הַמְּתָאֵר שַׁעֲשׁוּעֵי־אֲהָבִים שֶׁל גּוֹמְבּוֹ וּמַסֶּה.° נוֹסָף עַל הַנַּ״ל: שֻׁלְחָן גָּדוֹל מֵעֵץ־אֱגוֹז עַל שְׁנֵים־עָשָׂר גְּלִילֵי־כְּרָעַיִם מַעֲשֵׂה־חָרָט, הַמִּתְאָרֵךְ מִשְּׁנֵי קְצוֹתָיו וְעִמָּדוֹ, מִתַּחְתָּיו. שְׁרַפְרַפִּים שִׁשָּׁה״.

קליאנט. מֶה עָלַי לַעֲשׂוֹת, לְכָל הַרְרֵי חֹשֶׁךְ?

לפלש. אֶרֶךְ־רוּחַ, בְּבַקָּשָׁה. ״נוֹסָף עַל הַנַּ״ל: שְׁלֹשָׁה רוֹבִים כְּבֵדִים מְשֻׁבָּצִים צֶדֶף לְכָל אָרְכָּם, יַחַד עִם הַחֲצוּבוֹת הַמַּתְאִימוֹת. נוֹסָף עַל הַנַּ״ל: כִּירַיִם עֲשׂוּיִים לְבֵנִים עִם שְׁנֵי קַנְקַנֵּי־צִנּוֹר וּשְׁלֹשָׁה צִנְצָנֵי־קִבּוּל, מוֹעִיל מְאֹד לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְטִיָּה לְמַעֲשֵׂי זִקּוּק״.

קליאנט. אֲנִי יוֹצֵא מִדַּעְתִּי.

לפלש. לְאַט לְאַט. ״וְנוֹסָף עַל הַנַּ״ל: קַתְרוֹס מַעֲשֵׂה אָמָּן

מִבּוֹלוֹנְיָה וְכָל מֵיתָרָיו שְׁלֵמִים, אוֹ כִּמְעַט כֻּלָּם. וְנוֹסָף עַל הַנַּ״ל: שֻׁלְחָן לְמִשְׂחַק הַבִּילְיַרְד וְגַם טַבְלַת אִשְׁקוּקִי לְמִשְׂחַק הַדַּמָּה וְגַם מִשְׂחַק הָאַוָּז, שֶׁקִּבַּלְנוּ מִן הַיְּוָנִים וְשִׁנִּינוּ צוּרָתוֹ. יָפֶה מְאֹד לְבִלּוּי־הַזְּמַן כְּשֶׁאֵין מַה לַּעֲשׂוֹת. וְנוֹסָף עַל הַנַּ״ל: עוֹר הַלְּטָאָה, שְׁלשָׁה וָחֵצִי רֶגֶל אָרְכּוֹ, מְמֻלָּא תֶּבֶן, חֵפֶץ מֻפְלָא וְנָאֶה־לְמַרְאָה, לִתְלוֹתוֹ לַתִּקְרָה בַּחֶדֶר. כָּל הַנִּכְלָל וּמָנוּי לְעֵיל, עַל־פִּי הַעֲרָכָה מְקֻבֶּלֶת שֶׁל אַרְבַּעַת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת פְּרַנְקִים, וּבַהֲנָחָה עַד לְסַךְ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים, כְּנִדְבַת לִבּוֹ שֶׁל הַמַּלְוֶה״.

קליאנט. שֵׁיִּכֶּה אוֹתוֹ הַדֶּבֶר עִם נִדְבַת לִבּוֹ גַּם יַחַד, הַנָּבָל הַלִּסְטִים! רָאִיתָ מִיָּמֶיךָ נְשִׁיכַת נֶשֶׁךְ כָּזֹאת? וְלֹא דַי לוֹ בָּרִבִּית הַמְטֹרֶפֶת שֶׁהוּא דוֹרֵשׁ, – עוֹד הוּא עוֹמֵד לְהַכְרִיחֵנִי, שֶׁאֶקַּח מִמֶּנּוּ בְּסַךְ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים פְּרַנְקִים כָּל מִינֵי שִׁבְרֵי־כֵלִים, שֶׁהוּא מְקַבֵּץ! מִכָּל זֶה לֹא אֲקַבֵּל אֲפִלּוּ אֶת הַחֵלֶק הָעֲשִׂירִי מִן הַמְּחִיר שֶׁשִּׁלַּמְתִּי. וְאַף־עַל־פִּי־כֵן אֲנִי מֻכְרָח לְהַסְכִּים לְכָל מַה שֶׁעוֹלֶה עַל דַּעְתּוֹ. יֵשׁ בְּכֹחוֹ לִכְפּוֹת עָלַי כָּל דָּבָר, הוּא מַחֲזִיק אוֹתִי, הַפֶּגַע־רָע, וְחֶרֶב חַדָּה שֶׁלּוֹ עַל צַוָּארִי.

לפלש. אַתָּה דּוֹמֶה עָלַי, אֲדוֹנִי, בִּמְחִילָה מִכְּבוֹדְךָ, כְּמִי שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂי פַּנוּרְז° וְהוֹלֵךְ כָּמוֹהוּ בְּדֶרֶךְ־הַמֶּלֶךְ לַאֲבַדּוֹן. לוֹקֵחַ כֶּסֶף מֵרֹאשׁ, קוֹנֶה בְּיֹקֶר, מוֹכֵר בְּזוֹל וְאוֹכֵל פֵּרוֹתָיו בְּעוֹדָם בֹּסֶר.

קליאנט. וְכִי מַה בְּיָדִי לַעֲשׂוֹת? רְאֵה לְהֵיכָן מוֹלִיכָה אֶת הַצְּעִירִים קַמְצָנוּתָם הַמְגֻנָּה שֶׁל הָאָבוֹת, וְאַחֲרֵי כָל אֵלֶּה עוֹד מִתְפַּלְאִים, שֶׁהֵם עוֹמְדִים וּמְחַכִּים לַזְּקֵנִים שֶׁיָּמוּתוּ.

לפלש. הָאֱמֶת נִתְּנָה לְהֵאָמֵר, כִּי אָבִיךָ שֶׁלְּךָ, בְּמִדַּת נִוּוּל שֶׁבּוֹ, עָשׂוּי לְהַרְתִּיחַ עָלָיו אֲפִלּוּ אָדָם, שֶׁאֵין לוֹ מָרָה כְּלָל.

אֲנִי כְּשֶׁלְּעַצְמִי, הַשֶּׁבַח לָאֵל, אֵין לִי נְטִיָּה מֻפְלֶגֶת לְתְלִיָּה וּכְשֶׁאֲנִי רוֹאֶה אֶת חֲבֵרַי קוֹפְצִים עַל כָּל מִינֵי עֲסָקִים פְּתַלְתְּלִים, יוֹדֵעַ אֲנִי לְהֵחָלֵץ בְּנַחַת מִן הָעַרְבוּבְיָה וְלִהְיוֹת פָּטוּר מִכָּל אוֹתָם עִנְיָנִים דַּקִּים, שֶׁאַתָּה חָשׁ בָּהֶם רֵיחַ הַסֻּלָּם אֶל הָעוֹלָם הַבָּא. אֲבָל אֶת הָאֱמֶת אֹמַר לְךָ, מִדּוֹתָיו הַנָּאוֹת מַמָּשׁ מְעוֹרְרוֹת בִּי אֶת הַתְּשׁוּקָה לִגְנֹב מִמֶּנּוּ, וְחַיֵּי רֹאשִׁי, אֲנִי בָּטוּחַ, כִּי הָיִיתִי מְקַיֵּם עַל־יְדֵי כָּךְ מִצְוָה גְדוֹלָה.

קליאנט. תֵּן לִי אֶת הָרְשִׁימָה. עָלַי לְעַיֵּן בָּהּ.

תמונה שניה

מר סימון, הרפגון, קליאנט, לפלש (בירכתים).

מר סימון. כֵּן, אֲדוֹנִי, זֶהוּ בָּחוּר שֶׁנִּצְרָךְ לְכֶסֶף. עִנְיָנִים שׁוֹנִים דּוֹחֲקִים עָלָיו לִמְצֹא אֶת הֶחָסֵר וְהוּא יְקַבֵּל כָּל תְּנַאי שֶׁאַתָּה מְבַקֵּשׁ.

הרפגון. אֲבָל הַאִם בָּטוּחַ אַתָּה, מַר סִימוֹן, שֶׁאֵין אֲנִי מִסְתַּכֵּן בִּכְלוּם? הֲיוֹדֵעַ אַתָּה אֶת שְׁמוֹ, רְכוּשׁוֹ וּמוֹצָאוֹ, שֶׁל זֶה שֶׁאַתָּה מְדַבֵּר בַּעֲדוֹ?

מר סימון. לֹא, אֵין בְּיָדִי לְהַמְצִיא לְךָ אֶת פְּרָטֵי הַפְּרָטִים, שֶׁכֵּן רַק בְּדֶרֶךְ מִקְרֶה הֻפְנֵיתִי אֵלָיו, אַךְ הוּא עַצְמוֹ יָאִיר אֶת עֵינֶיךָ בְּכָל הַדָּרוּשׁ וּמְשָׁרְתוֹ הִבְטִיחַנִי, כִּי תִּשְׂבַּע נַחַת לִכְשֶׁתַּכִּירֶנּוּ. כָּל מַה שֶׁיָּכוֹל אֲנִי לוֹמַר לְךָ הוּא שֶׁמִּשְׁפַּחְתּוֹ עֲשִׁירָה מְאֹד, שֶׁאֵין לוֹ אֵם, וְהוּא מוּכָן לְהִתְחַיֵּב, אִם תְּבַקֵּשׁ זֹאת, שֶׁאָבִיו יָמוּת עַד שֶׁיֵּצְאוּ שְׁמוֹנָה חֳדָשִׁים.

הרפגון. זֶה כְּבָר שֶׁמֶץ־מָה. מִדַּת הַחֶסֶד, מַר סִימוֹן, מְחַיֶּבֶת אוֹתָנוּ לְהֵיטִיב עִם הַבְּרִיּוֹת כָּל שָׁעָה שֶׁלְּאֵל יָדֵנוּ.

מר סימון. בָּרוּר כַּשֶּׁמֶשׁ.

לפלש. רואה את מר סימון. מַה מִּתְרַחֵשׁ כָּאן? מַר סִימוֹן שֶׁלָּנוּ מְדַבֵּר עִם אָבִיךָ?

קליאנט. אוּלַי סִפְּרוּ לוֹ מִי אֲנִי? הַאִם לֹא אַתָּה הוּא שֶׁבָּגַדְתָּ?

מר סימון. לקליאנט ולפלש. הוֹ, הוֹ! אָכֵן זְרִיזִים אַתֶּם! מִי גִּלָּה לָכֶם שֶׁכָּאן הַמָּקוֹם? להרפגון. עַל־כָּל־פָּנִים, אֲדוֹנִי, לֹא אֲנִי הוּא שֶׁהִגַּדְתִּי לָהֶם אֶת שִׁמְךָ וּמְקוֹם מְגוּרֶיךָ. אֲבָל אַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל אֵין הָרָעָה גְּדוֹלָה. אֵלֶּה הֵם בַּחוּרִים שׁוֹמְרֵי־סוֹד וְעַכְשָׁו תּוּכְלוּ לְשׂוֹחֵחַ בְּעִנְיַנְכֶם.

הרפגון. מַה פֵּרוּשׁ הַדָּבָר?

מר סימון. אֲדוֹנִי, זֶהוּ הַצָּעִיר הַמְבַקֵּשׁ לִלְווֹת מִמְּךָ אוֹתָם חֲמִשָּׁה־עָשָׂר אֶלֶף, שֶׁאָמַרְתִּי לְךָ.

הרפגון. וּבְכֵן אַתָּה הוּא, לִסְטִים שֶׁכְּמוֹתְךָ! אַתָּה הוּא הַמִּתְנַוֵּל בְּמַעֲשִׂים מֻפְקָרִים כָּאֵלֶּה?

קליאנט. וּבְכֵן, אַתָּה הוּא, אָבִי?! אַתָּה הוּא הַמִּתְגָּעֵל בַּעֲסָקִים מַחְפִּירִים כָּאֵלֶּה?

מר סימון נושא רגליו ובורח.

הרפגון. אַתָּה הוּא הָאוֹמֵר לָרֶדֶת לְטִמְיוֹן בְּהַלְוָאוֹת מְגֻנּוֹת כָּאֵלּוּ?

קליאנט. אַתָּה הוּא הָאוֹמֵר לְהִתְעַשֵּׁר בִּנְשִׁיכוֹת־נֶשֶׁךְ נִפְשָׁעוֹת כָּאֵלּוּ?

הרפגון. אַחֲרֵי כָל אֵלֶּה עוֹד יֵשׁ בְּךָ חֻצְפָּה לַעֲמֹד לְפָנַי?

קליאנט. אַחֲרֵי כָּל אֵלֶּה עוֹד יֵשׁ בְּךָ חֻצְפָּה לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי בְּנֵי־אָדָם?

הרפגון. כֵּיצַד אֵינְךָ מִתְבַּיֵּשׁ, אֲנִי שׁוֹאֵל אוֹתְךָ, שֶׁהִגַּעְתָּ לִידֵי הוֹלְלוּת שֶׁכָּזֹאת, שֶׁאַתָּה שׁוֹקֵעַ בְּהוֹצָאוֹת מַחֲרִידוֹת כָּאֵלּוּ וּמְפַזֵּר לָרוּחַ, בְּלִי בֹּשֶׁת־פָּנִים, אֶת רְכוּשָׁם, פְּרִי עֲמָלָם וְזֵעַת אַפֵּיהֶם שֶׁל הוֹרֶיךָ?

קליאנט. כֵּיצַד אֵינְךָ מַסְמִיק מִכְּלִמָּה, אֲנִי שׁוֹאֵל אוֹתְךָ, שֶׁאַתָּה מַעֲטֶה חֶרְפָּה עַל שִׁמְךָ וּמַעֲמָדְךָ בְּסַחַר־מֶכֶר שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה? שֶׁאַתָּה מַקְרִיב אֶת כְּבוֹדְךָ וְאֶת שִׁמְךָ הַטּוֹב לְיֵצֶר זֶה שֶׁאֵינוֹ שָׂבֵעַ לְעוֹלָם – לִגְרֹף עוֹד מַטְבֵּעַ וְעוֹד מַטְבֵּעַ וְלַעֲלוֹת בְּמַדְרְגוֹת הַמֵּל עַל הַתַּחְבּוּלוֹת הַמְנֻוָּלוֹת בְּיוֹתֵר שֶׁהִמְצִיאוּ מֵעוֹלָם הַגְּדוֹלִים בְּנוֹשְׁכֵי הַנֶּשֶׁךְ??

הרפגון. סַלֵּק עַצְמְךָ מִנֶּגֶד עֵינַי, פִּרְחָח שֶׁכָּמוֹךָ! סַלֵּק עַצְמְךָ מִנֶּגֶד עֵינַי!

קליאנט. מִי חוֹטֵא גָדוֹל יוֹתֵר, לְדַעְתְּךָ? מִי שֶׁקּוֹנֶה כֶּסֶף שֶׁהוּא זָקוּק לוֹ אוֹ מִי שֶׁגּוֹזֵל כֶּסֶף שֶׁאֵין לוֹ מַה לַּעֲשׂוֹת בּוֹ?

הרפגון. הִסְתַּלֵּק מִזֶּה, אָמַרְתִּי. מַמָּשׁ אָזְנַיִם תְּצִלֶּינָה! לבדו. בְּעֶצֶם, גַּם זוֹ לְטוֹבָה. מִכָּךְ אֲנִי לָמֵד, כִּי רָאוּי לְהַשְׁגִּיחַ שִׁבְעָתַיִם עַל כָּל מַעֲשֶׂה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה.

תמונה שלישית

פרוזין, הרפגון.

פרוזין. אֲדוֹנִי...

הרפגון. חַכִּי קְצָת. מִיָּד אֲנִי שָׁב לְדַבֵּר אִתָּךְ. לעצמו. מַעְנְיָן לְעַנְיֵן כְּדַאי לְהָעִיף עַיִן וְלִרְאוֹת מַה שְּׁלוֹם הַכֶּסֶף.

תמונה רביעית

לפלש, פרוזין.

לפלש. *אינו רואה את פרוזין.* מְשֻׁנֶּה מְאֹד. יֵשׁ לוֹ, כַּנִּרְאֶה, בְּאֵיזֶה מָקוֹם מַחְסָן שָׁלֵם שֶׁל עַתִּיקוֹת. לֹא מָצָאנוּ פֹּה אֲפִלּוּ חֵפֶץ אֶחָד מִכָּל הָרְשִׁימָה.

פרוזין. הָא! אַתָּה הוּא, לַפְלֶשׁ חֲבִיבִי, מַה לִּידִידִי בַּבַּיִת הַזֶּה?

לפלש. הוֹ, הוֹ! אַתְּ הִיא, פְּרוֹזִין! מַה מַּעֲשַׂיִךְ פֹּה?

פרוזין. מַעֲשִׂים שֶׁאֲנִי נוֹהֶגֶת לַעֲשׂוֹת בְּכָל מָקוֹם: לְתַוֵּךְ וּלְקַשֵּׁר, לִהְיוֹת לְעֵזֶר לַבְּרִיּוֹת וּלְהָפִיק תּוֹעֶלֶת כָּל כַּמָּה שֶׁאֶפְשָׁר מִן הַכִּשְׁרוֹנוֹת הַקְּטַנִּים שֶׁנִּתְבָּרַכְתִּי בָּהֶם. אַתָּה הַיּוֹדֵעַ, כִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה בִּזְרִיזוּת כַּפֵּינוּ נֹאכַל לֶחֶם וְכִי לִבְרִיּוֹת עֲלוּבוֹת כָּמוֹנִי לֹא נָתַן הָאֵל מְקוֹרוֹת־הַכְנָסָה, אֲחֵרִים חוּץ מִן הָעֵצָה וְהַתַּחְבּוּלָה.

לפלש. יֵשׁ לָךְ עֵסֶק עִם בַּעַל־הַבַּיִת?

פרוזין. כֵּן, אֲנִי מְטַפֶּלֶת בַּעֲדוֹ בְּאֵיזֶה עִנְיָן שֶׁל מַה־בְּכָךְ וּמְקַוָּה אֲנִי שֶׁאֲקַבֵּל שְׂכַר טִרְחָתִי.

לפלש. מִמֶּנּוּ? אֵל אֱלֹהִים! אַתְּ עוֹשָׂה נִפְלָאוֹת אִם תּוֹצִיאִי מִמֶּנּוּ מַשֶּׁהוּ. לֶהֱוֵי יָדוּעַ לָךְ, כִּי בַּמָּקוֹם הַזֶּה הַכֶּסֶף יָקָר מִפָּז.

פרוזין. יֵשׁ טוֹבוֹת מְסֻיָּמוֹת שֶׁחוֹדְרוֹת לִפְנַי וְלִפְנִים.

לפלש. אֲנִי עַבְדֵּךְ הַנֶּאֱמָן,°אֲבָל עוֹד אֵינֵךְ מַכִּירָה אֶת אֲדוֹנֵנוּ הַרְפָּגוֹן. אֲדוֹנֵנוּ הַרְפָּגוֹן אֵין כָּמוֹהוּ אֱנוֹשׁ אָנוּשׁ וְלֹא־אֱנוֹשִׁי בָּאֱנוֹשׁוּת, וְאֵין כָּמוֹהוּ בָּאָדָם אָדָם נֶאְטָם וַאֲטוּם־לֵב. כָּל טוֹבָה שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁתַּעֲשִׂי עִמּוֹ אֵין הַכָּרַת־טוֹבָתוֹ מַגִּיעָה עַד כְּדֵי פִּתְחוֹן־יָד. תִּשְׁבָּחוֹת וְכָבוֹד וְשַׁלְמֵי שְׂפָתַיִם וְרִגְשֵׁי־חִבָּה – כָּל כַּמָּה שֶׁלִּבֵּךְ חָפֵץ; אֲבָל כֶּסֶף – לֹא יִזָּכֵר וְלֹא יִפָּקֵד. אֵין לָךְ

בְּעוֹלָם דָּבָר יָבֵשׁ וְצָחִיחַ יוֹתֵר מִסֵּבֶר־פָּנִים שֶׁלּוֹ וַחֲבִיבוּת שֶׁלּוֹ. הַמִּלָּה לָ תֵ ת מְעוֹרֶרֶת בּוֹ רִגְשֵׁי־בְחִילָה כֹּה חֲזָקִים, שֶׁלְּעוֹלָם אֵין הוּא אוֹמֵר אֲנִי נוֹ תֵ ן שָׁלוֹם, אֶלָּא – אֲנִי מַ לְ וֶ ה שָׁלוֹם.

פרוזין. אֱלֹהִים גְּדוֹלִים! סְמֹךְ עָלַי שֶׁאֲנִי יוֹדַעַת כֵּיצַד חוֹלְבִים אֶת הַבְּרִיּוֹת. יֵשׁ אִתִּי סוֹד שֶׁבּוֹ אֲנִי פּוֹתַחַת לְפָנַי שַׁעֲרֵי חֶסֶד שֶׁבָּהֶם, מְדַגְדֶּגֶת אֶת לִבָּם וּמוֹצֵאת נְקֻדּוֹת־רְגִישׁוּת שֶׁלָּהֶם.

לפלש. הֲבָלִים, לֹא אֶצְלוֹ. אֲנִי מְחַיֵּב אֶת רֹאשִׁי אִם תָּעִירִי וְאִם תְּעוֹרְרִי אֶת הָאִישׁ בְּשֶׁטַח הַכֶּסֶף. בְּעִנְיָן זֶה הוּא שׁוֹמֵעַ רַק תֻּרְכִּית. זוֹהִי מַדְרֵגָה כָּזֹאת שֶׁל תֻּרְכִּיּוּת שֶׁאֵין עֵצָה כְּנֶגְדָּהּ. יָכוֹל אָדָם לִגְווֹעַ לְעֵינָיו – הוּא לֹא יְנַקֵּף אֶצְבַּע. קִצּוּר דָּבָר, הוּא אוֹהֵב אֶת הַכֶּסֶף יוֹתֵר מִן הַכָּבוֹד וּמִן הַשֵּׁם הַטּוֹב וּמִן הַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת וּלְמַרְאֵהוּ שֶׁל אָדָם הַמְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ מַשֶּׁהוּ, עֲוִית אוֹחֶזֶת בּוֹ. בְּכָךְ אַתָּה מַפִּיל עָלָיו אֵימַת מָוֶת, אַתָּה פּוֹלֵחַ אֶת לִבּוֹ, אַתָּה מְהַפֵּךְ אֶת קְרָבָיו. וְאִם... אֲבָל הִנֵּהוּ חוֹזֵר, אֲנִי מִסְתַּלֵּק.

תמונה חמישית

הרפגון, פרוזין.

הרפגון. *לעצמו.* הַכֹּל עַל מְקוֹמוֹ. *בקול.* וּבְכֵן? מֶה חָדָשׁ, פְּרוֹזִין?

פרוזין. הוֹ, אֵלִי! מַה נָּאֶה וּבָרִיא אָדָם זֶה! כֻּלְּךָ אוֹמֵר בְּרִיאוּת־הַגּוּף!

הרפגון. מִי? אֲנִי?

פרוזין. מֵעוֹלָם לֹא הָיָה צֶבַע־פָּנֶיךָ כֹּה רַעֲנָן וְשׁוֹפֵעַ מֶרֶץ.

הרפגון. בֶּאֱמֶת?

פרוזין. וְכִי מָה אַתָּה שׁוֹאֵל? מִיָּמֶיךָ עוֹד לֹא נִרְאֵיתָ צָעִיר כָּל־כָּךְ. אֲנִי רוֹאָה בַּחוּרִים בְּנֵי עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ וְהֵם זְקֵנִים יוֹתֵר מִמְּךָ.

הרפגון. וּבְכָל־זאת, פְּרוֹזִין, כְּבָר מָלְאוּ לִי שִׁשִּׁים, סָבִין וּתְקִילִין.

פרוזין. וּבְכֵן מַה מִּזֶּה? שִׁשִּׁים שָׁנָה – גַּם זֶה עִנְיָן? זֶה אֲבִיב הַחַיִּים! בְּדִיּוּק עַכְשָׁו אַתָּה נִכְנָס אֶל תְּקוּפַת הַפְּרִיחָה שֶׁבְּחַיֵּי אֱנוֹשׁ.

הרפגון. נָכוֹן מְאֹד. אֲבָל בְּכָל־זאת, עֶשְׂרִים שָׁנָה פָּחוֹת לֹא הָיוּ אוּלַי מַזִּיקוֹת לִי.

פרוזין. אַתָּה מִתְלוֹצֵץ. אֵין זֶה נָחוּץ לְךָ כְּלָל. אַתָּה קָרוּץ מֵחֹמֶר שֶׁחַיִּים בּוֹ עַד מֵאָה שָׁנָה.

הרפגון. כָּךְ אַתְּ סְבוּרָה?

פרוזין. בְּהֶחְלֵט. יֵשׁ בְּךָ כָּל הַסִּימָנִים. עֲמֹד יָשָׁר. אוֹהוֹ! הִנֵּה פֹּה, בֵּין שְׁתֵּי עֵינֶיךָ, סִימָן שֶׁל אֲרִיכוּת־יָמִים.

הרפגון. אַתְּ מְבִינָה בְּכִגוּן זֶה?

פרוזין. מָה הַשְּׁאֵלָה? הַרְאֵה לִי אֶת יָדְךָ. הוֹ, אֵלִי! אֵיזֶה קַו שֶׁל חַיִּים!

הרפגון. כְּלוֹמַר?

פרוזין. אֵינְךָ רוֹאֶה עַד הֵיכָן מַגִּיעַ הַקַּו הַזֶּה?

הרפגון. וּבְכֵן מַה מִּזֶּה?

פרוזין. חַיֵּי רֹאשִׁי! אָמַרְתִּי מֵאָה שָׁנָה; אֲבָל אַתָּה תַּעֲבֹר אֶת הַמֵּאָה־וְעֶשְׂרִים.

הרפגון. עַד כְּדֵי כָּךְ?

פרוזין. יִצְטָרְכוּ לַהֲרֹג אוֹתְךָ, אֲנִי אוֹמֶרֶת לְךָ; וְסוֹפְךָ שֶׁאַתָּה סוֹמֵן בָּאֲדָמָה אֶת בָּנֶיךָ וְאֶת בְּנֵי בָנֶיךָ.

הרפגון. יָפֶה מְאֹד. מַה בְּעִנְיָנֵנוּ?

פרוזין. לָמָּה תִּשְׁאַל שְׁאֵלוֹת? אִם יָדִי בְּאֵיזֶה עִנְיָן דַּע לְךָ שֶׁהוּא יוֹצֵא חַד וְחָלָק, בְּיִחוּד בְּעִסְקֵי שִׁדּוּכִים. בִּתְחוּם זֶה אֲנִי מַפְלִיאָה לַעֲשׂוֹת. אֵין לְךָ שְׁנֵי אֲנָשִׁים בָּעוֹלָם, שֶׁלֹּא אֶמְצָא דֶּרֶךְ קְצָרָה וּמְהִירָה לְשַׁדֵּךְ אוֹתָם, וְנִדְמֶה לִי כִּי אִלּוּ נָתַתִּי לִי זֹאת בְּמֹחִי הֲרֵינִי קָמָה וּמְחַתֶּנֶת אֶת הַתֻּרְכִּי הַגָּדוֹל עִם הָרֶפּוּבְּלִיקָה שֶׁל וֶנֶצְיָה.° וְעִנְיָנְךָ שֶׁלְּךָ, בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר, אֵינוֹ מִן הַמְסֻבָּכִים. כֵּיוָן שֶׁאֲנִי יוֹצֵאת וְנִכְנֶסֶת אֵצֶל הַגְּבִירוֹת שׂוֹחַחְתִּי אִתָּן עָלֶיךָ בְּהַרְחָבָה וְסִפַּרְתִּי לָאֵם מָה רַעְיוֹן עָלָה בְּלִבְּךָ לְגַבֵּי מַרְיָן בִּרְאוֹתְךָ אוֹתָהּ מְטַיֶּלֶת בָּרְחוֹב אוֹ שׁוֹאֶפֶת אֲוִיר צַח בְּחַלּוֹנָהּ.

הרפגון. וּתְשׁוּבָתָהּ...

פרוזין. הִיא קִבְּלָה אֶת הַהַצָּעָה בְּשִׂמְחָה. וּכְשֶׁאָמַרְתִּי לָהּ כִּי מְבַקֵּשׁ אַתָּה מְאֹד אֶת בִּתָּהּ לָבוֹא הָעֶרֶב לְעֵת חֲתִימַת הַתְּנָאִים לְנִשּׂוּאֵי בִתְּךָ שֶׁלְּךָ, הִסְכִּימָה לְכָךְ בְּלֵב חָפֵץ וְהִפְקִידָה אוֹתָהּ בְּיָדִי לַהֲבִיאָהּ הֵנָּה.

הרפגון. הָעֶרֶב הַזֶּה, פְּרוֹזִין, מֻכְרָח אֲנִי לְכַבֵּד בַּאֲרוּחַת־עֶרֶב אֶת מַעֲלַת מַר אַנְסֶלְם, וּכְדַאי, אֵפוֹא, שֶׁגַּם הִיא תִּהְיֶה בֵּין הַמְסֻבִּים בַּמִּשְׁתֶּה.

פרוזין. כָּךְ יָאֶה. אַחֲרֵי־הַצָּהֳרַיִם הִיא עוֹמֶדֶת לְבַקֵּר אֵצֶל בִּתְּךָ, אַחַר־כָּךְ יֵשׁ בְּדַעְתָּהּ לְטַיֵּל קְצָת בַּיָּרִיד וּמִשָּׁם הִיא בָּאָה לַאֲרוּחַת־הָעֶרֶב.

הרפגון. יָפֶה מְאֹד. הֵן תִּסַּעְנָה יַחַד בַּמֶּרְכָּבָה שֶׁלִּי. אֲנִי מַשְׁאִיל אוֹתָהּ לָהֶן.

פרוזין. רַעְיוֹן נָאֶה מְאֹד

חרפגון. אֲבָל, פְרוֹזִין, הַאִם דִּבַּרְתְּ עִם הָאֵם בְּעִנְיַן אֵילוּ נְכָסִים שֶׁיֵּשׁ בְּיָדָהּ לָתֵת לְבִתָּהּ? אָמַרְתְּ לָהּ שֶׁעָלֶיהָ לִמְצֹא אֵיזוֹ דֶרֶךְ, לַעֲשׂוֹת מַאֲמָץ כָּלְשֶׁהוּ, שֶׁעָלֶיהָ לְהַקִּיז מֵעַצְמָהּ קְצָת דָּמִים לִכְבוֹדוֹ שֶׁל מְאֹרָע כָּזֶה? סוֹף־כָּל־סוֹף אֵין אָדָם לוֹקֵחַ נַעֲרָה בְּלִי שֶׁזּוֹ תָּבִיא לוֹ מַשֶּׁהוּ.

פרוזין. מָה אַתָּה סָח? זוֹהִי נַעֲרָה שֶׁמְּבִיאָה לְךָ שְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף לִיבְרוֹת בְּשָׁנָה.

הרפגון. שְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף בְּשָׁנָה?

פרוזין. כַּמּוּבָן. רֵאשִׁית־כֹּל, – הִיא גְּדֵלָה וְחֻנְּכָה עַל חִסָּכוֹן גָּדוֹל בַּאֲכִילָה. זוֹהִי נַעֲרָה שֶׁהִתְרַגְּלָה לִחְיוֹת עַל סָלָטָה, חָלָב, גְּבִינָה וְתַפּוּחַ וְלֹא יִהְיֶה לָהּ אֵפוֹא שׁוּם צֹרֶךְ בְּשֻׁלְחָן גָּדוּשׁ בְּמַטְעַמִּים, בְּמִינֵי זוֹם מְעֻדָּנִים, בְּמַעֲשֵׂי צְלִי וְקָלִי שֶׁאֵין לָהֶם סוֹף וְלֹא בְּכָל שְׁאָר מִינֵי תַּרְגִּימָה שֶׁנָּשִׁים אֲחֵרוֹת שְׁטוּפוֹת בָּהֶם; אוּלַי הוּא דָבָר שֶׁל מַה־בְּכָךְ, אֲבָל מִכָּאן־לְשָׁם זֶה מִצְטָרֵף לְךָ לְחֶשְׁבּוֹן שֶׁל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים פְרַנְקִים לְשָׁנָה, לְכָל הַפָּחוֹת. חוּץ מִזֶּה אֵין לִבָּהּ נִמְשָׁךְ אֶלָּא אַחֲרֵי הַנּוֹי הַפָּשׁוּט בְּיוֹתֵר וְאֵין הִיא גוֹרֶסֶת לֹא אֶת הַשְּׂמָלוֹת הַהֲדוּרוֹת וְלֹא אֶת תּוֹעֲפוֹת הָעֲדָיִים וְלֹא אֶת הָרָהִיטִים הַמְפֹאָרִים, שֶׁבְּנוֹת מִינָהּ קוֹפְצוֹת עֲלֵיהֶם כְּאִלּוּ אֲחָזָן בֻּלְמוּס. הַסָּעִיף הַזֶּה שָׁוֶה לְךָ יוֹתֵר מֵאַרְבַּעַת אֲלָפִים לְשָׁנָה. חוּץ מִזֶּה נַפְשָׁהּ מַמָּשׁ סוֹלֶדֶת מִפְּנֵי הַקְּלָפִים, דָּבָר שֶׁהוּא יָקָר־הַמְּצִיאוּת בְּנָשִׁים שֶׁל זְמַנֵּנוּ וּמַכִּירָה אֲנִי גְבֶרֶת אַחַת בִּסְבִיבָתֵנוּ, שֶׁהִפְסִידָה הַשָּׁנָה בְּמִשְׂחַק־שְׁלֹשִׁים־וְאַרְבָּעִים,° עֶשְׂרִים אֶלֶף פְרַנְק. אֲבָל נִקַּח אֶת הָרֶבַע בִּלְבַד. חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים פְרַנְקִים לְשָׁנָה לְמִשְׂחָק וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים לִשְׂמָלוֹת וְתַכְשִׁיטִים, הֲרֵי לְפָנֵינוּ תִּשְׁעַת אֲלָפִים. וְעוֹד שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים עַל חֶשְׁבּוֹן

הָאֲכִילָה, הֲרֵי לָנוּ שְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף פְּרַנְקִים עַל כַּף־הַיָּד.

הרפגון. נָכוֹן, לֹא רַע. אֲבָל חֶשְׁבּוֹן זֶה אֵין בּוֹ כָּל דָּבָר שֶׁל מַמָּשׁ.

פרוזין. בִּמְחִילָה מִכְּבוֹדְךָ. וְכִי אֵין זֶה דָּבָר שֶׁל מַמָּשׁ אִם אַתָּה מְקַבֵּל בִּנְדֻנְיָה אִפִּי הַמִּסְתַּפֵּק בִּמְעַט מִן הַמְּעַט וְאַהֲבָה גְדוֹלָה לִצְנִיעוּת־הַלְּבוּשׁ עִם רְכוּשׁ גָּדוֹל שֶׁל שִׂנְאָה לִקְלָפִים?

הרפגון. אֲבָל הֲלֹא צְחוֹק הוּא שֶׁאַתְּ מְצָרֶפֶת לִי אֶת הַנְּדֻנְיָה שֶׁלָּהּ מִן הַהוֹצָאוֹת שֶׁאֵין הִיא עֲתִידָה לְהוֹצִיא. לְעוֹלָם אֵין אֲנִי נוֹתֵן קַבָּלָה עַל דָּבָר, שֶׁאֵינֶנִּי מְקַבֵּל. צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לִי אֵיזֶה רֶוַח מוּחָשִׁי.

פרוזין. אֵל אֱלֹהִים! רֶוַח מוּחָשִׁי לֹא יֶחְסַר לְךָ. נוֹסָף עַל כָּךְ שָׁמַעְתִּי מֵהֶן, כִּי יֵשׁ לָהֶן אֵיזֶה נְכָסִים בְּחוּץ־לָאָרֶץ וּבְסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר הֵם בְּיָדֶיךָ.

הרפגון. נִצְטָרֵךְ לְבָרֵר. אֲבָל, פְּרוֹזִין, יֵשׁ עוֹד עִנְיָן שֶׁמֵּעִיק עָלַי. הַנַּעֲרָה, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, צְעִירָה הִיא וְטִיבָם שֶׁל צְעִירִים הוּא, עַל־פִּי־הָרֹב, שֶׁאֵין הֵם אוֹהֲבִים אֶלָּא אֶת בְּנֵי גִילָם וְאֵינָם נִמְשָׁכִים אֶלָּא אַחֲרֵיהֶם. חוֹשֵׁשׁ אֲנִי, כִּי אָדָם בְּגִילִי לֹא יִהְיֶה לְפִי טַעְמָהּ וְכִי דָבָר זֶה אוּלַי עָשׂוּי לְהָבִיא עָלַי כַּמָּה הִסְתַּבְּכֻיּוֹת קַלּוֹת שֶׁלֹּא יַשְׂבִּיעוּנִי נַחַת.

פרוזין. הָהּ, כַּמָּה אֵין אַתָּה מַכִּיר אוֹתָהּ! אַף זֶה פְּרָט מְעֻנְיָן שֶׁעָלַי לְסַפֵּר לְךָ. הִיא סוֹלֶדֶת סְלִידָה נוֹרָאָה מִפְּנֵי אֲנָשִׁים צְעִירִים וְרַק זְקֵנִים בִּלְבַד הִיא אוֹהֶבֶת.

הרפגון. זְקֵנִים בִּלְבַד?

פרוזין. כֵּן, זְקֵנִים בִּלְבַד. וּלְוַאי וְשָׁמַעְתָּ כֵּיצַד הִיא מְדַבֶּרֶת בְּעִנְיָן זֶה. אֵין הִיא יְכוֹלָה לָשֵׂאת מַרְאֵהוּ שֶׁל בָּחוּר

צָעִיר וּכְנֶגֶד זֶה אֵין לָהּ בְּעוֹלָמָהּ עֹגֶן רַב יוֹתֵר, הִיא אוֹמֶרֶת, מִשָּׁעָה שֶׁהִיא רוֹאָה יָשִׁישׁ נָאֶה בַּעַל זָקָן הַיּוֹרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו. כָּל שֶׁהָאִישׁ זָקֵן יוֹתֵר כָּךְ הוּא קוֹסֵם לָהּ יוֹתֵר וַאֲנִי מַזְהִירָה אוֹתְךָ מֵרֹאשׁ לְבַל יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ לְהֵרָאוֹת לְפָנֶיהָ צָעִיר מִשֶּׁאַתָּה בֶּאֱמֶת. הִיא מְבַקֶּשֶׁת אָדָם שֶׁיִּהְיֶה לְכָל הַפָּחוֹת בֶּן שִׁשִּׁים, וְרַק לִפְנֵי אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים הָיָה מַעֲשֶׂה – הִיא עָמְדָה לְהִנָּשֵׂא לְאִישׁ וּפִתְאֹם חָזְרָה בָּהּ לַחֲלוּטִין מִן הַשִּׁדּוּךְ כְּשֶׁנּוֹדַע לָהּ מִפִּי חֲתָנָהּ, שֶׁאֵין הוּא אֶלָּא בֶּן חֲמִשִּׁים וָשֵׁשׁ וּכְשֶׁרָאֲתָה כִּי אֵין הוּא שָׂם מִשְׁקָפַיִם כְּדֵי לַחְתֹּם עַל הַכְּתֻבָּה.

הרפגון. רַק בְּשֶׁל כָּךְ?

פרוזין. אַךְ וְרַק. אֵין הִיא מִסְתַּפֶּקֶת, אוֹמֶרֶת הִיא, בִּמְעַט זֶה שֶׁל חֲמִשִּׁים וָשֵׁשׁ, וְחֹטֶם שֶׁאֵין עָלָיו מִשְׁקָפַיִם אֵינוֹ נֶחְשָׁב בְּעֵינֶיהָ.

הרפגון. אַתְּ מְסַפֶּרֶת לִי דְּבָרִים שֶׁלֹּא פִּלַּלְתִּי.

פרוזין. בְּעִנְיָן זֶה הִיא מַרְחִיקָה לֶכֶת וְעוֹד לֹא סִפַּרְתִּי לְךָ אֶת הַחֵצִי. יֵשׁ אִתָּהּ בַּחֶדֶר כַּמָּה תְּמוּנוֹת, כַּמָּה צִיּוּרֵי־חוֹתָם.° וּבְכֵן מָה הֵן, לְפִי דַּעְתְּךָ, הַתְּמוּנוֹת הַלָּלוּ? כָּל מִינֵי אֲדוֹנִיס° אוֹ קֵיפָלוֹס° אוֹ פָּרִיס° וְאַפּוֹלוֹ°? הֲבָלִים! כָּאן לְפָנֶיךָ זִיו קְלַסְתֵּר־פְּנֵיהֶם שֶׁל סָטוּרְן הַסָּב, שֶׁל פְּרִיאַמּוֹס הַמֶּלֶךְ, שֶׁל נֶסְטוֹר הַזָּקֵן וְשֶׁל סָבָא אַנְחִיסֵס° הַטּוֹב עַל כְּתֵפָיו שֶׁל בְּנוֹ.

הרפגון. הַפְלֵא וָפֶלֶא. לְעוֹלָם לֹא הָיִיתִי מַעֲלֶה עַל דַּעְתִּי, וּמְאֹד נָעִים לִשְׁמֹעַ, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ נְטִיָּה לְצַד זֶה דַּוְקָא. לַאֲמִתּוֹ שֶׁל דָּבָר, אִלּוּ אִשָּׁה אֲנִי, לֹא הָיִיתִי מְחַבֵּב כְּלָל בַּחוּרִים צְעִירִים.

פרוזין. מוּבָן מֵאֵלָיו. אָכֵן פְּרַקְמַטְיָה נָאָה הִיא, בַּחוּרִים צְעִירִים! מִי פֶּתִי וְיֶאֱהַב אוֹתָם; צְרוֹר שֶׁל גְּרוֹגְרוֹת

מְטֻרְזָנוֹת, שֶׁל דַּרְדַּקִים מְצַחְצָחִים, – טַעַם תָּפֵל מִבְּלִי מֶלַח. וְכִי יֵשׁ קָרְטוֹב שֶׁל מַמָּשׁ בְּכָל הַקַּשׁ וְהַגֶּבֶב הַזֶּה?

הרפגון. אֲנִי כְּשֶׁלְּעַצְמִי – מֹחִי אֵינוֹ תּוֹפֵס. אֵינֶנִּי מֵבִין כֵּיצַד נִמְצָאוֹת נָשִׁים שֶׁמְּחַבְּבוֹת אוֹתָם כָּל־כָּךְ.

פרוזין. יֵשׁ מְטֹרָפוֹת בָּעוֹלָם. לוֹמַר שֶׁהַצְּעִירִים יֵשׁ לָהֶם חֵן! אַיֵּה הַשֵּׂכֶל הַיָּשָׁר? וְכִי גְּבָרִים הֵם בִּכְלָל, כָּל אוֹתָם לַבְקָנִים צְעִירִים? וְכִי יֵשׁ שֶׁמֶץ עִנְיָן בַּחַיּוֹת הַלָּלוּ?

הרפגון. זֹאת אֲנִי אוֹמֵר תָּמִיד. אוֹתוֹ קוֹל שֶׁל תַּרְנְגֹלֶת מְטַפַּחַת וְאוֹתָם שְׁלֹשָׁה חוּטֵי שֵׂעָר שֶׁל זָקָן הַמִּזְדַּקְּרִים כְּמוֹ שְׂפָמוֹ שֶׁל חָתוּל וְאוֹתָן פֵּאוֹת שֶׁל פִּשְׁתָּן וְהַמִּכְנָסַיִם הַתְּלוּיִים עַל בְּלִימָה וְקִפְלֵי הַכֻּתֹּנֶת הַפּוֹרְצוֹת פֶּרֶץ.

פרוזין. מַה נִּדְבַּר? שִׁבְרֵי כֵּלִים לְעֻמַּת אִישׁ כָּמוֹךָ! הִנֵּה גֶּבֶר שֶׁרָאוּי לִשְׁמוֹ! יֵשׁ בַּמֶּה לָשִׂים עַיִן. כָּךְ צָרִיךְ אָדָם לִהְיוֹת בָּנוּי וְלָבוּשׁ כְּדֵי לְעוֹרֵר אֶת הָאַהֲבָה.

הרפגון. אַתְּ סְבוּרָה, שֶׁאֲנִי עָשׂוּי לִמְצֹא חֵן?

פרוזין. לִמְצֹא חֵן? מַרְהִיב עֵינַיִם. מַרְאֵה פָּנֶיךָ מַמָּשׁ קוֹרֵא לְצַיָּר. תִּסְתּוֹבֵב קְצָת, בְּבַקָּשָׁה. כְּלִיל הַשְּׁלֵמוּת. נִרְאֶה אוֹתְךָ מִתְהַלֵּךְ קְצָת. הִנֵּה זֶהוּ גּוּף מְחֻטָּב, חָפְשִׁי, קַל־תְּנוּעָה, כְּמוֹ שֶׁיָּאֶה לוֹ לְאָדָם, וּבְלִי כָּל סִימָן שֶׁל מֵחוֹשִׁים.

הרפגון. מֵחוֹשִׁים גְּדוֹלִים אֵין לִי, הַשֶּׁבַח לָאֵל. רַק הַשִּׁעוּל הַקּוֹפֵץ עָלַי מִפַּעַם לְפַעַם.

פרוזין. שׁוּם חֲשִׁיבוּת. דָּבָר זֶה מוֹסִיף לְךָ לִוְיַת־חֵן. יֵשׁ לְךָ דֶּרֶךְ־שִׁעוּל חֲבִיבָה מְאֹד.

הרפגון. אִמְרִי נָא, מַרְיָן עוֹד לֹא רָאֲתָה אוֹתִי כְּלָל? הִיא לֹא הִשְׁגִּיחָה בִּי בְּדֶרֶךְ מִקְרֶה בָּרְחוֹב?

פרוזין. לֹא, אֲבָל שׂוֹחַחְנוּ עָלֶיךָ אֲרֻכּוֹת. תֵּאַרְתִּי אוֹתְךָ לְפָנֶיהָ

תֵּאוּר מָלֵא וְגַם דִּבַּרְתִּי בְּשִׁבְחֵי מַעֲלוֹתֶיךָ וְהוֹכַחְתִּי לָהּ מַה טּוֹב חֶלְקָהּ אִם הִיא נִשֵּׂאת לְבַעַל שֶׁכָּמוֹךָ.

הרפגון. יָפֶה עָשִׂית, וַאֲנִי מוֹדֶה לָךְ.

פרוזין. יֵשׁ לִי, אֲדוֹנִי, בַּקָּשָׁה קַלָּה שֶׁאֲנִי מְבִיאָה לְפָנֶיךָ. פניו מחמירות. אֲנִי עוֹמֶדֶת בְּמִשְׁפָּט שֶׁכִּמְעַט וַאֲנִי מַפְסִידָה בּוֹ, כֵּיוָן שֶׁחָסֵר לִי סְכוּם שֶׁל מַה־בְּכָךְ וְיָכוֹל אַתָּה עַל נְקַלָּה לְסַיֵּעַ לִי, שֶׁאֶזְכֶּה בַּדִּין אִם תַּעֲשֶׂה עִמִּי חֶסֶד מָה... אֵין אַתָּה מְשַׁעֵר בְּאֵיזֶה תַּעֲנוּג הִיא עֲתִידָה לִרְאוֹת פָּנֶיךָ... פניו חוזרות ומאירות. הוֹ, כַּמָּה אַתָּה מוֹצֵא חֵן בְּעֵינֶיהָ! וְכַמָּה יִרְחַב לִבָּהּ לְמַרְאֵה צַוְּארוֹן־הַקְּפָלִים הָעַתִּיק הַזֶּה׳ שֶׁלְּצַוָּארְךָ! וְעַל הַכֹּל הִיא עֲתִידָה לְהִתְפַּעֵל מִן הַדֶּרֶךְ שֶׁאַתָּה קוֹשֵׁר אֶת מִכְנָסֶיךָ בִּשְׂרוֹכִים אֶל אֲפֻדָּתְךָ. הִיא לֹא תֵּדַע נַפְשָׁהּ מֵאַהֲבָה אֵלֶיךָ. חָתָן מְקֻשָּׁר בִּשְׂרוֹכִים – הֲרֵי זֶה מַאֲכַל מְלָכִים בִּשְׁבִילָהּ.

הרפגון. דְּבָרֶיךָ מְשַׂמְּחִים אֶת לִבִּי.

פרוזין. חַיַּי, אֲדוֹנִי, הַמִּשְׁפָּט הַזֶּה חָשׁוּב לִי עַד מְאֹד. פניו חוזרות ומחמירות. אִם אַפְסִיד בּוֹ הֲרֵינִי יוֹצֵאת בְּחֹסֶר כֹּל. סִיּוּעַ כָּלְשֶׁהוּ עָשׂוּי לְתַקֵּן הַכֹּל... חֲבָל שֶׁלֹּא רָאִיתָ מִדַּת הִתְפָּעֲלוּת, שֶׁהָיְתָה בָּהּ כְּשֶׁשָּׁמְעָה אוֹתִי מְדַבֶּרֶת עַל־אוֹדוֹתֶיךָ. פניו חוזרות ומאירות. עֵינֶיהָ מַמָּשׁ נוֹצְצוּ מִשִּׂמְחָה בְּשָׁעָה שֶׁמָּנִיתִי אֶת מַעֲלוֹתֶיךָ וְעַכְשָׁו הִיא לוֹהֶטֶת מִקֹּצֶר־רוּחַ לִרְאוֹת אֶת הַנִּשּׂוּאִין גְּמוּרִים וַחֲתוּמִים.

הרפגון. הֵסַבְתְּ לִי קֹרַת־רוּחַ רַבָּה, פְּרוֹזִין, וְלֹא אֲכַסֶּה מִמֵּךְ, שֶׁאֲנִי חַיָּב לָךְ כָּל תּוֹדָה שֶׁבָּעוֹלָם.

פרוזין. אֲנִי מְבַקֶּשֶׁת מִמְּךָ, אֲדוֹנִי, לְהוֹשִׁיט לִי אוֹתָהּ עֶזְרָה קַלָּה, שֶׁאֲנִי נִצְרֶכֶת לָהּ. פניו חוזרות ומחמירות. דָּבָר זֶה יְקִימֵנִי עַל רַגְלַי וְעַד עוֹלָם אֶהְיֶה אֲסִירַת־תּוֹדָה לְךָ.

הרפגון. הֱיִי שָׁלוֹם. עָלַי לְסַיֵּם כַּמָּה מִכְתָּבִים שֶׁהִנַּחְתִּי.

פרוזין. הַאֲמֵן לִי, אֲדוֹנִי, שֶׁמֵּעוֹלָם לֹא הָיִיתָ יָכוֹל לַעֲזֹר לִי בִּמְצוּקָה חֲמוּרָה יוֹתֵר מִזּוֹ.

הרפגון. אֲצַוֶּה שֶׁהַמֶּרְכָּבָה תַּעֲמֹד הָכֵן לְהוֹלִיךְ אֶתְכֶן לַיָּרִיד.

פרוזין. לֹא הָיִיתִי מַטְרִידָה אוֹתְךָ לוּלֵא הַהֶכְרֵחַ הַכּוֹפֶה אוֹתִי.

הרפגון. וְגַם אֶדְאַג לְכָךְ שֶׁנִּסְעַד בְּהֶקְדֵּם, כְּדֵי שֶׁהָאֲכִילָה לֹא תַּזִּיק לָכֶן.

פרוזין. אַל תִּמְנַע מִמֶּנִּי אֶת הַטּוֹבָה שֶׁאֲנִי מְבַקֶּשֶׁת. אֵין אַתָּה מְשַׁעֵר, אֲדוֹנִי, בְּאֵיזֶה עֹנֶג הִיא...

הרפגון. אֲנִי הוֹלֵךְ. קוֹרְאִים לִי. לְהִתְרָאוֹת בְּקָרוֹב.

פרוזין. לבדה. תַּכֶּה אוֹתְךָ הַקַּדַּחַת, רֹאשׁ־כֶּלֶב שֶׁכָּמוֹךָ, לְכָל הַרְרֵי־חֹשֶׁךְ! הוּא עָמַד אֵיתָן בִּפְנֵי כָּל הַהַתְקָפוֹת שֶׁעָרַכְתִּי – הַמְּנֻוָּל! וְאַף־עַל־פִּי־כֵן – אֵינֶנִּי נוֹטֶשֶׁת אֶת הַמַּעֲרָכָה. עוֹד יֵשׁ לִי דֶּרֶךְ אֲשֶׁר בָּהּ, עַל־כָּל־פָּנִים, שְׂכָרִי מֻבְטָח.

מערכה שלישית

תמונה ראשונה

הרפגון, קליאנט, אליז, ולר, מרת קלוד, מר ז׳ק ברנדוואן, למרלוש.

הרפגון. בּוֹאוּ, עִמְדוּ כֻּלְּכֶם לְפָנַי וְשִׁמְעוּ אִישׁ פְּקֻדָּתוֹ לְשָׁעָה זוֹ וְאִישׁ מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָלָיו לַעֲשׂוֹת. בּוֹאִי נָא, מָרַת קְלוֹד. בָּךְ אָנוּ מַתְחִילִים. רואה מטאטא שהיא מחזיקה בידה. כָּךְ נָאֶה, הִנֵּה אַתְּ עוֹמֶדֶת וּכְלִי מִלְחַמְתֵּךְ בְּיָדֵיִךְ. אוֹתָךְ אֲנִי מְמַנֶּה לְנַקּוֹת יָפֶה בַּכֹּל, אַךְ שִׂימִי לֵב שֶׁלֹּא לְשַׁפְשֵׁף אֶת הָרָהִיטִים שִׁפְשׁוּף חָזָק, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהָבִיא עֲלֵיהֶם כְּלָיָה. חוּץ מִזֶּה אֲנִי מַפְקִיד אוֹתָךְ, לְעֵת אֲרוּחַת־הָעֶרֶב, עַל מִשְׁמֶרֶת הַבַּקְבּוּקִים שֶׁאִם יֵעָדֵר אוֹ אִם יִשָּׁבֵר אֶחָד מֵהֶם, אֲנִי מְנַכֶּה אוֹתוֹ מִמַּשְׂכֻּרְתֵּךְ.

מר ז׳ק. לעצמו. עֹנֶשׁ וּשְׂכָרוֹ בְּצִדּוֹ.

הרפגון. למרת קלוד. גָּמַרְנוּ. לְכִי. אַתָּה, בְּרֶנְדַּוּאַן, וְאַתָּה, לַמֶּרְלוּשׁ, – אֶתְכֶם אֲנִי מְמַנֶּה לְהָדִיחַ אֶת הַגְּבִיעִים וְלָתֵת מַשְׁקֶה לָאוֹרְחִים, אֲבָל רַק בְּשָׁעָה שֶׁיִּהְיוּ צְמֵאִים וְלֹא כְּדַרְכְּכֶם שֶׁל אוֹתָם מְשָׁרְתִים חֲצוּפִים הַקָּמִים לְהָסִית אֶת הָאוֹרְחִים וּלְעוֹרְרָם לִשְׁתִיָּה בְּשָׁעָה שֶׁהַלָּלוּ כְּלָל אֵינָם מַעֲלִים עַל דַּעְתָּם. תִּהְיוּ מְחַכִּים עַד שֶׁיְּבַקְשׁוּ אֶתְכֶם, וְלֹא רַק פַּעַם אַחַת, וְשִׂימוּ לֵב לַמַּיִם שֶׁיִּהְיוּ מְצוּיִים תָּמִיד.

מר ז׳ק. לעצמו. כֵּן, הַיַּיִן הַנָּקִי פְּגִיעָתוֹ רָעָה.

למרלוש. שֶׁנִּפְשֹׁט אֶת הַסִּנָּרִים, אֲדוֹנִי!

הרפגון. כֵּן, כְּשֶׁתִּרְאוּ אֶת הָאוֹרְחִים בָּאִים. אֲבָל שִׁמְרוּ עַל בִּגְדֵיכֶם שֶׁלֹּא יִתְלַכְלְכוּ.

ברנדוואן. לֶהֱוֵי יָדוּעַ לְךָ, אֲדוֹנִי, כִּי עַל הַמִּקְטֹרֶן שֶׁלִּי, מִלְּפָנִים, יֵשׁ כֶּתֶם גָּדוֹל שֶׁל שֶׁמֶן מִן הַמְּנוֹרָה.

למרלוש. וַאֲנִי, אֲדוֹנִי, – מִכְנָסַי יֵשׁ בָּהֶם חֹר גָּדוֹל מֵאָחוֹר וְרוֹאִים אֶצְלִי, בִּמְחִילָה מִכְּבוֹדְךָ...

הרפגון. שָׁמַעְתִּי. אַתָּה, צָרִיךְ שֶׁתִּשְׁתַּדֵּל לַעֲמֹד גַּבְּךָ אֶל הַקִּיר, שֶׁיְּהֵא הַקָּהָל רוֹאֶה רַק מַה שֶּׁלְּפָנִים. וְאַתָּה תַּחֲזִיק אֶת הַכּוֹבַע, הִנֵּה כָּךְ – אֲחִיזָה כָּזֹאת, כְּשֶׁאַתָּה מְשַׁמֵּשׁ אֶת הָאוֹרְחִים. הרפגון מראה לברנדוואן כיצד עליו לעשות כדי לכסות על כתם השמן. וְאַתְּ, בִּתִּי, תִּהְיֶינָה עֵינַיִךְ פְּקוּחוֹת עַל מַה שֶּׁמַּחֲזִירִים מִן הַשֻּׁלְחָן וְהַשְׁגִּיחִי שֶׁהַכֹּל יִשָּׁמֵר. מְלָאכָה זוֹ נָאָה לַעֲלָמוֹת. בֵּינְתַיִם הָכִינִי עַצְמֵךְ לְקַבֵּל אֶת פְּנֵי אֲרוּסָתִי שֶׁתָּבוֹא עוֹד מְעַט לְבַקְּרֵךְ וּלְהוֹלִיכֵךְ עִמָּהּ אֶל הַיָּרִיד. אַתְּ שׁוֹמַעַת מַה שֶּׁאֲנִי מְדַבֵּר אֵלַיִךְ?

אליז. כֵּן, אָבִי.

הרפגון וְאַתָּה, בְּנִי, לְסָטִים שֶׁל מַשִּׁי שֶׁאֲנִי סוֹלֵחַ לוֹ בְּטוּב לִבִּי עַל מַה שֶּׁאֵרַע כָּאן לֹא מִכְּבָר, אַל יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ לְקַבְּלָהּ בְּפָנִים זוֹעֲפוֹת.

קליאנט. אֲנִי, אָבִי? בְּפָנִים זוֹעֲפוֹת? מַדּוּעַ?

הרפגון. אֱלֹהִים גְּדוֹלִים! אָנוּ יוֹדְעִים דַּרְכָּם שֶׁל בָּנִים שֶׁאֲבוֹתֵיהֶם מִתְחַתְּנִים בַּשֵּׁנִית וְאֵיזֶה עֵינַיִם הֵם זוֹקְפִים עַל מַה שֶּׁקּוֹרְאִים אֵם־חוֹרֶגֶת. אֲבָל אִם אַתָּה מְבַקֵּשׁ כִּי אֶשְׁכַּח אֶת הַנְּבָלָה שֶׁעָשִׂיתָ, זוֹ עֲצָתִי לְךָ לְהָאִיר פָּנִים לָעַלְמָה, וּבְקִצּוּר – לְקַבְּלָהּ יָפֶה כְּכָל שֶׁתּוּכַל.

קליאנט. עַל צַד הָאֱמֶת, אָבִי, אֵינִי יָכוֹל לוֹמַר כִּי אֲנִי שָׂמֵחַ

שִׂמְחָה גְדוֹלָה עַל שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית לִי לְאֵם־חוֹרֶגֶת. הָיִיתִי מְשַׁקֵּר אִלּוּ אָמַרְתִּי כָּזֹאת. אֲבָל לְקַבְּלָה יָפֶה וּלְהָאִיר לָהּ פָּנִים – לְעִנְיָן זֶה אֲנִי מַבְטִיחַ שֶׁאֲמַלֵּא אֶת בַּקָּשָׁתְךָ בִּמְלוֹאָהּ.

הרפגון. רְאֵה הִזְהַרְתִּיךָ.

קליאנט. הֱיֵה סָמוּךְ וּבָטוּחַ כִּי מִצַּד זֶה לֹא תִּהְיֶה לְךָ כָּל סִבָּה לְהִתְאוֹנֵן עָלַי.

הרפגון. יָפֶה תַּעֲשֶׂה. וַלֶּר, עַכְשָׁו עָלֶיךָ לַעֲזֹר לִי. הוֹ, מַר זַ״ק, בּוֹא קְרַב נָא, בְּבַקָּשָׁה. אוֹתְךָ הִשְׁאַרְתִּי אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן.

מר ז״ק. אֶל מִי אַתָּה מְדַבֵּר, אֲדוֹנִי? אֶל הָרַכָּב אוֹ אֶל הַטַּבָּח? שֶׁהֲרֵי אֲנִי שְׁנַיִם שֶׁהֵם אֶחָד.

הרפגון. אֶל שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד.

מר ז״ק. אֲבָל אֶל מִי מֵהֶם בָּרִאשׁוֹנָה?

הרפגון. אֶל הַטַּבָּח.

מר ז״ק. חַכֵּה קְצָת, אִם טוֹב בְּעֵינֶיךָ. מסיר את מעיל הרכבים ונשאר עומד בבגדי טבח.

הרפגון. מָה, לַעֲזָאזֵל, כָּל הַטֶּקֶס הַזֶּה?

מר ז״ק. דַּבֵּר וַאֲנִי שׁוֹמֵעַ, אֲדוֹנִי.

הרפגון. הִתְחַיַּבְתִּי, מַר זַ״ק, לַעֲרֹךְ הָעֶרֶב סְעֻדָּה לָאוֹרְחִים שֶׁהִזְמַנְתִּי.

מר ז״ק. נִסִּים וְנִפְלָאוֹת.

הרפגון. אֱמֹר, תַּעֲרֹךְ לָנוּ סְעֻדָּה כַּהֲלָכָה?

מר ז״ק. כֵּן, אִם תִּתֵּן לִי כֶּסֶף כַּהֲלָכָה.

הרפגון. לְכָל הָרוּחוֹת, תָּמִיד כֶּסֶף! אֵין לָהֶם בְּפִיהֶם אֶלָּא

דִּבּוּר אֶחָד בִּלְבַד: כֶּסֶף, כֶּסֶף, כֶּסֶף! תָּמִיד הֵם מְדַבְּרִים עַל כֶּסֶף. בְּשָׁכְבָם וּבְקוּמָם – כֶּסֶף!

ולר. מִיָּמַי לֹא שָׁמַעְתִּי תְּשׁוּבָה מְחֻצֶּפֶת כָּזֹאת. חָכְמָה גְּדוֹלָה – לְהַתְקִין סְעֻדָּה כַּהֲלָכָה בְּכֶסֶף כַּהֲלָכָה. אֵין לְךָ דָּבָר קַל מִזֶּה בָּעוֹלָם וְאֵין לְךָ שׁוֹטֶה שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה זֹאת. אֲבָל אֵיזֶהוּ חָכָם – הַמַּתְקִין סְעֻדָּה כַּהֲלָכָה בְּלִי כֶּסֶף כַּהֲלָכָה.

מר ז׳ק. סְעֻדָּה כַּהֲלָכָה בְּלִי כֶּסֶף!

ולר. כֵּן.

מר ז׳ק. בֵּאלֹהִים, אֲדוֹנִי הַמְפַקֵּחַ, תְּלַמֵּד אוֹתָנוּ אֶת הַסּוֹד הַזֶּה וְתָבוֹא בִּמְקוֹמִי כְּטַבָּח. שֶׁכֵּן אַתָּה מֻמְחֶה פֹּה לְכָל דָּבָר וְיָדְךָ בַּכֹּל.

הרפגון. שְׁתֹק. מַה יִּהְיֶה נָחוּץ לָנוּ?

מר ז׳ק. בַּקֵּשׁ אֶת מַר מְפַקֵּחַ שֶׁלְּךָ וְיָכִין לְךָ סְעֻדָּה מְלֵאָה בַּחֲצִי־חִנָּם.

הרפגון. מַהֵר! אֲנִי מְחַכֶּה לִתְשׁוּבָה.

מר ז׳ק. כַּמָּה אֲנָשִׁים יִהְיוּ לַשֻּׁלְחָן?

הרפגון. נִהְיֶה שְׁמוֹנָה אוֹ עֲשָׂרָה. אֲבָל אֵין לְהָבִיא בְּחֶשְׁבּוֹן אֶלָּא שְׁמוֹנָה, בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ אֲכִילָה לִשְׁמוֹנָה יֵשׁ לַעֲשָׂרָה.

ולר. כַּמּוּבָן.

מר ז׳ק. וּבְכֵן נִצְטָרֵךְ אַרְבַּע הֲבָאוֹת... חֲמִשָּׁה מִינֵי אַקְדָּמוֹת... מָרָק... מָנוֹת רִאשׁוֹנוֹת...

הרפגון. לַהֲרָרֵי־חֹשֶׁךְ! יֵשׁ כָּאן כְּדֵי לְהַאֲכִיל עִיר שְׁלֵמָה.

מר ז׳ק. בָּשָׂר צָלִי...

הרפגון. שם ידו על פיו של ז׳ק. נָבָל! אַתָּה זוֹלֵל אֶת כָּל רְכוּשִׁי!

מר ז׳ק. יְרָקוֹת...

הרפגון. אַתָּה מַמְשִׁיךְ?

ולר. אַתָּה מִתְכַּוֵּן לִרְאוֹת אֶת כְּרֵסָם שֶׁל הָאוֹרְחִים מִתְפַּקַּעַת, מָה? וְכִי זְמֵן הָאָדוֹן אֶת אוֹרְחָיו עַל־מְנָת לַהֲמִיתָם בִּזְלִילָה וּסְבִיאָה? כְּדַאי לְךָ שֶׁתְּעַיֵּן קְצָת בְּסִפְרֵי הִלְכוֹת בְּרִיאוּת וְתִשְׁאַל מִפִּי הָרוֹפְאִים אִם יֵשׁ בָּעוֹלָם דָּבָר שֶׁמַּזִּיק לָאָדָם יוֹתֵר מֵאֲכִילָה גַּסָּה.

הרפגון. הוּא צוֹדֵק בְּהֶחְלֵט.

ולר. לֶהֱוֵי יָדוּעַ לְךָ, מַר זַ׳ק, לְךָ וּלְכָל הַדּוֹמִים לְךָ, כִּי כָּל הַמֵּכִין שֻׁלְחָן גָּדוּשׁ לַחֲבֵרָיו, כְּאִלּוּ קָם עֲלֵיהֶם בְּחֶרֶב. כָּל הַדּוֹרֵשׁ טוֹבָתָם שֶׁל אוֹרְחָיו, סְעֻדָּתוֹ סְעֻדָּה צְנוּעָה הִיא וּכְדִבְרֵי מְשַׁל הַקַּדְמוֹנִי: חַיָּב אָדָם שֶׁיֹּאכַל עַל־מְנָת שֶׁיִּחְיֶה וְלֹא שֶׁיִּחְיֶה עַל־מְנָת שֶׁיֹּאכַל.°

הרפגון. הָא, כַּמָּה נָאֶה דָּרַשְׁתָּ! בּוֹא וַאֲנַשֵּׁק אוֹתְךָ בְּעַד דִּבְרֵי הַחָכְמָה הַלָּלוּ. הֲרֵי מֵימְרָה מְפֹאֶרֶת, כְּמוֹתָהּ לֹא שָׁמַעְתִּי מִיָּמַי. חַיָּב אָדָם שֶׁיִּחְיֶה עַל־מְנָת שֶׁיֹּאכַל וְלֹא שֶׁיֹּאכַל עַל־מְנָת שֶׁיִּחְיֶה. לֹא, לֹא כָּךְ. כֵּיצַד אָמַרְתָּ?

ולר. חַיָּב אָדָם שֶׁיֹּאכַל עַל־מְנָת שֶׁיִּחְיֶה וְלֹא שֶׁיִּחְיֶה עַל־מְנָת שֶׁיֹּאכַל.

הרפגון. כֵּן. שָׁמַעְתָּ? מִי הָאָדָם הַגָּדוֹל שֶׁאָמַר זֹאת?

ולר. אֵינֶנִּי זוֹכֵר עַכְשָׁו אֶת שְׁמוֹ.

הרפגון. אַל תִּשְׁכַּח לִכְתֹּב לִי אֶת הַמִּלִּים הַלָּלוּ. אֲנִי אֶקְבַּע אוֹתָן בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁל זָהָב עַל הַכַּרְכֹּב בַּחֲדַר־הָאֹכֶל.

ולר. אֶכְתֹּב לְךָ אוֹתָן. וַאֲשֶׁר לַאֲרוּחַת־הָעֶרֶב תֵּן בְּיָדִי וְאֶעֱשֶׂה. אָכִין אֶת הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁיָּאֶה וְנָאֶה.

הרפגון. אָנָּא, עֲשֵׂה זֹאת.

מר ז׳ק. הִנֵּה מַה טּוֹב. פָּחוֹת דְּאָגוֹת עַל צַוָּארִי.

הרפגון. יֵשׁ לְהָכִין מִן הַדְּבָרִים הַלָּלוּ שֶׁאֵין הַבְּרִיּוֹת מַרְבִּים לֶאֱכֹל מֵהֶם וְשֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כְּדֵי לְהַשְׂבִּיעַ מִיָּד: אֵיזֶה נֵתַח בְּשַׂר־כֶּבֶשׂ, כֻּלּוֹ שֻׁמָּן, עִם אֵיזֶה מַעֲשֵׂה־בָּצֵק מְקֻשָּׁט יָפֶה בְּעַרְמוֹנִים.

ולר. סְמֹךְ עָלַי.

הרפגון. וְעַכְשָׁו, מַר זַ׳ק, יֵשׁ לְנַקּוֹת אֶת הַמֶּרְכָּבָה.

מר ז׳ק. חַכֵּה נָא, דָּבָר זֶה שַׁיָּךְ לָרַכָּב. חוזר ולובש את מעיל הרכבים. מָה אָמַרְתָּ?

הרפגון. יֵשׁ לְנַקּוֹת אֶת הַמֶּרְכָּבָה וּלְהַחֲזִיק אֶת הַסּוּסִים מוּכָנִים כְּדֵי לְהוֹבִיל אֶל הַיָּרִיד אֶת...

מר ז׳ק. סוּסֶיךָ, אֲדוֹנִי? חַיֵּי רֹאשִׁי, אֵין בָּהֶם כֹּחַ לִפְסֹעַ פְּסִיעָה. לֹא אֹמַר לְךָ, אָמְנָם, כִּי הֵם מֻטָּלִים עַל גַּבֵּי הַקַּשׁ, – בְּרִיּוֹת עֲלוּבוֹת אֵלּוּ אֵין לָהֶן אֲפִלּוּ קַשׁ בָּאֻרְוָה וּמוּטָב אֶרְחַק מִדְּבַר שֶׁקֶר. אֲבָל אַתָּה כּוֹפֶה עֲלֵיהֶם תַּעֲנִיּוֹת כֹּה חֲמוּרוֹת, שֶׁכַּיּוֹם אֵין הֵם אֶלָּא מְשַׂגִּים מֻפְשָׁטִים אוֹ רוּחוֹת עַרְטִילָאִיּוֹת, מִין סוּסִים שֶׁבְּדִמְיוֹן בִּלְבַד.

הרפגון. מִסְתַּבֵּר שֶׁהֵם חוֹלִים; וַהֲרֵי אֵין הֵם עוֹבְדִים.

מר ז׳ק. וְאִם אֵין הֵם עוֹבְדִים, אֲדוֹנִי, אֵין הֵם צְרִיכִים לֶאֱכֹל? הֲלֹא טוֹב מִזֶּה הָיָה לָהֶן, לִבְהֵמוֹת עֲלוּבוֹת אֵלּוּ, אִלּוּ עָבְדוּ הַרְבֵּה וְאָכְלוּ מַשֶּׁהוּ. לִבִּי נִשְׁבָּר בְּקִרְבִּי כְּשֶׁאֲנִי רוֹאֶה אוֹתָם תְּשׁוּשִׁים כָּל־כָּךְ, שֶׁכֵּן יֵשׁ בִּי חִבָּה אֲלֵיהֶם אֶל סוּסִים שֶׁלִּי וּבִרְאוֹתִי אוֹתָם הוֹלְכִים וְכָלִים דּוֹמֶה עָלַי כְּאִלּוּ אֲנִי בִּמְקוֹמָם. יוֹם־יוֹם אֲנִי מַחְסִיר מִפִּי לְמַעֲנָם. לֹא טוֹב, אֲדוֹנִי, הֱיוֹת הָאָדָם קְשֵׁה־לֵב כָּל־כָּךְ, עַד כִּי לֹא צַר לוֹ בְּצַעֲרָם שֶׁל אֶחָיו.

הרפגון. אֵין זוֹ עֲבוֹדָה מְרֻבָּה לָלֶכֶת עַד הַיָּרִיד.

מר ז׳ק. לֹא, אֲדוֹנִי. לִבִּי לֹא יִתְּנֵנִי לְהוֹלִיכָם וּלְנַפְשִׁי אֶחֱטָא אִם אוֹרִיד שׁוֹט עַל גַּבָּם, שָׁעָה שֶׁהֵם חֲלוּשִׁים כָּל־כָּךְ. כֵּיצַד תְּבַקֵּשׁ מֵהֶם כִּי יִגְרְרוּ אֶת הַמֶּרְכָּבָה וְאֵין בָּהֶם כֹּחַ אֲפִלּוּ לִגְרֹר אֶת רַגְלֵיהֶם?

ולר. אֲדוֹנִי, אֲבַקֵּשׁ אֶת שְׁכֵנֵנוּ פִּיקָר׳ כִּי יְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ לִנְהֹג בָּהֶם. וְכָךְ יִהְיֶה לָנוּ לְעֵזֶר גַּם בַּהֲכָנַת הַסְּעֻדָּה.

מר ז׳ק. יְהִי כֵן. מוּטָב כִּי יָמוּתוּ בְּיָדָיו שֶׁל אַחֵר וְלֹא בְּיָדַי.

ולר. מַר זַ׳ק עוֹשֶׂה אֶת חֶשְׁבּוֹן־הַנֶּפֶשׁ.

מר ז׳ק. מַר מְפַקֵּחַ עוֹשֶׂה אֶת חֶשְׁבּוֹן־עַצְמוֹ.

הרפגון. לִשְׁתֹּק!

מר ז׳ק. אֲדוֹנִי, יֵשׁ בִּי טֶבַע שֶׁאֵין אֲנִי סוֹבֵל אֶת הַחַנְפָנִים, וְרוֹאֶה אֲנִי מַה דַּרְכּוֹ בְּעִנְיָן זֶה, – שֶׁהֲרֵי כָּל הַקְּפָדוֹת שֶׁהוּא מַקְפִּיד יוֹמָם וָלַיְלָה עַל הַלֶּחֶם וְעַל הַיַּיִן וְעַל הָעֵץ וְעַל הַמֶּלַח וְעַל הַנֵּר אֵינָן מְכֻוָּנוֹת אֶלָּא לְלַחֵךְ פִּנְכָּה וּלְסוֹבֵב אוֹתְךָ בַּחֲלָקוֹת. לִבִּי מִתְחַמֵּץ לְמַרְאֵה כָּל אֵלֶּה וְצַר לִי כְּשֶׁאֲנִי שׁוֹמֵעַ כָּל יוֹם תָּמִיד מַה דִּבּוּרִים מְדַבְּרִים עָלֶיךָ; שֶׁכֵּן סוֹף כָּל סוֹף, עַל אַף כָּל טִינָה, הֲרֵינִי הוֹגֶה לְךָ מִדַּת חִבָּה וְאַחֲרֵי סוּסִים שֶׁלִּי אַתָּה הָאָדָם שֶׁאֲנִי אוֹהֵב מִכֹּל בָּעוֹלָם.

הרפגון. הַאוּכַל לִשְׁמֹעַ מִפִּיךָ, מַר זַ׳ק, מַה דְּבָרִים מְדַבְּרִים עָלַי?

מר ז׳ק. כֵּן, אֲדוֹנִי, אִלּוּ יָדַעְתִּי כִּי לֹא תִּהְיֶה רוֹגֵז עַל כָּךְ.

הרפגון. לֹא, בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן.

מר ז׳ק. בִּמְחִילָה מִכְּבוֹדְךָ, אֲנִי יוֹדֵעַ יָפֶה כִּי אָבִיא אוֹתְךָ לִידֵי כַּעַס גָּדוֹל.

הרפגון. לֹא, לֹא. לְהֶפֶךְ. אַתָּה תָּסֵב לִי הֲנָאָה מְרֻבָּה. אֲנִי אֶשְׂמַח מְאֹד לִשְׁמֹעַ מַה מְּדַבְּרִים עָלַי.

מר ז׳ק. אֲדוֹנִי, כֵּיוָן שֶׁאַתָּה עוֹמֵד עַל כָּךְ, אֹמַר לְךָ בְּגָלוּי כִּי שָׂמִים אוֹתְךָ לְלַעַג בְּכָל מָקוֹם וְכִי מִכָּל צַד מְטִיחִים בָּנוּ חִדּוּדִים עַל חֶשְׁבּוֹנְךָ, וְכִי אֵין לָהֶם לַבְּרִיּוֹת תַּעֲנוּג רַב יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר לְהַלְבִּין פָּנֶיךָ וַאֲחוֹרֶיךָ בָּרַבִּים וּלְסַפֵּר בְּלִי קֵץ בְּדִיחוֹת בִּגְנוּתְךָ. הָאֶחָד אוֹמֵר כִּי אַתָּה מַדְפִּיס לוּחוֹת־שָׁנָה מְיֻחָדִים שֶׁבָּהֶם אַתָּה מַכְפִּיל אֶת יְמֵי הַצּוֹם וְהַהַגְבָּלָה, כְּדֵי לָצֵאת בְּרֶוַח מִן הַתַּעֲנִיּוֹת שֶׁאַתָּה כּוֹפֶה עַל אֲנָשֶׁיךָ. הַשֵּׁנִי מְסַפֵּר כִּי יֵשׁ לְךָ תָּמִיד סִבָּה מוּכָנָה לָבוֹא בְּרִיב עִם מְשָׁרְתֶיךָ, בְּיוֹם הִתְחַדֵּשׁ הַשָּׁנָה, אוֹ בְּעֵת שֶׁהֵם פּוֹרְשִׁים מֵעֲבוֹדָתָם, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא לְךָ אֲמַתְלָה שֶׁלֹּא לָתֵת לָהֶם כְּלוּם. הָאַחֵר מְסַפֵּר כִּי יוֹם אֶחָד תָּבַעְתָּ לְדִין אֶת חֲתוּלוֹ שֶׁל שְׁכֵנְךָ עַל שֶׁאָכַל שְׂיָרִים שֶׁל צְלִי־כֶּבֶשׂ; וְהַלָּה מוֹסִיף כִּי לַיְלָה אֶחָד תָּפְסוּ אוֹתְךָ כְּשֶׁאַתָּה בָּא לִגְנֹב מֵעַצְמְךָ אֶת הַמִּסְפּוֹא אֲשֶׁר לְסוּסֶיךָ וְכִי עֶגְלוֹנְךָ, זֶה שֶׁהָיָה לְפָנַי, חָבַט אוֹתְךָ בַּחֹשֶׁךְ יָפֶה־יָפֶה בְּמַקֵּל־חוֹבְלִים שֶׁלּוֹ וְכִי אַחַר מַעֲשֶׂה לֹא פָּצִיתָ פֶּה וְהַס מִלְּסַפֵּר. בְּקִצּוּר, מָה אֹמַר וּמָה אֲדַבֵּר? בְּכָל אֲשֶׁר נִפְנֶה הוֹפְכִים וְהוֹפְכִים בְּךָ; נַעֲשֵׂיתָ לְמָשָׁל וְלִשְׁנִינָה בְּפִי כֹּל וּלְעוֹלָם אֵין מְדַבְּרִים בְּךָ בְּלִי לְכַנּוֹתְךָ כִּילַי וְלִסְטִים וְנָבָל וְנוֹשֵׁךְ־נֶשֶׁךְ.

הרפגון. חובט בו. אַתָּה טִפֵּשׁ וּבֶן־בְּלִיַּעַל וְחוֹרֵץ־לָשׁוֹן וְעַז־מֵצַח!

מר ז׳ק. הֲרֵי לְךָ. וְכִי לֹא יָדַעְתִּי מֵרֹאשׁ? לֹא הֶאֱמַנְתָּ לִי. אָמַרְתִּי לְךָ כִּי אָבִיא אוֹתְךָ לִידֵי כַּעַס אִם אֹמַר לְךָ אֶת הָאֱמֶת.

הרפגון. תִּלְמַד לְדַבֵּר כְּבֶן־אָדָם.

תמונה שניה

מר ז׳ק, ולר.

ולר. אֲנִי רוֹאֶה, מַר זַ׳ק, שֶׁאַתָּה יוֹצֵא בְּהֶפְסֵד מִגִּלּוּי־לֵב שֶׁלְּךָ.

מר ז׳ק. לְכָל הָרוּחוֹת, אֲדוֹנִי הַקּוֹפֵץ־בְּרֹאשׁ וְהַמְּמֻחֶה־לְכָל־דָּבָר, אֵין זֶה עִסְקְךָ. תִּתְבַּדַּח עַל חֶשְׁבּוֹן מַכּוֹת שֶׁלְּךָ, כְּשֶׁתִּסְפֹּג אוֹתָן, וְאִלּוּ לְמַכּוֹתַי שֶׁלִּי הַנַּח.

ולר. הָה, נִכְבָּדִי מַר זַ׳ק, אַל תִּכְעַס, בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ.

מר ז׳ק. לעצמו. הוּא מְכַשְׁכֵּשׁ בִּזְנָבוֹ. הָבָה אַחְצִיף פָּנִים וְאִם הוּא שׁוֹטֶה עַד כְּדֵי לְפַחֵד מִפָּנַי, אֲנִי מְקַרְצֵף אוֹתוֹ קְצָת. בקול. הֲיוֹדֵעַ אַתָּה, אֲדוֹנִי הַמִּתְבַּדֵּחַ, שֶׁאֵין בְּדִיחוֹת עִמָּדִי וְאִם אַתָּה מַרְתִּיחַ אֶת דָּמִי סוֹפְךָ שֶׁאַתָּה צוֹחֵק אֶצְלִי צְחוֹק אַחֵר לְגַמְרֵי! מאיים על ולר והודף אותו אל הירכתים.

ולר. הוֹ, לְאַט־לְאַט!

מר ז׳ק. מַה פֵּרוּשׁ לְאַט־לְאַט? אֲנִי עוֹשֶׂה כַּטּוֹב בְּעֵינַי!

ולר. אָנָּא בְּחַסְדְּךָ.

מר ז׳ק. חָצוּף אַתָּה!

ולר. נִכְבָּדִי מַר זַ׳ק!

מר ז׳ק. אֵין פֹּה שׁוּם נִכְבָּדִי־מַר־זַ׳ק וְאֵין זֶה שָׁוֶה פְּרוּטָה. אִלּוּ מַקֵּל בְּיָדִי אֲנִי דָשׁ אוֹתְךָ כַּהֲלָכָה.

ולר. הֲכֵיצַד? מַקֵּל? ולר הודף את מר ז׳ק החוזר ונסוג מפניו.

מר ז׳ק. הָה, לֹא כָךְ נִתְכַּוַּנְתִּי.

ולר. הֲיָדוּעַ לְךָ, אֲדוֹנִי הַמִּתְחַצֵּף, כִּי אֲנִי הָאִישׁ הֶעָשׂוּי לַחֲלֹק לְךָ עַצְמְךָ מִן הַמַּקֵּל?

מר ז׳ק. אֵין סָפֵק בְּלִבִּי.

ולר. הֲיָדוּעַ לְךָ שֶׁאֵין אַתָּה כָּל־כָּךְ אֶלָּא טַבָּח שׁוֹטֶה וְעָלוּב?

מר ז׳ק. אֲנִי יוֹדֵעַ זֹאת יָפֶה.

ולר. וְשֶׁעוֹד אֵין אַתָּה יוֹדֵעַ מִי אֲנִי.

מר ז׳ק. אָנָּא, סְלַח לִי.

ולר. אָמַרְתָּ שֶׁתָּדוּשׁ אוֹתִי בְּמַקֵּל?

מר ז׳ק. אָמַרְתִּי לְשֵׁם הֲלָצָה.

ולר. וַאֲנִי אֵין אֲנִי אוֹהֵב הֲלָצוֹת כָּאֵלּוּ. חובט במר ז׳ק. דַּע לְךָ שֶׁאַתָּה לֵיצָן גָּרוּעַ.

מר ז׳ק. לבדו. יַכֶּה הַדֶּבֶר אֶת גִּלּוּי־הַלֵּב. מִקְצוֹעַ מָאוּס הוּא. מֵהַיּוֹם וָהָלְאָה אֵין לִי חֵלֶק בּוֹ וְשׁוּב לֹא אֲדַבֵּר אֱמֶת לְעוֹלָם. אֲדוֹנִי עַצְמוֹ, יְהִי כֵן – יֵשׁ לוֹ אֵיזוֹ זְכוּת לַחֲבֹט בִּי, אֲבָל אוֹתוֹ מַר מְפַקֵּחַ – אֲנִי אֶתְנַקֵּם בּוֹ, אִם יִהְיֶה בְּיָדִי.

תמונה שלישית

מרין, פרוזין, מר ז׳ק.

פרוזין. הֲיָדוּעַ לְךָ, מַר זַ׳ק, אִם אֲדוֹנְךָ בַּבַּיִת?

מר ז׳ק. כֵּן, יָדוּעַ לִי. כָּל עַצְמוֹתַי אוֹמְרוֹת לִי שֶׁהוּא בַּבַּיִת.

פרוזין. אֱמֹר לוֹ, בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ, שֶׁאָנוּ כָּאן.

תמונה רביעית

מרין, פרוזין.

מרין. הָהּ, מַה נִּסְעָרָה נַפְשִׁי, פְּרוֹזִין. הֲלֹא אֵין אֲנִי צְרִיכָה לְפָרֵשׁ לְפָנַיִךְ כַּמָּה אֲנִי יְרֵאָה מִפְּנֵי הַפְּגִישָׁה הַזֹּאת.

פרוזין. אֲבָל מַדּוּעַ? מִפְּנֵי מָה אַתְּ חוֹשֶׁשֶׁת?

מרין. אֲבוֹי! אַתְּ הִיא הַשּׁוֹאֶלֶת? הַאֵין אַתְּ מְבִינָה לְפַחְדֶּיהָ שֶׁל נֶפֶשׁ הָעוֹמֶדֶת לִרְאוֹת אֶת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁאֵלָיו הִיא עֲתִידָה לְהִקָּשֵׁר?

פרוזין. אֲנִי מְבִינָה כִּי בִּשְׁבִיל מִיתָה יָפָה לֹא הָיִית בּוֹרֶרֶת לָךְ דַּוְקָא אֶת הַרְפָּגוֹן לְעֹנֶשׁ מִן הַשָּׁמַיִם. אֲנִי רוֹאָה כִּי אוֹתוֹ בָּחוּר צְהַבְהָב שֶׁסִּפַּרְתְּ לִי עָלָיו נָטוּעַ קְצָת בְּדִמְיוֹנֵךְ.

מרין. כֵּן, פְּרוֹזִין. אַשְׁמָה זוֹ יֶשְׁנָהּ בִּי וְאֵינִי מַכְחִישָׁה אוֹתָהּ. הוּא כִּבְּדַנִי בְּבִקּוּרָיו פְּעָמִים אֲחָדוֹת וְרִשּׁוּמָם, אֲנִי מוֹדָה וּמִתְוַדָּה, נִשְׁאַר בְּלִבִּי.

פרוזין. אֲבָל הֲיוֹדַעַת אַתְּ מִיהוּ?

מרין. לֹא, אֵינֶנִּי יוֹדַעַת מִיהוּ. אֲבָל יוֹדַעַת אֲנִי כִּי הוּא עָשׂוּי מֵחֹמֶר הַיָּכוֹל לְעוֹרֵר אֶת הָאַהֲבָה וְכִי אִלּוּ הַבְּרֵרָה בְּיָדִי הָיִיתִי מַעְדִּיפָה אוֹתוֹ עַל פְּנֵי כָּל אִישׁ אַחֵר וְכִי הוּא בְּמִדָּה רַבָּה הַגּוֹרֵם לְכָךְ שֶׁאוֹתוֹ אָדָם שֶׁמּוֹעִידִים לִי נִרְאֶה לִי כְּאֵימָה חֲשֵׁכָה.

פרוזין. אֵל אֱלֹהִים! כָּל הַטַּרְזָנִים הַצְּעִירִים הַלָּלוּ אַנְשֵׁי־חֲמוּדוֹת הֵם וּמַעֲלוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מַכְרִיזוֹת עַל עַצְמָן יָפֶה יָפֶה, אֲבָל רֻבָּם דַּלְפוֹנִים שֶׁאֵין דֻּגְמָתָם וּמוּטָב שֶׁתִּקְחִי לָךְ בַּעַל זָקֵן שֶׁיָּבִיא לָךְ מִכָּל טוּב. אָמְנָם אֲנִי מוֹדָה כִּי יֵשׁ כַּמָּה סְלִידוֹת קַלּוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶן עִם בַּעַל שֶׁכָּזֶה, אֲבָל אֵין זֶה לְאֹרֶךְ־יָמִים

וּלְאַחַר שֶׁהוּא מֵת, הַאֲמִינִי לִי, יְכוֹלָה אַתְּ לָקַחַת לָךְ בַּעַל נָאֶה יוֹתֵר שֶׁיָּבִיא אֶת הַכֹּל עַל תִּקּוּנוֹ.

מרין. אֱלֹהִים גְּדוֹלִים! הַאֵין זֶה מוּזָר, פְּרוֹזִין, שֶׁכְּדֵי לִהְיוֹת מְאֻשֶּׁרֶת עָלַיִךְ לְפַלֵּל וּלְצַפּוֹת לְמוֹתוֹ שֶׁל מִישֶׁהוּ? וְהַמָּוֶת, הֲרֵי לֹא תָּמִיד הוּא נִשְׁמָע לְחֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים.

פרוזין. הֲבָלִים! אֵין אַתְּ נִשֵּׂאת לוֹ אֶלָּא בִּתְנַאי שֶׁהוּא מַנִּיחַ אוֹתָךְ אַלְמָנָה בְּקָרוֹב; דָּבָר זֶה חַיָּב לְהֵרָשֵׁם כְּאַחַד הַסְּעִיפִים שֶׁבַּכְּתֻבָּה. זוֹ תִּהְיֶה חֻצְפָּה, אִם אֵין הוּא מֵת בְּעוֹד שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים. הִנֵּהוּ בִּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ.

מרין. הָהּ, פְּרוֹזִין! אֵיזוֹ בְּרִיָּה!

תמונה חמישית

הרפגון, פרוזין, מרין.

הרפגון. אַל תִּתְרַעֲמִי עָלַי, יָפָתִי, שֶׁאֲנִי מוֹפִיעַ לְפָנַיִךְ בְּמִשְׁקָפַיִם. יוֹדֵעַ אֲנִי קְסָמַיִךְ דַּיָּם לְהַכְהוֹת עֵינֵינוּ וְכִי הֵם נִרְאִים הֵיטֵב בְּכֹחַ עַצְמָם וְכִי אֵין צֹרֶךְ בְּמִשְׁקָפַיִם, כְּדֵי לָחוּשׁ בָּהֶם וְאַף־עַל־פִּי־כֵן הֲרֵי בְּמִשְׁקָפוֹת אָנוּ צוֹפִים בַּכּוֹכָבִים, וּבְכָךְ אֲנִי קוֹבֵעַ וּמְאַשֵּׁר שֶׁהִנָּךְ כּוֹכַב־שָׁמַיִם. אֲבָל אֵיזֶה כּוֹכָב? הַכּוֹכָב הַיָּפֶה שֶׁבְּכוֹכְבֵי מַמְלֶכֶת הַכּוֹכָבִים. פְּרוֹזִין, הִיא אֵינָהּ מְשִׁיבָה דָּבָר וְאֵינָהּ מַרְאָה, כָּךְ נִדְמֶה לִי, אֲפִלּוּ סִימָן קַל שֶׁל שִׂמְחָה לְמַרְאֵה פָּנַי.

פרוזין. הִיא עוֹד מֻפְתַּעַת כֻּלָּהּ, וְחוּץ מִזֶּה – כָּךְ דַּרְכָּן שֶׁל עֲלָמוֹת שֶׁהֵן מִתְבַּיְּשׁוֹת בַּתְּחִלָּה לְגַלּוֹת אֶת הַמִּתְחוֹלֵל בְּנַפְשָׁן פְּנִימָה.

הרפגון. נָאֶה דָּרַשְׁתְּ. רְאִי נָא, יַעֲלַת־חֵן, הִנֵּה בִּתִּי בָּאָה לְבָרְכֵךְ.

תמונה ששית

אליז, הרפגון, מרין, פרוזין.

מרין. בְּאִחוּר רַב אֲנִי מְמַלְּאָה, גְּבִרְתִּי, אֶת חוֹבָתִי כְּלַפַּיִךְ בְּבִקּוּר זֶה.

אליז. עָשִׂית, גְּבִרְתִּי, אֶת הַדָּבָר שֶׁהָיָה מְחוֹבָתִי לַעֲשׂוֹתוֹ. הָיָה עָלַי לְהַקְדִּימֵךְ.

הרפגון. רוֹאָה אַתְּ כַּמָּה הִיא מְגֻדֶּלֶת? עֵשֶׂב שׁוֹטֶה צְמִיחָתוֹ מְהִירָה.

מרין. בלחש לפרוזין. הָהּ, כַּמָּה הוּא מָאוּס!

הרפגון. מַה יָּפָתֵנוּ אוֹמֶרֶת?

פרוזין. שֶׁאַתָּה מָלֵא חֵן.

הרפגון. רַב מִדַּי הַכָּבוֹד שֶׁאַתְּ חוֹלֶקֶת לִי, יַעֲלָה חֲמוּדָה.

מרין. בלחש. אֵיזוֹ מִפְלֶצֶת!

הרפגון. אֲנִי מוֹדֶה לָךְ עַל רִגְשֵׁי הַחִבָּה הַלָּלוּ.

מרין. בלחש. זֶה לְמַעְלָה מִכֹּחִי.

הרפגון. הִנֵּה גַּם בְּנִי, הַבָּא לְהִשְׁתַּחֲווֹת לְפָנַיִךְ.

מרין. בלחש לפרוזין. הָהּ, פְּרוֹזִין, אֵיזוֹ פְּגִישָׁה! הוּא שֶׁעָלָיו סִפַּרְתִּי לָךְ.

פרוזין. למרין. הֲרֵי זֶה מַעֲשֶׂה שֶׁלֹּא יֵאָמֵן!

הרפגון. אֲנִי רוֹאֶה שֶׁאַתְּ מִתְפַּלְּאָה שֶׁיֵּשׁ לִי בָּנִים גְּדוֹלִים כָּל־כָּךְ; אֲבָל בְּקָרוֹב אֲנִי מִתְפַּטֵּר מִשְּׁנֵיהֶם גַּם יַחַד.

תמונה שביעית

קליאנט, הרפגון, ולר, מרין, פרוזין.

קליאנט. גְּבִרְתִּי, אִם אֱמֶת אֲדַבֵּר, הֲרֵי זֶה מִקְרֶה שֶׁלֹּא פִּלַּלְתִּי; וְאָבִי הִפְתִּיעַנִי לֹא בִּמְעַט כְּשֶׁגִּלָּה לִי לֹא־מִכְּבָר אֶת הָרַעְיוֹן שֶׁעָלָה בְּדַעְתּוֹ.

מרין. מִפִּי הוֹצֵאתָ מִלִּים. זוֹהִי פְּגִישָׁה לֹא־צְפוּיָה שֶׁהִפְתִּיעַתְנִי בְּמִדָּה שֶׁהִפְתִּיעָה אוֹתְךָ. לֹא הָיִיתִי מוּכָנָה לְהִתְרַחֲשׁוּת מֵעֵין זוֹ.

קליאנט. אֵין סָפֵק, גְּבִרְתִּי, כִּי אָבִי לֹא יָכוֹל הָיָה לִבְחֹר בְּחִירָה נָאָה יוֹתֵר, וְרַבָּה שִׂמְחָתִי עַל הַכָּבוֹד שֶׁנָּפַל בְּחֶלְקִי לִרְאוֹתֵךְ כָּאן; וְאַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא אֹמַר לָךְ כִּי שָׂשׂ אֲנִי לְכַוָּנָתֵךְ זוֹ שֶׁאַתְּ מִתְכַּוֶּנֶת לִהְיוֹת לִי אֵם חוֹרֶגֶת. אֲנִי מוֹדֶה וּמִתְוַדֶּה כִּי הִנְנִי מִתְקַשֶּׁה לְהַשְׁמִיעֵךְ דִּבְרֵי־בְרָכָה; זֶהוּ תֹּאַר – אִם טוֹב בְּעֵינַיִךְ – שֶׁאֵין אֲנִי מְאַחֵל לָךְ כְּלָל. רַבִּים יִרְאוּ אוּלַי אֶת הַנְּאוּם הַזֶּה צוֹרֵם וַחֲסַר־לֵב, אֲבָל בָּטוּחַ אֲנִי בָּךְ שֶׁאַתְּ מְסֻגָּלָה לְהָבִין אֶת דְּבָרַי כָּרָאוּי. הַנִּשּׂוּאִין הַלָּלוּ, גְּבִרְתִּי, כְּפִי שֶׁאַתְּ יְכוֹלָה לְשַׁעֵר בְּנַפְשֵׁךְ, מְעוֹרְרִים בִּי סְלִידָה; לֹא נֶעְלַם מִמֵּךְ, מֵאַחַר שֶׁיָּדוּעַ לָךְ מִי אֲנִי, כַּמָּה קָשָׁה פְּגִיעָתָם בִּי; וּבְקִצּוּר, אַל תִּהְיֶה בָּךְ טִינָה עָלַי אִם אֹמַר, בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל אָבִי, כִּי אִלּוּ בְּיָדַי הַדָּבָר לֹא הָיָה הַשִּׁדּוּךְ הַזֶּה יוֹצֵא אֶל הַפֹּעַל.

הרפגון. רְאִיתֶם מִין קַבָּלַת־פָּנִים מְחֻצֶּפֶת שֶׁכָּזֹאת? אַתָּה תְּקַבֵּל מִמֶּנִּי נְאוּם כַּהֲלָכָה!

מרין. וַאֲנִי, מָה אֹמַר וּמָה אָשִׁיב לְךָ: לְעִנְיָן זֶה כָּמוֹנִי כָּמוֹךָ וְאִם אַתָּה סוֹלֵד מִלִּרְאוֹתִי אֵם חוֹרֶגֶת, הֲרֵינִי סוֹלֶדֶת לֹא פָּחוֹת מִלִּרְאוֹתְךָ בֵּן חוֹרֵג. אָנָּא, אַל תֹּאמַר בְּלִבְּךָ כִּי אֲנִי הִיא הַמְבַקֶּשֶׁת לְהָבִיא עָלֶיךָ אֶת הָרָעָה הַזֹּאת. צַר לִי מְאֹד שֶׁאֲנִי גּוֹרֶמֶת לְךָ מוֹרַת־רוּחַ; לוּלֵא הָיְתָה

עֲלֵי גְזֵרָתוֹ שֶׁל כֹּחַ שֶׁאֵין לַעֲמֹד בְּפָנָיו, הֲרֵינִי מַבְטִיחָה לְךָ בְּהֵן־צִדְקִי שֶׁלֹּא הָיִיתִי מַסְכִּימָה לְנִשּׂוּאִין אֵלֶּה שֶׁמְּצַעֲרִים אֶת לִבְּךָ.

הרפגון. הִיא צוֹדֶקֶת בְּהֶחְלֵט. עֲנֵה כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ. אֲנִי מְבַקֵּשׁ אֶת סְלִיחָתֵךְ, יָפָתִי, עַל חֻצְפָּתוֹ שֶׁל בְּנִי. זֶהוּ שׁוֹטֶה צָעִיר שֶׁאָזְנָיו עוֹד אֵינָן שׁוֹמְעוֹת מַה שֶּׁפִּיו מְדַבֵּר.

מרין. הַאֲמֵן לִי כִּי דְּבָרָיו לֹא הֶעֱלִיבוּנִי כְּלָל, לְהֵפֶךְ, שָׂמַחְתִּי מְאֹד שֶׁבְּדֶרֶךְ זוֹ הִבִּיעַ לְפָנַי אֶת רַחֲשֵׁי־לִבּוֹ. דְּבָרִים גְּלוּיִים אֵלֶּה דַּוְקָא לְרוּחִי הֵם וְאִלּוּ דִּבֵּר לָשׁוֹן אַחֶרֶת הָיִיתִי מְכַבֶּדֶת אוֹתוֹ הַרְבֵּה פָּחוֹת.

הרפגון. טוֹבַת־לֵב הִנָּךְ שֶׁאַתְּ טוֹרַחַת כָּל־כָּךְ לְהַצְדִּיקוֹ. הַזְּמַן יוֹסִיף לוֹ קְצָת שֵׂכֶל וְתִרְאִי שֶׁהוּא יְשַׁנֶּה טַעְמוֹ.

קליאנט. הָא, אָבִי, בְּעִנְיָן זֶה לֹא יִתָּכֵן כָּל שִׁנּוּי שֶׁהוּא, וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ בְּכָל הַתֹּקֶף שֶׁהָעַלְמָה הַכְּבוּדָה תַּאֲמִין לִדְבָרַי.

הרפגון. אַתָּה בְּשֶׁלְּךָ? אוּלַי תְּשַׁנֶּה אֶת דֶּרֶךְ דִּבּוּרְךָ?

קליאנט. וּבְכֵן, יָפֶה! אִם רְצוֹנְךָ שֶׁאֲדַבֵּר בְּלָשׁוֹן אַחֶרֶת, הַרְשִׁינִי נָא, גְּבִרְתִּי, שֶׁאַעֲמִיד עַצְמִי בִּמְקוֹמוֹ שֶׁל אָבִי וְאֹמַר לָךְ כִּי מִיָּמַי לֹא רָאִיתִי בָּעוֹלָם דָּבָר נָאֶה מִמֵּךְ וְכִי אֵין אֲנִי יוֹדֵעַ מָה אֲשֶׁר גָּדוֹל יוֹתֵר מִלִּהְיוֹת נוֹשֵׂא חֵן מִלְּפָנַיִךְ וְכִי הַזְּכוּת לְהִקָּרֵא בַּעֲלֵךְ הִיא תִּפְאֶרֶת, הִיא טַעַם־עֲדָנִים עֶלְיוֹן, שֶׁאֲנִי מַעֲדִיף אוֹתוֹ עַל חֶלְקָם שֶׁל גְּדוֹלֵי מַלְכֵי עוֹלָם. כֵּן, גְּבִרְתִּי, אֹשֶׁר זֶה, לָדַעַת כִּי שֶׁלִּי אַתְּ, טוֹב בְּעֵינַי מִן הַיָּפֶה בַּגּוֹרָלוֹת. אֶל מְחוֹז־חֵפֶץ זֶה אֲנִי מְכַוֵּן אֶת כָּל תְּשׁוּקוֹתַי וְקִנְאָתִי; אֵין בָּעוֹלָם דָּבָר שֶׁלֹּא אֶהְיֶה מְסֻגָּל לַעֲשׂוֹתוֹ, כְּדֵי לִזְכּוֹת בִּזְכִיָּה נַעֲלָה כָּל־כָּךְ וְהַמִּכְשׁוֹלִים הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר לֹא...

הרפגון. שְׁמַע נָא, בַּחוּרִי, לְאַט, בְּבַקָּשָׁה.

קליאנט. אֲנִי מְמַלֵּא אֶת מְקוֹמְךָ וְדוֹרֵשׁ בְּשִׁבְחֵי הַגְּבֶרֶת.

הרפגון. יֵשׁ לִי, תּוֹדָה לָאֵל, פֶּה וְלָשׁוֹן מִשֶּׁלִּי וְאֵינֶנִּי צָרִיךְ שְׁלִיחַ־מִצְוָה כָּמוֹךָ. מַהֵר, הָבֵא כִּסְאוֹת לָשֶׁבֶת.

פרוזין. לֹא, מוּטָב שֶׁנֵּלֵךְ מִיָּד לַיָּרִיד, כְּדֵי שֶׁנַּקְדִּים לָשׁוּב וְתִהְיֶה לָנוּ שָׁהוּת לְשׂוֹחֵחַ בְּהַרְחָבַת־הַדַּעַת.

הרפגון. וּבְכֵן – שֶׁיִּרְתְּמוּ אֶת הַסּוּסִים. אֲנִי מְבַקֵּשׁ אֶת סְלִיחָתֵךְ, יָפָתִי, שֶׁהִסַּחְתִּי אֶת הַדַּעַת וְלֹא הִגַּשְׁתִּי כִּבּוּד לִפְנֵי שֶׁאַתֶּם יוֹצְאִים.

קליאנט. אֲנִי דָּאַגְתִּי לְכָךְ, אָבִי. בִּקַּשְׁתִּי לְהָבִיא כַּמָּה קְעָרוֹת שֶׁל תַּפּוּחֵי־סִין וְלִימוֹן מָתוֹק עִם מִינֵי מִרְקַחַת. הִזְמַנְתִּי בִּשְׁמְךָ.

הרפגון. בלחש, לולר. וַלֶר!

ולר. להרפגון. הוּא יָצָא מִדַּעְתּוֹ.

קליאנט. אַתָּה מוֹצֵא, אָבִי, כִּי אֵין זֶה מַסְפִּיק? הָעַלְמָה בְּטוּבָהּ תִּסְלַח לָנוּ וְלֹא תַּקְפִּיד.

מרין. לֹא הָיָה כָּל צֹרֶךְ.

קליאנט. הֲרָאִית מִיָּמַיִךְ, גְּבִרְתִּי, יַהֲלֹם נוֹצֵץ יוֹתֵר מִזֶּה שֶׁאָבִי נוֹשֵׂא עַל אֶצְבָּעוֹ?

מרין. נָכוֹן, הוּא מַבְרִיק לְהַפְלִיא.

קליאנט. מסיר את הטבעת מאצבעו של אביו ומושיט למרין. כְּדַאי שֶׁתִּרְאִיהוּ מִקָּרוֹב.

מרין. אָמְנָם כֵּן, הוּא יָפֶה מְאֹד וּמַמָּשׁ יוֹרֶה זִיקִים.

קליאנט. חוסם את הדרך לפני מרין, הרוצה להשיב את היהלום. לֹא, לֹא, גְּבִרְתִּי, אֵין כְּיָדֵךְ נָאָה לוֹ. זוֹ מַתָּנָה שֶׁאָבִי נוֹתֵן לָךְ.

הרפגון. אֲנִי נוֹתֵן?

קליאנט. הַאֵין זאת, אָבִי? הֲלֹא בְּבַקָּשָׁתְךָ הִיא שֶׁהָעַלְמָה תְּקַבֵּל אוֹתוֹ מִיָּדֶיךָ כְּמַתַּת אַהֲבָה.

הרפגון. בלחש לקליאנט. מָה אַתָּה עוֹשֶׂה?

קליאנט. אֵיזוֹ שְׁאֵלָה! למרין. הוּא מְרַמֵּז לִי שֶׁאַכְרִיחַ אוֹתָךְ לְקַבְּלוֹ.

מרין. לֹא, לֹא. אֵין צֹרֶךְ...

קליאנט. למרין. חִדְלִי לָךְ מִזֶּה. הוּא לֹא יִקַּח אֶת מַתְּנָתוֹ בַּחֲזָרָה.

הרפגון. לעצמו. לְכָל הָרוּחוֹת!

מרין. אֵין זֶה...

קליאנט. מוסיף ומונע את מרין מהשיב את הטבעת. לֹא וָלֹא, אֲנִי אוֹמֵר לָךְ. אַתְּ מַעֲלִיבָה אוֹתוֹ.

מרין. אָנָּא, בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ...

קליאנט. לֹא, בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן.

הרפגון. לעצמו. יַכֶּה הַדֶּבֶר...

קליאנט. רְאִי כַּמָּה הוּא מִתְמַרְמֵר עַל שֶׁאַתְּ מְסָרֶבֶת.

הרפגון. בלחש, לקליאנט. הָהּ, הַנָּבָל!

קליאנט. אַתְּ רוֹאָה כִּי הוּא מַגִּיעַ לִכְלָל יֵאוּשׁ.

הרפגון. בלחישה, מאיים על קליאנט. הָהּ, רוֹצֵחַ!

קליאנט. לֹא בִּי הָאָשָׁם, אָבִי. אֲנִי עוֹשֶׂה כָּל מַה שֶּׁאֶפְשָׁר כְּדֵי שֶׁהִיא תְּקַבְּלֶנּוּ, אֲבָל זוֹ מִתְעַקֶּשֶׁת.

הרפגון. בלחש, לקליאנט, כולו חימה. לִסְטִים־לִתְלִיָּה!

קליאנט. בְּשֶׁלְּךָ, גְּבִרְתִּי, אָבִי כּוֹעֵס עָלַי.

הרפגון. בלחש, לקליאנט, באותן העוויות שמקודם. מַכָּה טְרִיָּה!

קליאנט. סוֹפוֹ שֶׁיֶּחֱלֶה בְּגַלָּלֵךְ. עֲשִׂי חֶסֶד, גְּבִרְתִּי, וְאַל תְּסָרְבִי עוֹד.

פרווין. אֵל אֱלֹהִים! מָה הַכִּרְכּוּרִים הַלָּלוּ! קַבְּלִי אֶת הַטַּבַּעַת, אִם הָאָדוֹן עוֹמֵד עַל כָּךְ.

מרין. להפרגון. כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהָבִיא אוֹתְךָ לִידֵי רֹגֶז אֲנִי מְקַבֶּלֶת אוֹתָהּ עַכְשָׁו. אֶמְצָא שָׁעָה נוֹחָה וַאֲשִׁיבֶנָּה לְךָ.

תמונה שמינית

הרפגון, מרין, פרוזין, קליאנט, אליז, ברנדוואן.

ברנדוואן. אֲדוֹנִי, יֵשׁ כָּאן אָדָם הַמְבַקֵּשׁ לְדַבֵּר אִתְּךָ.

הרפגון. אֱמֹר לוֹ שֶׁאֲנִי עָסוּק. שֶׁיָּבוֹא בְּפַעַם אַחֶרֶת.

ברנדוואן. הוּא אוֹמֵר שֶׁהֵבִיא לְךָ כֶּסֶף.

הרפגון. אֲנִי מְבַקֵּשׁ סְלִיחָה. מִיָּד אֲנִי חוֹזֵר.

תמונה תשיעית

הרפגון, מרין, קליאנט, ולר, פרוזין, למרלוש.

למרלוש. בא במרוצה ובדרכו הוא מפיל את הרפגון ארצה. אֲדוֹנִי...

הרפגון. אֲבוֹי! אֲנִי מֵת...

קליאנט. מַה קָּרָה, אָבִי? נֶחְבַּלְתָּ?

הרפגון. נָבָל זֶה וַדַּאי קִבֵּל כֶּסֶף מִבַּעֲלֵי חוֹבוֹת שֶׁלִּי כְּדֵי שֶׁיְּרוֹצֵץ אֶת גֻּלְגָּלְתִּי.

ולר. לֹא קָרָה דָבָר.

למרלוש. אֲדוני, אֶת סְלִיחָתְךָ אֲבַקֵּשׁ... חָשַׁבְתִּי כִּי מוּטָב שֶׁאֲמַהֵר...

הרפגון. מָה אַתָּה מְבַקֵּשׁ, רוֹצֵחַ?

למרלוש. אֲנִי בָּא לוֹמַר לְךָ שֶׁשְּׁנֵי סוּסֶיךָ פַּרְסוֹתֵיהֶם נִשְׁמְטוּ...

הרפגון. לְהוֹלִיךְ אוֹתָם מִיָּד אֶל הַנַּפָּח.

קליאנט. עַד שֶׁיְּפַרְזְלוּ אֶת הַסוּסִים אֲמַלֵּא אֶת מְקוֹמְךָ, אָבִי, בְּקִיּוּם הַכְנָסַת אוֹרְחִים. אוֹלִיךְ אֶת הַגְּבֶרֶת אֶל הַגִּנָּה וַאֲצַוֶּה לְהָבִיא אֶת הַכִּבּוּד.

הרפגון. וַלֶר, עָלֶיךָ לָשִׂים עַיִן עַל מַה שֶּׁמִּתְרַחֵשׁ פֹּה. הִשְׁתַּדֵּל, בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ, לַחֲסֹךְ מִזֶּה כָּל כַּמָּה שֶׁאֶפְשָׁר, כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְהַחֲזִיר לַחֶנְוָנִי.

ולר. מוּבָן מֵאֵלָיו.

הרפגון. לעצמו. הָהּ, בֶּן־בְּלִיַּעַל! לְרוֹשֵׁשׁ אוֹתִי זוֹ כַּוָּנָתְךָ?

מערכה רביעית

תמונה ראשונה

קליאנט, מרין, אליז, פרוזין.

קליאנט. נִכָּנֵס לְכָאן. פֹּה יִהְיֶה לָנוּ נוֹחַ יוֹתֵר. אֵין כָּאן מִי שֶׁיַּטֶּה אֹזֶן וְנוּכַל לְדַבֵּר בְּאֵין מַפְרִיעַ.

אליז. כֵּן. גְּבִרְתִּי, אָחִי גִּלָּה לְפָנַי מָה עַזָּה אַהֲבָתוֹ אוֹתָךְ. יוֹדַעַת אֲנִי כַּמָּה צַעַר וּמְרוֹרִים עָשׂוּי אָדָם לִשְׂבֹּעַ מִמִּינֵי מִכְשׁוֹלִים כָּאֵלֶּה, וְהַאֲמִינִי, לִבִּי כֻּלּוֹ עִמָּכֶם בְּכָל הַמִּתְרַחֵשׁ כָּאן.

מרין. כְּשֶׁאֲנִי רוֹאָה אוֹתָךְ קָמָה לַעֲמֹד לִימִינֵנוּ, הֲרֵי דָּבָר זֶה בִּלְבַד נֶחָמָה הוּא לִי. הִנְנִי מַשְׁבִּיעָה אוֹתָךְ, גְּבִרְתִּי, כִּי תִּשְׁמְרִי לִי תָּמִיד רִגְשֵׁי־רֵעוּת נְדִיבִים אֵלֶּה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כְּדֵי לְהַמְתִּיק אֶת מַר גּוֹרָלִי.

פרוזין. חַיַּי, כַּמָּה צַר לִי עֲלֵיכֶם, גַּם עָלַיִךְ וְגַם עָלָיו, שֶׁלֹּא הֲבֵאתֶם עִנְיָן זֶה קֹדֶם־כֹּל לְפָנַי. הָיִיתִי מוֹנַעַת מִכֶּם עָגְמַת־נֶפֶשׁ וְהַדְּבָרִים לֹא הָיוּ מַגִּיעִים לְמָקוֹם שֶׁהֵם תְּקוּעִים בּוֹ עַכְשָׁו.

קליאנט. לָמָּה תִּתְפַּלְאִי? מַזָּלִי הָרַע הוּא שֶׁגָּרַם. אֲבָל, מָרִין יַקִּירָתִי, מָה אַתְּ מַחְלִיטָה לַעֲשׂוֹת?

מרין. מַחְלִיטָה? וְכִי בַּת־חוֹרִין אֲנִי לְהַחְלִיט דָּבָר? שִׁעְבּוּד זֶה שֶׁאֲנִי כְּפוּפָה לוֹ אֵין בּוֹ מָקוֹם אֶלָּא לְמִשְׁאֲלוֹת־לֵב בִּלְבַד.

קליאנט. רַק מִשְׁאֲלוֹת־לֵב? זֶה כָּל הַסַּעַד שֶׁאֲנִי מוֹצֵא בָּךְ? לֹא אַחֲוָה שֶׁמְּחַזֶּקֶת יָדַיִם, לֹא נְדִיבוּת שֶׁחָשָׁה לְעֶזְרָה, לֹא אַהֲבָה הַנְּכוֹנָה לְמַעֲשֶׂה?

מרין. מָה אֲדַבֵּר? שִׂים עַצְמְךָ בִּמְקוֹמִי וּרְאֵה מַה בְּיָדִי לַעֲשׂוֹת? מְצָא דֶּרֶךְ, צַוֵּה, עָלֶיךָ הַמְּלָאכָה. אֲנִי מַפְקִידָה עַצְמִי בְּיָדֶיךָ וְסוֹמֶכֶת עַל יֹשֶׁר־לִבְּךָ שֶׁלֹּא תְּבַקֵּשׁ מִמֶּנִּי אֶלָּא אֶת הַמֻּתָּר לִי עַל פִּי הַכָּבוֹד וְהַהֲגִינוּת.

קליאנט. אֲבוֹי, מָה אַתְּ מַנִּיחָה בְּיָדִי כְּשֶׁאַתְּ מַשְׁאִירָה לִי רַק מַה שֶּׁיַּרְשׁוּ לִי אוֹתָם דִּקְדּוּקִים קַטְלָנִיִּים שֶׁל כָּבוֹד קַפְּדָנִי וַהֲגִינוּת חַשְׁשָׁנִית?

מרין. אֲבָל מַה יְּכוֹלָה אֲנִי לַעֲשׂוֹת? גַּם אִלּוּ פָּסַחְתִּי עַל שֶׁפַע סְיָגִים שֶׁבְּנוֹת מִינֵנוּ חַיָּבוֹת בָּהֶם. הֲלֹא אִמִּי לְנֶגֶד עֵינַי. הִיא גִּדְּלָה וְטִפְּחָה אוֹתִי בְּאַהֲבָה רַבָּה כָּל־כָּךְ וְלִבִּי לֹא יִתְּנֵנִי לִגְרֹם לָהּ צַעַר. קוּם וַעֲשֵׂה, דַּבֵּר עַל לִבָּהּ, הִשְׁתַּדֵּל בְּמֵיטַב יְכָלְתְּךָ לְעוֹרְרָהּ שֶׁתִּתֵּן הַסְכָּמָתָהּ. יָכוֹל אַתָּה לַעֲשׂוֹת וּלְדַבֵּר כָּל מַה שֶּׁבִּרְצוֹנְךָ, הָרְשׁוּת נְתוּנָה לְךָ. וְאִם לֹא יִדָּרֵשׁ עוֹד אֶלָּא שֶׁגַּם אֲנִי אֹמַר לָהּ כִּי נָשָׂאתָ חֵן מִלְּפָנַי, הִנְנִי נְכוֹנָה לְהִתְוַדּוֹת לְפָנֶיהָ וּלְגַלּוֹת מַה לִּבִּי רוֹחֵשׁ לְךָ.

קליאנט. פְרוֹזִין, פְרוֹזִין חֲבִיבָה שֶׁלָּנוּ, הַנְּכוֹנָה אַתְּ לִהְיוֹת לָנוּ לְעֵזֶר?

פרוזין. חַי אֱלֹהִים! שְׁאֵלָה יָפָה שָׁאַלְתָּ! נְכוֹנָה אֲנִי בְּכָל לִבִּי! עֲלֵיכֶם לָדַעַת כִּי בְּעֶצֶם יֵשׁ בִּי נִיצוֹץ אֱנוֹשִׁי. נְשָׁמָה שֶׁנָּתְנוּ בִּי שָׁמַיִם אֵינָהּ מִבַּרְזֶל וְיֵשׁ בִּי עֲדִינוּת־נֶפֶשׁ כְּדֵי לִגְמֹל קְצָת חֶסֶד פֹּה וָשָׁם כְּשֶׁאֲנִי רוֹאָה אֲנָשִׁים שֶׁאוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה בֶּאֱמֶת. מַה יְּכוֹלִים אָנוּ, אֵפוֹא, לַעֲשׂוֹת בְּעִנְיָן זֶה?

קליאנט. אָנָּא, הִמָּלְכִי בְּדַעְתֵּךְ.

מרין. הָאִירִי אֶת עֵינֵינוּ.

אליז. הַמְצִיאִי מַשֶּׁהוּ כְּדֵי לְקַלְקֵל מַה שֶּׁעָשִׂית.

פרוזין. דָּבָר זֶה קָשֶׁה קְצָת. למרין. מַה שֶּׁשַּׁיָּךְ לְאִמֵּךְ, אֵין הִיא חֲסֵרָה מִדַּת שֵׂכֶל־יָשָׁר וְאוּלַי אֶפְשָׁר יִהְיֶה לַהֲפֹךְ אֶת לִבָּהּ וּלְעוֹרֵר אוֹתָהּ שֶׁתַּעֲבִיר לִידֵי הַבֵּן מַה שֶּׁחָשְׁבָה לָתֵת בִּידֵי הָאָב. לקליאנט. אֲבָל זוֹ צָרָה שֶׁאָבִיךְ הוּא אָבִיךְ.

קליאנט. נָכוֹן, כָּךְ הַדָּבָר.

פרוזין. רְצוֹנִי לוֹמַר כִּי הוּא יִשְׁמֹר טִינָה, אִם יְסָרְבוּ לוֹ בְּגָלוּי וּבְמַר־לִבּוֹ לֹא יֵקַל עָלֵינוּ לְעוֹרֵר אוֹתוֹ אַחַר־כָּךְ שֶׁיִּתֵּן הַסְכָּמָתוֹ לְנִשּׂוּאֵיכֶם. כְּדֵי שֶׁנָּבוֹא לְתַכְלִית צָרִיךְ הַסֵּרוּב לָבוֹא מִמֶּנּוּ עַצְמוֹ וְעָלֵינוּ לְהִשְׁתַּדֵּל, בְּאֵיזוֹ דֶּרֶךְ שֶׁהִיא, לְהַמְאִיס אוֹתָךְ בְּעֵינָיו.

קליאנט. אַתְּ צוֹדֶקֶת.

פרוזין. כֵּן, אֲנִי צוֹדֶקֶת. יָדוּעַ לִי. זֶהוּ, אִם כֵּן, הַדָּבָר שֶׁאָנוּ צְרִיכִים. אֲבָל הַשְּׁאֵלָה הִיא, לַעֲזָאזֵל, אֵיךְ עוֹשִׂים זֹאת. אִלּוּ מָצָאנוּ אֵיזוֹ אִשָּׁה, בְּגִיל נִכְבָּד פָּחוֹת אוֹ יוֹתֵר, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ נִיצוֹץ מִסְּגֻלּוֹתַי וְשֶׁנִּתְבָּרְכָה בִּיכֹלֶת מִשְׂחָק מַסְפֶּקֶת כְּדֵי לְהֵרָאוֹת כְּמַטְרוֹנָה מִן הָאֲצִילִים, כִּי אָז אָנוּ מְצָרְפִים לָהּ עַל רֶגֶל אַחַת פָּמַלְיָה שֶׁל מְשָׁרְתִים וּמַמְצִיאִים לָהּ אֵיזֶה שֵׁם מוּזָר שֶׁל מַרְקִיזָה אוֹ רוֹזֶנֶת, נַנִּיחַ מִבְּרֶטָן הַתַּחְתּוֹנָה, וּמִכָּאן וְאֵילֵךְ יַד־חָרוּצִים שֶׁלִּי מְעוֹרֶרֶת אֶת אָבִיךְ שֶׁיַּאֲמִין כִּי זוֹהִי אִשָּׁה גְּדוֹלָה בַּעֲלַת שְׁלֹשִׁים אֶלֶף פְרַנְקִים בִּמְזֻמָּנִים, חוּץ מִבָּתֵּי־חוֹמָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ, וְכִי הִיא מְאֹהֶבֶת בּוֹ לְמַעְלָה רֹאשׁ וְכֻלָּהּ מִשְׁתּוֹקֶקֶת לְהִנָּשֵׂא לוֹ עַד שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת לוֹ אֶת כָּל רְכוּשָׁהּ עִם שְׁטַר־הַכְּתֻבָּה. אֵין בִּי סָפֵק שֶׁהוּא יַטֶּה אֹזֶן לְהַצָּעַת־נִשּׂוּאִין זוֹ. שֶׁכֵּן אָמְנָם אוֹהֵב הוּא אוֹתָךְ מְאֹד, יוֹדַעַת אֲנִי; אֲבָל קְצָת יוֹתֵר מִזֶּה הוּא אוֹהֵב אֶת הַכֶּסֶף.

פִּתְיוֹן־תַּאֲוָה זֶה יַעֲבִיר אוֹתוֹ עַל דַּעְתּוֹ וּלְאַחַר שֶׁיִּתֵּן אֶת הַסְכָּמָתוֹ בְּעֵינֵיכֶם שֶׁלָּכֶם, שׁוּב אֵין זֶה חָשׁוּב הַרְבֵּה אִם הוּא מִתְפַּכֵּחַ בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר לִכְשֶׁיָּבוֹא לִתְהוֹת עַל קַנְקַנָּהּ שֶׁל אוֹתָהּ מַרְקִיזָה.

קליאנט. זוֹהִי מְלֶאכֶת־מַחֲשֶׁבֶת.

פרווין. הַנִּיחוּ זֹאת בְּיָדִי. נִזְכַּרְתִּי בִּידִידָה מִשֶּׁלִּי שֶׁתִּתְכַּלַּח לְמִשְׂחָק זֶה.

קליאנט. הֲיִי בְּטוּחָה, פְּרוֹזִין, כִּי אִם דָּבָר זֶה עוֹלֶה בְּיָדֵךְ, לֹא אֶמְנַע מִמֵּךְ תּוֹדָתִי. אֲבָל, מַרְיָן, יָפָתִי, רֵאשִׁית חָכְמָה נַתְחִיל נָא לְהַטּוֹת אַחֲרֵינוּ אֶת אִמֵּךְ. אִם יוּפַר הַשִּׁדּוּךְ הַזֶּה הֲרֵי שֶׁמַּחֲצִית חֶפְצֵנוּ בְּיָדֵנוּ. אֲנִי מַשְׁבִּיעַ אוֹתָךְ, אִזְרִי כָּל מַאֲמַצַּיִךְ; הֵעָזְרִי בְּאַהֲבָתָהּ הַנּוֹתֶנֶת לָךְ שְׁלִיטָה עָלֶיהָ; שַׁלְחִי בָּהּ אֶת כָּל חִנֵּךְ הַמַּכְנִיעַ, אֶת הַקֶּסֶם הַכֹּל־יָכוֹל שֶׁהָאֱלֹהִים נָתַן בְּעֵינַיִךְ וּבִשְׂפָתוֹתַיִךְ. וְאָנָּא – אַל תַּחְסִירִי שֶׁמֶץ מֵאוֹתָן מִלִּים רַבּוֹת, מֵאוֹתָן בַּקָּשׁוֹת חֲנוּנוֹת, מֵאוֹתָן הִתְרַפְּקֻיּוֹת שׁוֹבוֹת־לֵב שֶׁאֵין לַעֲמֹד בִּפְנֵיהֶן.

מרין. אֶעֱשֶׂה כָּל מַה שֶּׁאוּכַל, וְלֹא אַחְסִיר דָּבָר.

תמונה שניה

הרפגון, קליאנט, מרין, אליז, פרוזין.

הרפגון. לעצמו. הָה, הָהּ! בְּנִי נוֹשֵׁק אֶת יָדָהּ שֶׁל אִמּוֹ־חוֹרַגְתּוֹ־לֶעָתִיד וְאִמּוֹ־חוֹרַגְתּוֹ־לֶעָתִיד כְּאִלּוּ לֹא אִכְפַּת לָהּ כָּל־כָּךְ; אוֹ יֵשׁ כָּאן אֵיזֶה סוֹד שֶׁלֹּא יָדַעְתִּי!

אליז. הִנֵּה אָבִי.

הרפגון. הַמֶּרְכָּבָה מוּכָנָה. אַתֶּן יְכוֹלוֹת לִנְסֹעַ בְּכָל שָׁעָה שֶׁתִּבְחַרוּ.

קליאנט. כֵּיוָן שֶׁאֵינְךָ הוֹלֵךְ עִמָּהֶן, אָבִי, אֵצֵא אֲנִי לְלַווֹתָן.

הרפגון. לֹא, הִשָּׁאֵר כָּאן. הֵן מוֹצְאוֹת אֶת דַּרְכָּן בִּלְעָדֶיךָ וְאַתָּה נָחוּץ לִי.

תמונה שלישית

הרפגון, קליאנט.

הרפגון. וּבְכֵן, אֱמֹר לִי – פָּרָשַׁת אֵם חוֹרֶגֶת לְחוּד – מַה בְּעֵינֶיךָ הָעַלְמָה הַזֹּאת?

קליאנט. מַהִי בְּעֵינַי?

הרפגון. כֵּן, הֲלִיכוֹתֶיהָ, גִּזְרָתָהּ, מִדַּת יָפְיָהּ, חָכְמָתָהּ.

קליאנט. לַה־לַה.

הרפגון. כָּךְ; וְחוּץ מִזֶּה?

קליאנט. אִם נְדַבֵּר בְּגִלּוּי־לֵב, אָבִי, לֹא מָצָאתִי בָּהּ מַה שֶּׁחָשַׁבְתִּי. הֲלִיכוֹת שֶׁל גַּנְדְּרָנִית מְבֹהֶקֶת, גִּזְרָה מְגֻשֶּׁמֶת בְּמִקְצָת, יֹפִי זוֹל וְשָׁכִיחַ וְחָכְמָה בְּצִמְצוּם גָּדוֹל. אַל נָא תַּחְשֹׁב, אָבִי, כִּי אֲנִי אוֹמֵר זֹאת כְּדֵי לְהַמְאִיס אוֹתָהּ עָלֶיךָ. אֵם חוֹרֶגֶת זוֹ אוֹ אֵם חוֹרֶגֶת אַחֶרֶת – מִצַּד זֶה הִיא טוֹבָה בְּעֵינַי לֹא פָּחוֹת מִכָּל אִשָּׁה שֶׁבָּעוֹלָם.

הרפגון. וּבְכָל־זֹאת אָמַרְתָּ לָהּ זֶה עַכְשָׁו...

קליאנט. אָמַרְתִּי לָהּ כַּמָּה דִבְרֵי חֲלָקוֹת בִּשְׁמְךָ, וְרַק עַל־מְנָת לְהָסֵב לְךָ נַחַת־רוּחַ.

הרפגון. מִסְתַּבֵּר, אֵפוֹא, שֶׁאֵין אַתָּה מוֹצֵא בָהּ כָּל עִנְיָן?

קליאנט. אֲנִי? אַף לֹא שֶׁמֶץ.

הרפגון. חֲבָל מְאֹד. שֶׁכֵּן עָלַי לַחֲזֹר בִּי מֵרַעְיוֹן מְסֻיָּם שֶׁעָלָה בְּדַעְתִּי. כְּשֶׁרְאִיתִיהָ כָּאן הִרְהַרְתִּי קְצָת הִרְהוּרִים בְּנוֹגֵעַ לַגִּיל שֶׁאֲנִי עוֹמֵד בּוֹ וּבָאָה מַחֲשָׁבָה בְּלִבִּי שֶׁהַבְּרִיּוֹת יִמְצְאוּ בְּכָךְ טַעַם לִפְגָם שֶׁאֲנִי מִתְחַתֵּן עִם נַעֲרָה צְעִירָה כָּל־כָּךְ. הִרְהוּרִים אֵלֶּה הֵנִיעוּ אוֹתִי לִמְשֹׁךְ יָדִי מִן הָעִנְיָן כֻּלּוֹ; אַךְ כֵּיוָן שֶׁכְּבָר הִצַּעְתִּי לָהּ הַצָּעַת נִשּׂוּאִין וְחִיַּבְתִּי עַצְמִי לְפָנֶיהָ, הָיִיתִי נוֹתֵן אוֹתָהּ לְךָ, לוּלֵא אוֹתוֹ מִאוּס שֶׁאַתָּה מוֹאֵס בָּהּ.

קליאנט. הָיִיתָ נוֹתֵן אוֹתָהּ לִי?

הרפגון. כֵּן, לְךָ.

קליאנט. עַל־מְנָת שֶׁאֶשָּׂא אוֹתָהּ לְאִשָּׁה?

הרפגון. עַל־מְנָת שֶׁתִּשָּׂא אוֹתָהּ לְאִשָּׁה.

קליאנט. שְׁמַע נָא, אָמְנָם נָכוֹן הַדָּבָר שֶׁאֵין הִיא לְפִי טַעְמִי, אֲבָל אִם תִּהְיֶה לְךָ קוֹרַת־רוּחַ מִכָּךְ, אָבִי, הָיִיתִי מַסְכִּים לְשֵׂאתָהּ לְאִשָּׁה, – מֵאַחַר שֶׁאַתָּה עוֹמֵד עַל כָּךְ.

הרפגון. אֲנִי? יֵשׁ בִּי מִדַּת הֲגִינוּת יוֹתֵר מִשֶּׁאַתָּה סָבוּר. אֲנִי לֹא אֶכְפֶּה עָלֶיךָ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ כִּלְבָבְךָ.

קליאנט. סְלַח לִי, אֲנִי מוּכָן לַעֲשׂוֹת אֶת הַמַּאֲמָץ הַזֶּה, מֵאַהֲבָתִי אֵלֶיךָ.

הרפגון. לֹא, לֹא. אֵין נִשּׂוּאִין מְאֻשָּׁרִים בְּמָקוֹם שֶׁאֵין זִקַּת לְבָבוֹת.

קליאנט. דָּבָר זֶה, אָבִי, אוּלַי יָבוֹא עִם הַזְּמַן. אוֹמְרִים, כִּי הָאַהֲבָה הִיא פְּעָמִים רַבּוֹת פְּרִי הַנִּשּׂוּאִין.

הרפגון. לֹא, מִצַּד הַגֶּבֶר אֵין לְהִסְתַּכֵּן בְּעִנְיָן זֶה. יֵשׁ כָּאן פֶּתַח

לְתוֹצָאוֹת עֲגוּמוֹת שֶׁאֵינֶנִּי נוֹטֶה לְקַבֵּל עַל עַצְמִי. אִלּוּ הָיְתָה בְּלִבְּךָ אֵיזוֹ מְשִׁיכָה אֵלֶיהָ, כִּי אָז – בְּכָל הַכָּבוֹד. הָיִיתָ נוֹשֵׂא אוֹתָהּ לְאִשָּׁה בִּמְקוֹמִי. אַךְ כֵּיוָן שֶׁאֵין הַדָּבָר כָּךְ, אָשׁוּב לְמַחֲשַׁבְתִּי הָרִאשׁוֹנָה וְאֶתְחַתֵּן אִתָּהּ בְּעַצְמִי.

קליאנט. וּבְכֵן, אָבִי, כֵּיוָן שֶׁכָּךְ נִתְגַּלְגְּלוּ הַדְּבָרִים, הָבָה אֶתְוַדֶּה לְפָנֶיךָ וַאֲגַלֶּה לְךָ אֶת סוֹדֵנוּ. הָאֱמֶת הִיא שֶׁאֲנִי אוֹהֵב אוֹתָהּ מִיּוֹם שֶׁרְאִיתִיהָ בִּשְׁעַת טִיּוּל. הָיָה בְּדַעְתִּי לְבַקֵּשׁ מִמְּךָ רְשׁוּת לְשֵׂאתָהּ לְאִשָּׁה וְלֹא נִמְנַעְתִּי מִכָּךְ אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁנּוֹדְעוּ לִי כַּוָּנוֹתֶיךָ לְגַבֶּיהָ וּמִפְּנֵי שֶׁחָשַׁשְׁתִּי לְעוֹרֵר אֶת חֲמָתְךָ.

הרפגון. בִּקַּרְתָּ אֶצְלָהּ בְּבֵיתָהּ?

קליאנט. כֵּן, אָבִי.

הרפגון. פְּעָמִים רַבּוֹת?

קליאנט. לֹא מְעַט, לְפִי הַזְּמַן הַקָּצָר שֶׁאָנוּ מַכִּירִים.

הרפגון. קִבְּלוּ אוֹתְךָ יָפֶה?

קליאנט. יָפֶה מְאֹד, אֲבָל לֹא יָדְעוּ מִי אֲנִי. לָכֵן הָיְתָה מַרְיָן נִרְעֶשֶׁת כָּל־כָּךְ כְּשֶׁרָאֲתָה אֶת פָּנַי.

הרפגון. גִּלִּיתָ לָהּ אֶת רִגְשֵׁי לִבְּךָ וְאֶת כַּוָּנָתְךָ לְשֵׂאתָהּ לְאִשָּׁה לְךָ?

קליאנט. כַּמּוּבָן! וַאֲפִלּוּ נִסִּיתִי לָקַחַת דְּבָרִים עִם הָאֵם בְּעִנְיָן זֶה.

הרפגון. וְזוֹ – דַּעְתָּהּ הָיְתָה נוֹחָה שֶׁאַתָּה מְדַבֵּר נִכְבָּדוֹת בְּבִתָּהּ?

קליאנט. כֵּן, נוֹחָה מְאֹד.

הרפגון. וְהַנַּעֲרָה, לִבָּהּ מֵשִׁיב לְךָ אַהֲבָה?

קליאנט. אִם לָדוּן לְפִי מַרְאֵה־עֵינַיִם, אָבִי, דּוֹמַנִי שֶׁהִיא מְחַבֶּבֶת אוֹתִי פָּחוֹת אוֹ יוֹתֵר.

הרפגון. אֲנִי שָׂמֵחַ מְאֹד שֶׁנִּגְלָה לִי הַסּוֹד הַזֶּה. דָּבָר זֶה בְּדִיּוּק בִּקַּשְׁתִּי לָדַעַת. גָּמַרְנוּ, בְּנִי! אַתָּה תּוֹפֵס מַה מִּתְרַחֵשׁ כָּאן? תִּצְטָרֵךְ, בִּמְחִילָה מִכְּבוֹדְךָ, לְהוֹצִיא מִלִּבְּךָ אֶת הָאַהֲבָה הַזֹּאת וְלַחְדֹּל מִלְּכַרְכֵּר מִסָּבִיב לָעַלְמָה שֶׁהוֹעַדְתִּי בִּשְׁבִילִי עַצְמִי וּבְקָרוֹב אַתָּה נוֹשֵׂא לְאִשָּׁה אֶת זוֹ שֶׁאֲנִי מְשַׁדֵּךְ לְךָ.

קליאנט. כָּךְ, אָבִי, – כָּךְ אַתָּה מִתְחַכֵּם לִי! יָפֶה! כֵּיוָן שֶׁאֵלֶּה פְּנֵי הַדְּבָרִים הִנְנִי מַכְרִיז וּמוֹדִיעַ, אַף אֲנִי, כִּי לֹא אוֹצִיא מִלִּבִּי אֶת אַהֲבָתִי לְמַרְיָן וְכִי כָּל דֶּרֶךְ שֶׁבָּעוֹלָם תִּכְשַׁר לִי כְּדֵי לְהִלָּחֵם אִתְּךָ וּלְהוֹצִיאָהּ מִיָּדֶיךָ, וְכִי אִם אַתָּה נִשְׁעָן עַל הַסְכָּמָתָהּ שֶׁל הָאֵם אֶמְצָא לִי אוּלַי בַּעֲלֵי־בְרִית אֲחֵרִים שֶׁיַּעַמְדוּ לִימִינִי.

הרפגון. הֲכֵיצַד, פֶּגַע רַע שֶׁכָּמוֹךָ? הַסָּגַת גְּבוּל?

קליאנט. אַתָּה הוּא הַמַּסִּיג אֶת גְּבוּלִי. אֲנִי מְצָאתִיהָ אוֹתָהּ לְפָנֶיךָ.

הרפגון. וְכִי לֹא אָבִיךָ אֲנִי? וְכִי אֵין אַתָּה חַיָּב בִּכְבוֹדִי?

קליאנט. בְּעִנְיָנִים כְּמוֹ אֵלֶּה אֵין הַבָּנִים הַיָּבִים דִּין־קְדִימָה לַאֲבוֹתֵיהֶם. הָאַהֲבָה אֵינָהּ יוֹדַעַת כִּבּוּדִים.

הרפגון. אֲנִי אַרְאֶה לְךָ מִיָּד כִּבּוּד שֶׁל מַמָּשׁ בְּכַמָּה חֲבָטוֹת שֶׁל מַקֵּל.

קליאנט. כָּל אִיּוּמֶיךָ לַשָּׁוְא.

הרפגון. אַתָּה תִּמְשֹׁךְ יָדְךָ מִמַּרְיָן!

קליאנט. לֹא יַעֲלֶה עַל דַּעְתִּי!

הרפגון. תְּנוּ לִי מִיָּד אֶת הַמַּקֵּל!

תמונה רביעית

מר ז׳ק, הרפגון, קליאנט.

מר ז׳ק. הו, הו, הו, רַבּוֹתַי, מַה כָּאן? אֵיזוֹ רוּחַ נִכְנְסָה בָּכֶם?

קליאנט. לֹא אִכְפַּת לִי.

מר ז׳ק. לקליאנט. הָהּ, אֲדוֹנִי, לְאַט לְךָ.

הרפגון. לְהִתְחַצֵּף כְּנֶגְדִּי עַד כְּדֵי כָּךְ?

מר ז׳ק. להרפגון. הָהּ, אֲדוֹנִי, בְּנַחַת.

קליאנט. אַתָּה לֹא תְּסַלֵּק אוֹתִי מִמֶּנָּה.

מר ז׳ק. שְׁמַע, בְּלִי יָדַיִם! זֶה אָבִיךָ!

הרפגון. תְּנֵנִי לָגֶשֶׁת אֵלָיו.

מר ז׳ק. שְׁמַע, בְּלִי יָדַיִם! זֶה בִּנְךָ! לְפָחוֹת אִלּוּ כִּי אַתָּה חוֹבֵט, מֵילָא.

הרפגון. מַר זַ׳ק, רְצוֹנִי לָשִׂים אוֹתְךָ שׁוֹפֵט בֵּינֵינוּ עַל־מְנָת שֶׁיִּוָּדַע כַּמָּה אֲנִי צוֹדֵק.

מר ז׳ק. אֲנִי מַסְכִּים. לקליאנט. תִּתְרַחֵק נָא קְצָת.

הרפגון. אֲנִי אוֹהֵב נַעֲרָה אַחַת שֶׁיֵּשׁ בְּדַעְתִּי לְשֵׂאתָהּ לְאִשָּׁה וְרֹאשׁ־כֶּלֶב זֶה יֵשׁ לוֹ חֻצְפָּה לֶאֱהֹב אוֹתָהּ גַּם הוּא וּלְהִשְׁתַּדֵּךְ אֵלֶיהָ, אַף שֶׁאָסַרְתִּי עָלָיו בְּאִסּוּר חָמוּר.

מר ז׳ק. לֹא יָפֶה.

הרפגון. הֲנִשְׁמְעָה כָּזֹאת שֶׁבֵּן קָם עַל אָבִיו לְהִתְחָרוֹת בּוֹ? הַאֵין הוּא חַיָּב, מִפְּנֵי הַכָּבוֹד, לְהִמָּנַע מִלְּהַפְרִיעַ לִי בִּדְבָרִים אֵלֶּה שֶׁבְּלֵב?

מר ז׳ק. אִתְּךָ הַצֶּדֶק. תֵּן לִי לְדַבֵּר אִתּוֹ. וְאַתָּה עֲמֹד כָּאן.

ניגש אל קליאנט שבקצה השני של הבמה.

קליאנט. וּבְכֵן, יָפֶה! כֵּיוָן שֶׁהוּא בּוֹחֵר אוֹתְךָ לְשׁוֹפֵט לֹא אָנוּס מִן הַמַּעֲרָכָה. יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה. גַּם אֲנִי אָבִיא לְפָנֶיךָ, מַר זַ׳ק, אֶת טַעֲנוֹתַי בְּמַחֲלֹקֶת זוֹ שֶׁבֵּינֵינוּ.

מר ז׳ק. כָּבוֹד גָּדוֹל אַתָּה חוֹלֵק לִי.

קליאנט. נַפְשִׁי יוֹצֵאת אֶל נַעֲרָה אַחַת הַמְּאִירָה פָּנִים לְרִגְשׁוֹתַי וּמְקַבֶּלֶת בְּאַהֲבָה אֶת מַחְשַׁבְתִּי לְשֵׂאתָהּ לִי לְאִשָּׁה וְהִנֵּה אָבִי קָם לְבַלְבֵּל עָלֵינוּ אֶת אַהֲבָתֵנוּ בְּהַצָּעַת נִשּׂוּאִין שֶׁהֵבִיא לְפָנֶיהָ.

מר ז׳ק. מְאֹד לֹא יָפֶה.

קליאנט. הַאֵין הוּא מִתְבַּיֵּשׁ, בְּגִילוֹ שֶׁלּוֹ, לְהַרְהֵר הִרְהוּרֵי נִשּׂוּאִין? הַאִם עוֹד יָאֶה לוֹ לִהְיוֹת מְאֹהָב? הַאֵין הוּא צָרִיךְ לְהַנִּיחַ הִתְעַסְּקוּת זוֹ לִצְעִירִים מִמֶּנּוּ?

מר ז׳ק. אִתְּךָ הַצֶּדֶק. הֲלֹא צְחוֹק הוּא עוֹשֶׂה. תֵּן לִי לַחֲסֹךְ שִׂיחָה אִתּוֹ. *ניגש אל הרפגון.* רוֹאֶה אַתָּה? בִּנְךָ אֵינוֹ בֵּן מֵבִישׁ כָּל־כָּךְ וְלַשָּׁוְא דִּבַּרְתָּ בִּגְנוּתוֹ. הִנֵּה דַּעְתּוֹ מִתְיַשֶּׁבֶת עָלָיו. הוּא אוֹמֵר כִּי יָדוּעַ לוֹ שֶׁהוּא חַיָּב בִּכְבוֹדְךָ וְכִי רַק חֲמַת־רוּחַ נִמְהָרָה שֶׁבּוֹ הוֹצִיאָה אוֹתוֹ מִגִּדְרוֹ וַהֲרֵי הוּא מְקַבֵּל עָלָיו כָּל מַה שֶּׁתִּמְצָא לְטוֹב, לוּ רַק תִּנְהַג בּוֹ בִּמְאוֹר־פָּנִים יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר עַד כֹּה וּתְזַמֵּן לוֹ אֵיזֶה שִׁדּוּךְ נָאֶה שֶׁיַּנִּיחַ אֶת דַּעְתּוֹ.

הרפגון. הָהּ, אֱמֹר לוֹ, מַר זַ׳ק, שֶׁאִם כָּךְ הַדָּבָר עָתִיד הוּא לְקַבֵּל מִיָּדִי כָּל טוֹבוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְחוּץ מִמָּרְיָן אֲנִי מַתִּיר לוֹ כָּל אִשָּׁה שֶׁנִּרְאֵית לוֹ.

מר ז׳ק. תֵּן וַאֲנִי גּוֹמֵר אֶת הָעִנְיָן. *ניגש אל הבן.* רוֹאֶה אַתָּה? אָבִיךָ אֵינוֹ חֲסַר בִּינָה כָּל־כָּךְ וְלַשָּׁוְא דִּבַּרְתָּ בּוֹ רָעוֹת. הוּא טוֹעֵן כִּי רַק הַפֶּרֶץ הַזֶּה שֶׁפָּרַצְתָּ עָלָיו הוּא שֶׁהֶעֱלָה אֶת חֲמָתוֹ וְכִי אֵין לוֹ טְעָנוֹת אֶלָּא כְּנֶגֶד דֶּרֶךְ הִתְנַהֲגוּת שֶׁלְּךָ וְהוּא יִשְׂמַח לָתֵת כָּל מְבֻקָּשְׁךָ וּבִלְבַד

שֶׁתַּעֲשֶׂה דַּרְכְּךָ בְּנַחַת וְתַחֲלֹק לוֹ מִדַּת כָּבוֹד וְהִדּוּר־פָּנִים וְצַיְּתָנוּת שֶׁבָּנִים חַיָּבִים לַאֲבוֹתֵיהֶם.

קליאנט. הָהּ, מַר זַ׳ק, יָכוֹל אַתָּה לְהַבְטִיחוֹ נֶאֱמָנָה שֶׁאִם הוּא נוֹתֵן לִי אֶת מַרְיָן לֹא יִהְיֶה אִישׁ נִכְנָע לְפָנָיו יוֹתֵר מִמֶּנִּי וּלְעוֹלָם לֹא אֶעֱשֶׂה דָּבָר אֶלָּא כְּמִצְוָתוֹ.

מר ז׳ק. להרפגון. בְּסֵדֶר. הוּא מַסְכִּים לְכָל דְּבָרֶיךָ.

הרפגון. וּבְכֵן, הַכֹּל עַל מְקוֹמוֹ בָּא בְּשָׁלוֹם.

מר ז׳ק. לקליאנט. תַּם וְנִשְׁלַם. הוּא מְקַבֵּל בְּשִׂמְחָה מַה שֶּׁהִבְטַחְתָּ.

קליאנט. הַשֶּׁבַח לָאֵל!

מר ז׳ק. רַבּוֹתַי, עַכְשָׁו אֵין אַתֶּם צְרִיכִים אֶלָּא לָבוֹא בִּדְבָרִים זֶה עִם זֶה. אַתֶּם בְּדֵעָה אַחַת. אַתֶּם קוֹפְצִים לָרִיב מִפְּנֵי שֶׁאֵינְכֶם מְבִינִים אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ.

קליאנט. מַר זַ׳ק חֲבִיבִי, כָּל יְמֵי אֶהְיֶה אֲסִיר־תּוֹדָה לְךָ.

מר ז׳ק. עַל לֹא דָבָר, אֲדוֹנִי.

הרפגון. שִׂמַּחְתָּ אֶת לִבִּי, מַר זַ׳ק, וְרָאוּי אַתָּה שֶׁלֹּא אֲקַפֵּחַ אֶת שְׂכָרְךָ. הוא מפשפש בכיסו ומר ז׳ק סבור שהוא עומד לתת לו משהו, עד שהרפגון מעלה ממחטה בידו.

מר ז׳ק. הֲרֵינִי נוֹשֵׁק אֶת כַּפּוֹת־יָדֶיךָ.

תְּמוּנָה חֲמִישִׁית

הרפגון, קליאנט.

קליאנט. סְלַח לִי, אָבִי, עַל שֶׁיָּצָאתִי מִגִּדְרִי.

הרפגון. אֵין בְּכָךְ כְּלוּם.

קליאנט. הַאֲמֵן לִי שֶׁלִּבִּי מָלֵא צַעַר עַל כָּךְ.

הרפגון. וַאֲנִי, לִבִּי מָלֵא שִׂמְחָה שֶׁדַּעְתְּךָ נִתְיַשְּׁבָה עָלֶיךָ.

קליאנט. כַּמָּה רַב טוּבְךָ שֶׁכְּבָר שָׁכַחְתָּ אֶת אֲשֶׁר חָטָאתִי לְפָנֶיךָ.

הרפגון. חַטֹּאת בָּנִים נוֹחָה לְהִשְׁתַּכֵּחַ מִשֶּׁהֵם חוֹזְרִים בָּהֶם וּמְקַיְּמִים חוֹבָתָם.

קליאנט. הֲיִתָּכֵן? לְלֹא שׁוּם טִינָה בַּלֵּב עַל כָּל מַעֲשֵׂה־תַּעְתּוּעִים שֶׁלִּי?

הרפגון. מִדָּה זוֹ שֶׁל צַיְּתָנוּת וְכָבוֹד שֶׁקִּבַּלְתָּ עָלֶיךָ מְחַיֶּבֶת אוֹתִי שֶׁאוֹצִיא כָּל טִינָה מִלִּבִּי.

קליאנט. הֱיֵה סָמוּךְ וּבָטוּחַ, אָבִי, כִּי עַד אַחֲרוֹן יָמַי אֶשְׁמֹר בְּלִבִּי אֶת זֵכֶר חֲסָדֶיךָ.

הרפגון. וַאֲנִי, הִנְנִי מַבְטִיחַ לְךָ כִּי אֵין בָּעוֹלָם דָּבָר שֶׁלֹּא תְּקַבְּלֶנּוּ מִיָּדִי.

קליאנט. הָהּ, אָבִי, לֹא עוֹד אֲבַקֵּשׁ דָּבָר מִיָּדְךָ; מָה אֲבַקֵּשׁ וְלֹא קִבַּלְתִּי לְאַחַר שֶׁנָּתַתָּ לִי אֶת מַרְיָן.

הרפגון. מָה אַתָּה אוֹמֵר?

קליאנט. אֲנִי אוֹמֵר, אָבִי, שֶׁמִּלֵּאתָ אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹתַי וְכֻלָּן צְרוּרוֹת בְּחֶסֶד זֶה שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה עִמָּדִי כְּשֶׁאַתָּה נוֹתֵן לִי אֶת מַרְיָן.

הרפגון. מִי אָמַר, שֶׁאֲנִי נוֹתֵן לְךָ אֶת מַרְיָן?

קליאנט. אַתָּה, אָבִי.

הרפגון. אֲנִי?

קליאנט. כַּמּוּבָן.

הרפגון. מַה פֵּרוּשׁ? הֲרֵי אַתָּה הוּא שֶׁהִבְטַחְתָּ לְוַתֵּר עָלֶיהָ.

קליאנט. אֲנִי – לְוַתֵּר עָלֶיהָ?

הרפגון. וַדַּאי.

קליאנט. לֹא הָיוּ דְבָרִים מֵעוֹלָם.

הרפגון. לֹא חָזַרְתָּ בְּךָ מִתְּבִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לְךָ עָלֶיהָ?

קליאנט. לְהֵפֶךְ! אֲנִי עוֹמֵד עֲלֵיהֶן בְּכָל תֹּקֶף.

הרפגון. מָה, לִסְטִים שֶׁכְּמוֹתְךָ? אַתָּה מַתְחִיל שׁוּב?

קליאנט. אַחַת אָמַרְתִּי וְאֵין לְשַׁנּוֹת.

הרפגון. שְׁמֹר נַפְשְׁךָ, פֶּגַע־רָע!

קליאנט. עֲשֵׂה כָּל מַה שֶּׁתַּעֲשֶׂה.

הרפגון. אֲנִי אוֹסֵר עָלֶיךָ לָבוֹא בְּדֶלֶת אַמּוֹתַי.

קליאנט. מְקַבֵּל עָלַי.

הרפגון. אֲנִי מְנַדֶּה אוֹתְךָ נִדּוּי גָמוּר.

קליאנט. בְּבַקָּשָׁה.

הרפגון. אֲנִי מַכְרִיז שֶׁאֵין אַתָּה בְּנִי עוֹד.

קליאנט. יְהִי כֵן.

הרפגון. אֲנִי מַעֲבִיר אוֹתְךָ מִן הַיְרֻשָּׁה.

קליאנט. כָּל מַה שֶּׁלִּבְּךָ חָפֵץ.

הרפגון. וַאֲנִי מוֹרִישׁ לְךָ אֶת קִלְלָתִי לְרֹאשְׁךָ.

קליאנט. מוֹחֵל עַל כָּל הַמַּתָּנוֹת הַלָּלוּ. הרפגון יוצא.

תמונה ששית

לפלש, קליאנט.

לפלש. בא מן הגן ותיבה בידו. הָה, אֲדוֹנִי! נִמְצֵאתָ לִי בְּדִיּוּק בָּרֶגַע הַנָּכוֹן! בּוֹא מַהֵר אַחֲרַי.

קליאנט. מַה קָּרָה?

לפלש. בּוֹא אַחֲרַי, אֲנִי אוֹמֵר. שֶׁלָּנוּ בְּיָדֵנוּ.

קליאנט. מַה פֵּרוּשׁ?

לפלש. הִנֵּה מַזָּלְךָ. כְּמֻנָּח בְּקֻפְסָה.

קליאנט. מָה הַדָּבָר?

לפלש. יוֹם תָּמִים אָרַבְתִּי לָזֶה.

קליאנט. מַה כָּאן?

לפלש. אוֹצַר הַכֶּסֶף שֶׁל אָבִיךָ שֶׁקָּנִיתִי בִּמְשִׁיכָה.

קליאנט. אֵיךְ עָלָה בְּיָדְךָ?

לפלש. אֲסַפֵּר לְךָ אֶת הַכֹּל. הָבָה נִבְרַח. כְּבָר אֲנִי שׁוֹמֵעַ אוֹתוֹ צוֹוֵחַ.

תמונה שביעית

הרפגון.

הרפגון. קולו נשמע עוד מן הגן בצווחו על הגניבה והוא בא בחפזה ובגילוי־ראש. גְּנֵבָה! גְּנֵבָה! רֶצַח!° תִּפְסוּ אֶת הַפּוֹשֵׁעַ! צֶדֶק, צֶדֶק, אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט! אֲנִי אָבוּד, אֲנִי הָרוּג. שָׁחֲטוּ אוֹתִי, גָּנְבוּ מִמֶּנִּי אֶת כַּסְפִּי. מִי הוּא זֶה? אֵיזֶה הוּא? אַיֵּה הוּא? אֵיפֹה הוּא מִתְחַבֵּא? מֶה עָלַי לַעֲשׂוֹת כְּדֵי

לִמְצֹאוֹ? לְאָן לָרוּץ? לְאָן לֹא לָרוּץ? הַאֵין הוּא שָׁם? הַאֵין הוּא פֹּה? מִי זֶה? עֲמֹד! אל עצמו, בתפסו את עצמו בזרועו. הָשֵׁב לִי אֶת כַּסְפִּי, נָבָל... הָהּ, אֲנִי הוּא זֶה! רֹאשִׁי סְחַרְחַר עָלַי וְאֵינֶנִּי יוֹדֵעַ אֵיפֹה אֲנִי, מִי אֲנִי וּמָה אֲנִי עוֹשֶׂה. אֲבוֹי, כֶּסֶף מִסְכֵּן שֶׁלִּי, כֶּסֶף מִסְכֵּן שֶׁלִּי, יְדִיד נַפְשִׁי הַיָּקָר! הִנֵּה נִלְקַחְתָּ מֵעִמִּי, וּמֵאַחַר שֶׁנִּטַּלְתָּ מִמֶּנִּי נִטְּלָה מִשְׁעַנְתִּי, נִטְּלָה נֶחָמָתִי, נִטְּלָה שִׂמְחָתִי, הַכֹּל חָשַׁךְ בַּעֲדִי, אֵין לִי תַּכְלִית וָטַעַם בָּעוֹלָם. אִם אֵין אַתָּה לִי לָמָּה לִי חַיִּים? תַּם וְנִשְׁלַם. אֵין בִּי כֹּחַ לָשֵׂאת עוֹד. אֲנִי הוֹלֵךְ לָמוּת, אֲנִי מֵת, אֲנִי קָבוּר. הַאֵין אִישׁ בָּעוֹלָם שֶׁיָּבוֹא לַהֲקִימֵנִי לִתְחִיָּה עַל־יְדֵי שֶׁיָּשִׁיב לִי אֶת כַּסְפִּי אוֹ שֶׁיּוֹדִיעַ לִי מִי לָקַח אוֹתוֹ? אָה? מָה אַתֶּם אוֹמְרִים? לֹא, אֵין אִישׁ. זֶה שֶׁעָשָׂה אֶת הַמַּעֲשֶׂה, יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה, הֲרֵי אָרַב יָפֶה־יָפֶה לִשְׁעַת־הַכֹּשֶׁר וּבָחַר בְּדִיּוּק אֶת הַזְּמַן שֶׁדִּבַּרְתִּי עִם בְּנִי הַפֶּגַע־רָע. לַדֶּרֶךְ! אֵלֵךְ לְעוֹרֵר אֶת הַדִּין וְלִדְרֹשׁ כִּי יַעֲמִידוּ לַחֲקִירָה אֶת הַבַּיִת כֻּלּוֹ, מְשָׁרְתִים וְשַׁמָּשִׁים וּבֵן וּבַת וְאוֹתִי עַצְמִי. כַּמָּה אֲנָשִׁים נִתְאַסְּפוּ פֹּה! בְּכָל אֲשֶׁר אָשִׂים אֶת עֵינַי אֵין אָדָם שֶׁאֵינוֹ חָשׁוּד עָלַי וְכָל אֶחָד נִרְאֶה לִי כְּאִלּוּ הוּא שֶׁגָּנַב מִמֶּנִּי. אָה? מָה הַלְּחִישׁוֹת הַלָּלוּ שָׁם? עַל זֶה שֶׁגָּזַל אֶת כַּסְפִּי הֵם מִתְלַחֲשִׁים? מָה הָרַעַשׁ הַזֶּה שָׁם לְמַעְלָה? אוֹ הַגַּנָּב נִמְצָא שָׁם? אָנָּא בְּרַחֲמֵיכֶם הָרַבִּים, אִם יוֹדֵעַ לָכֶם דָּבָר עַל גּוֹנֵב כַּסְפִּי, – הִנְנִי מִתְחַנֵּן לִפְנֵיכֶם: הוֹדִיעוּנִי נָא דָּבָר. הַאֵין הוּא מִתְחַבֵּא שָׁם בֵּינֵיכֶם? הֵם מִסְתַּכְּלִים בִּי כֻּלָּם וְצוֹחֲקִים לִי בְּקוֹל. אֲנִי מַבְטִיחֲכֶם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק בַּגְּנֵבָה. מַהֲרוּ, הָבוּ קְצִינִים, שׁוֹטְרִים, שׁוֹפְטִים, דַּיָּנִים, כְּלֵי־חֲקִירָה, עֲצֵי־תְּלִיָּה וְתַלְיָנִים. אֲנִי אֶתְלֶה אֶת כָּל בָּאֵי־עוֹלָם וְאִם אֵינֶנִּי מוֹצֵא אֶת כַּסְפִּי אֲנִי תוֹלֶה אֶת עַצְמִי אַחַר־כָּךְ.

מערכה חמישית

תמונה ראשונה

הרפגון, קצין־משטרה, לבלרו.

הקצין. סְמֹךְ עָלַי וְאַל דְּאָגָה. מְלַאכְתִּי הִיא וַאֲנִי רָגִיל בָּהּ, הַשֶּׁבַח לָאֵל. לֹא הַיּוֹם הַזֶּה הִתְחַלְתִּי עוֹסֵק בְּגִלּוּי גְנֵבוֹת; וּלְוַאי וְיֵשׁ בְּיָדִי צְרוֹרוֹת שֶׁל אַלְפֵי פְרַנְקִים, כְּמִסְפַּר הָאֲנָשִׁים שֶׁשָּׁלַחְתִּי לִתְלִיָּה.

הרפגון. כָּל אַנְשֵׁי דִין חַיָּבִים לְהִכָּנֵס בַּעֲבִי הַקּוֹרָה וְאִם אֵין אַתֶּם מוֹצְאִים לִי אֶת הַכֶּסֶף אֲנִי תוֹבֵעַ לְמִשְׁפָּט אֶת הַמִּשְׁפָּט.

הקצין. עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת כָּל מַה שֶׁשּׁוּרַת הַדִּין מְחַיֶּבֶת. אַתָּה אוֹמֵר כִּי הָיוּ לְךָ בַּקֻּפָּה הַזֹּאת...

הרפגון. שְׁלֹשִׁים אֶלֶף פְּרַנְקִים סָבִין וּתְקִילִין.

הקצין. שְׁלֹשִׁים אֶלֶף פְּרַנְקִים!

הרפגון. שְׁלֹשִׁים אֶלֶף פְּרַנְקִים.

הקצין. גְּנֵבָה הָרְאוּיָה לְהִתְכַּבֵּד.

הרפגון. כָּל עֹנֶשׁ קַטְלָנִי שֶׁבָּעוֹלָם לֹא יִשְׁוֶה לַפֶּשַׁע הַנִּתְעָב הַזֶּה. וְאִם אֵין הוּא בָּא עַל עָנְשׁוֹ, הֲרֵי שֶׁהַדְּבָרִים הַקְּדוֹשִׁים מִכֹּל שׁוּב אֵינָם בְּטוּחִים בְּיָדֵינוּ.

הקצין. בְּאֵיזֶה מַטְבְּעוֹת הָיָה שָׁמוּר הַסְּכוּם הַזֶּה?

הרפגון. בְּלוּאִידוֹרִים כְּשֵׁרִים עִם פִּיסְטוֹלִים שֶׁלֹּא הָיְתָה בָּהֶם יָד.

הקצין. אֶת מִי אַתָּה חוֹשֵׁד בַּגְּנֵבָה הַזֹּאת?

הרפגון. אֶת כָּל בָּאֵי עוֹלָם. וַאֲנִי דוֹרֵשׁ מִמְּךָ לָשִׂים בַּמַּאֲסָר אֶת כָּל הָעִיר כֻּלָּהּ עִם הַפַּרְוָרִים.

הקצין. אִם בְּקוֹלִי תִּשְׁמַע לֹא כְּדַאי לְהַפִּיל פַּחַד עַל הַבְּרִיּוֹת. נַעֲשֶׂה בְּשׁוּבָה וָנַחַת עַד שֶׁנַּעֲלֶה בְּיָדֵינוּ כַּמָּה הוֹכָחוֹת עַל־מְנָת שֶׁנּוּכַל אַחַר־כָּךְ לִפְעֹל בְּחֹמֶר־הַדִּין וּלְהָשִׁיב לְךָ אֶת דִּינָרֶיךָ.

תמונה שניה

מר ז׳ק, הרפגון, הקצין, לבלרו.

מר ז׳ק. *מירכתי הבמה, כשהוא פונה אחורנית אל המקום שממנו בא.* תֵּכֶף אֲנִי חוֹזֵר, שֶׁיִּטְבְּחוּ אוֹתוֹ מִיָּד, שֶׁיִּצְלוּ אֶת רַגְלָיו, שֶׁיִּשְׁרוּ אוֹתוֹ בְּמַיִם רוֹתְחִים וְשֶׁיִּתְלוּ אוֹתוֹ לַתִּקְרָה.

הרפגון. אֶת מִי? אֶת הַגַּנָּב?

מר ז׳ק. אֲנִי מְדַבֵּר עַל הַחֲזַרְזִיר, אֲשֶׁר מַר מְפַקֵּחַ שֶׁלְּךָ שָׁלַח לִי וַאֲנִי עוֹמֵד לְהַתְקִין אוֹתוֹ בִּשְׁבִילְךָ עַל־פִּי נֹסַח שֶׁלִּי.

הרפגון. לֹא בָּזֹאת אָנוּ עוֹסְקִים עַכְשָׁו. הִנֵּה אָדוֹן זֶה מְבַקֵּשׁ לְשׂוֹחֵחַ אִתְּךָ בְּעִנְיָן אַחֵר.

הקצין. *למר ז׳ק.* אַל פַּחַד. אֲנִי לֹא אָקִים רַעַשׁ וְהָעִנְיָנִים יִתְיַשְּׁבוּ בְּנַחַת.

מר ז׳ק. אָדוֹן זֶה הוּא אוֹרֵחַ לַסְּעֻדָּה?

הקצין. חַיָּב אַתָּה, יְדִידִי הַיָּקָר, שֶׁלֹּא לְכַסּוֹת דָּבָר מֵאֲדוֹנֶיךָ.

מר ז׳ק. חַיַּי, אֲדוֹנִי, אֲנִי אַרְאֶה כָּל מַה שֶּׁאֲנִי יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת וַאֲכַבֵּד אוֹתְךָ כְּמֵיטַב יְכָלְתִּי.

הרפנון. לֹא בְּזֹאת אָנוּ דָנִים!

מר ז׳ק. אִם לֹא אַתְקִין לְךָ מַטְעַמִּים כְּכָל שֶׁעִם לְבָבִי, הֲרֵי אָשֵׁם בְּזֹאת אַךְ וְרַק מַר מְפַקֵּחַ שֶׁלָּנוּ שֶׁקִּצֵּץ אֶת כְּנָפַי בְּמִסְפָּרַיִם שֶׁל חֶסְכוֹנוּת שֶׁהוּא חוֹסֵךְ.

הרפנון. אֵין אָנוּ מִתְעַסְּקִים פֹּה בַּאֲכִילָה. פֶּרֶא־אָדָם! אֲנִי דוֹרֵשׁ מִמְּךָ כִּי תֹּאמַר לִי מָה אַתָּה יוֹדֵעַ עַל הַכֶּסֶף שֶׁנִּגְנְבוּ מִמֶּנִּי.

מר ז׳ק. גָּנְבוּ מִמְּךָ כֶּסֶף?

הרפנון. כֵּן, רֹאשׁ־כֶּלֶב! וַאֲנִי שׁוֹלֵחַ אוֹתְךָ לִתְלִיָּה אִם אֵינְךָ מֵשִׁיב לִי אוֹתוֹ.

הקצין. אֱלֹהִים גְּדוֹלִים! אַל תִּתְגּוֹלֵל עָלָיו כָּךְ. מִפַּרְצוּף־פָּנָיו אֲנִי רוֹאֶה שֶׁאָדָם יָשָׁר הוּא וְסוֹפוֹ לְגַלּוֹת לְךָ כָּל מַה שֶּׁאַתָּה מְבַקֵּשׁ לָדַעַת, בְּלִי שֶׁנִּצְטָרֵךְ לָשִׂים אוֹתוֹ בְּבֵית־הַסֹּהַר. כֵּן, יְדִידִי, אִם אַתָּה מוֹדֶה בַּמַּעֲשֶׂה, לֹא יְאֻנֶּה לְךָ כָּל רַע וְגַם תָּבוֹא עַל שְׂכָרְךָ, כָּרָאוּי, מִידֵי אֲדוֹנֶיךָ. הַיּוֹם גָּנְבוּ מִמֶּנּוּ אֶת כַּסְפּוֹ וְלֹא יִתָּכֵן שֶׁאֵין אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁמֶץ־מָה עַל כָּךְ.

מר ז׳ק. לעצמו. הִנֵּה מְצִיאָה שֶׁנִּזְדַּמְּנָה לְיָדִי לְהִתְנַקֵּם בְּמַר מְפַקֵּחַ שֶׁלָּנוּ. מִיּוֹם שֶׁהוֹפִיעַ כָּאן הוּא חֲבִיבוֹ שֶׁל בַּעַל־הַבַּיִת וְרַק דַּעְתּוֹ נִשְׁמַעַת. גַּם טַעְמוֹ שֶׁל מַקֵּל שֶׁסָּפַגְתִּי מִיָּדוֹ עוֹד לֹא נִשְׁכַּח מִלִּבִּי.

הרפנון. מָה אַתָּה מְנַהֵם שָׁם?

הקצין. הִנֵּה לוֹ, הוּא מְתַקֵּן עַצְמוֹ לְמַלֵּא אֶת בַּקָּשָׁתְךָ, אָמַרְתִּי לְךָ כִּי אָדָם יָשָׁר הוּא.

מר ז׳ק. אִם אַתָּה מְבַקֵּשׁ, אֲדוֹנִי, כִּי אֲסַפֵּר לְךָ דְּבָרִים כַּהֲוָיָתָם, אֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁאוֹתוֹ מַר מְפַקֵּחַ יָקָר שֶׁלְּךָ הוּא שֶׁעָשָׂה אֶת הַמּוֹפֵת הַזֶּה.

הרפגון. וְלָרֶ?

מר ז׳ק. כֵּן.

הרפגון. הוּא שֶׁרְאִיתִיו כֹּה נֶאֱמָן לְפָנַי?

מר ז׳ק. הוּא וְלֹא אַחֵר. אֲנִי סָבוּר כִּי הוּא שֶׁגָּנַב אֶת כַּסְפְּךָ.

הרפגון. וְעַל סְמַךְ מָה אַתָּה סָבוּר כָּךְ?

מר ז׳ק. עַל סְמַךְ מָה?

הרפגון. כֵּן, עַל סְמַךְ מָה?

מר ז׳ק. אֲנִי סָבוּר כָּךְ... עַל סְמַךְ שֶׁאֲנִי סָבוּר כָּךְ.

הקצין. אֲבָל עָלֶיךָ לוֹמַר לָנוּ מָה הוֹכָחוֹת יֵשׁ בְּיָדְךָ.

הרפגון. רָאִיתָ אוֹתוֹ מְשׁוֹטֵט מִסָּבִיב לַמָּקוֹם שֶׁבּוֹ הֶחֱזַקְתִּי אֶת הַכֶּסֶף?

מר ז׳ק. כֵּן, כַּמּוּבָן. אֵיפֹה הֶחֱזַקְתָּ אֶת הַכֶּסֶף?

הרפגון. בַּגַּן.

מר ז׳ק. מַמָּשׁ כָּךְ. רָאִיתִי אוֹתוֹ מְשׁוֹטֵט בַּגַּן. וּבַמֶּה הָיָה מֻנָּח אוֹתוֹ כֶּסֶף?

הרפגון. בְּתוֹךְ קֻפָּה נְעוּלָה.

מר ז׳ק. זֶה הַדָּבָר. רָאִיתִי קֻפָּה בְּיָדוֹ.

הרפגון. וְקֻפָּה זוֹ כֵּיצַד הִיא נִרְאֵית? אֲנִי אַכִּירֶנָּה אִם שֶׁלִּי הִיא.

מר ז׳ק. כֵּיצַד הִיא נִרְאֵית?

הרפגון. כֵּן.

מר ז׳ק. הִיא נִרְאֵית... הִיא נִרְאֵית כְּמוֹ קֻפָּה.

הרפגון. מוּבָן מֵאֵלָיו. אֲבָל תָּאֵר אוֹתָהּ קְצָת לְפָנֵינוּ. הָבָה נִשְׁמַע.

מר ז׳ק. זוֹהִי קֻפָּה גְדוֹלָה.

הרפגון. זוֹ שֶׁגָּנְבוּ מִמֶּנִּי קְטַנָּה הִיא.

מר ז׳ק. הוֹ, כַּמּוּבָן, הִיא קְטַנָּה אִם מִסְתַּכְּלִים בַּקַּנְקַן; אֲבָל אֲנִי קוֹרֵא לָהּ גְדוֹלָה מִצַּד מַה שֶּׁיֵּשׁ בָּהּ.

הקצין. מַהוּ צֶבַע שֶׁלָּהּ?

מר ז׳ק. צֶבַע שֶׁלָּהּ?

הקצין. כֵּן.

מר ז׳ק. זֶהוּ צֶבַע... כֵּן... זֶהוּ מִין צֶבַע שֶׁכָּזֶה... אֵינְךָ יָכוֹל לַעֲזֹר לִי בָּזֶה?

הרפגון. כֵּיצַד?

מר ז׳ק. הַאֵין הִיא אֲדֻמָּה?

הרפגון. לֹא, הִיא אֲפֹרָה.

מר ז׳ק. הָהּ, כַּמּוּבָן, מִין אָפֹר־אֲדַמְדַּם. בְּדִיּוּק לְכָךְ נִתְכַּוַּנְתִּי.

הרפגון. אֵין כָּל סָפֵק. זוֹהִי לָבֶטַח. כְּתֹב, אֲדוֹנִי, כְּתֹב אֶת עֵדוּתוֹ. אֱלֹהִים אַדִּירִים! בְּמִי לְהַאֲמִין אַחֲרֵי כָּל אֵלֶּה? בַּמֶּה נִשָּׁבַע וְלֹא נִשְׁבַּעְנוּ לַשָּׁוְא... לְאַחַר מַה שֶּׁקָּרָה, דּוֹמַנִי כִּי אֲנִי מְסֻגָּל לִגְנֹב מִמֶּנִּי עַצְמִי.

מר ז׳ק. אֲדוֹנִי, הִנֵּה הוּא חוֹזֵר. אַל נָא תֹּאמַר לוֹ, כִּי אֲנִי הוּא שֶׁגִּלִּיתִי לְךָ זֹאת.

תמונה שלישית

ולר, הרפגון, הקצין, לבלרו, מר ז׳ק.

הרפגון. קְרַב הֵנָּה. בּוֹא וְהִתְוַדֵּה עַל הַנּוֹרָא בַּחֲטָאִים שֶׁהָיוּ מֵעוֹלָם עֲלֵי אֲדָמוֹת.

ולר. מַה תְּבַקֵּשׁ, אֲדוֹנִי?

הרפגון. הֲכֵיצַד, נָבָל שֶׁכְּמוֹתְךָ, אֵין אַתָּה מַסְמִיק אֲפִלּוּ עַל פֶּשַׁע זֶה אֲשֶׁר פָּשַׁעְתָּ?

ולר. אֵיזֶה פֶּשַׁע? מַה כַּוָּנָתְךָ?

הרפגון. אֵיזֶה פֶּשַׁע, תּוֹעֲבַת אָדָם? כְּאִלּוּ אֵינְךָ יוֹדֵעַ מָה אֲנִי אוֹמֵר. לַשָּׁוְא אַתָּה מַעֲמִיד פְּנֵי תָּם. הַכֹּל גָּלוּי וְיָדוּעַ; הַכֹּל סֻפַּר לִי. הֲנִשְׁמְעָה כָּזֹאת? לִגְמֹל לִי כָּךְ עַל טוּב־לִבִּי, לְהַעֲרִים וּלְהִתְקַבֵּל עָלַי כְּבֶן־בַּיִת בְּכַוָּנָה־תְחִלָּה כְּדֵי לַחְתֹּר תַּחְתַּי? כְּדֵי לִטְמֹן לִי אֶת הַפַּח הַזֶּה?

ולר. אֲדוֹנִי, כֵּיוָן שֶׁהַכֹּל יָדוּעַ לְךָ לֹא אֶתְחַמֵּק וְלֹא אַכְחִישׁ אֶת הַדָּבָר.

מר ז׳ק. לעצמו. הוֹ, הוֹ! כַּנִּרְאֶה נִתְּנָה לִי נְבוּאָה וַאֲנִי לֹא יָדַעְתִּי.

ולר. עָמַדְתִּי לְדַבֵּר אִתְּךָ עַל כָּךְ וְחִכִּיתִי רַק לַשָּׁעָה הַנּוֹחָה, אַךְ כֵּיוָן שֶׁכָּךְ הַדָּבָר הִנְנִי מַשְׁבִּיעַ אוֹתְךָ שֶׁתּוֹצִיא רֹגֶז מִלִּבְּךָ וְתִשְׁמַע אֶת טְעָמַי וְנִמּוּקַי.

הרפגון. וְאֵיזֶה טְעָמִים וְנִמּוּקִים נָאִים יָכוֹל אַתָּה לְהַשְׁמִיעֵנִי, גַּנָּב נֶאֱלָח?

ולר. הָהּ, אֲדוֹנִי, אֵין הַשֵּׁם הַזֶּה יָאֶה לִי. אָמְנָם נָכוֹן הַדָּבָר: חָטָאתִי לְךָ, אֲבָל אַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל, הֲרֵי זֶה עָוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ כַּפָּרָה.

הרפגון. הֲכֵיצַד, יֵשׁ לוֹ כַּפָּרָה? שֹׁד בַּצָּהֳרַיִם? רֶצַח לְאוֹר הַיּוֹם?

ולר. אָנָּא, אַל נָא בְּאַפְּךָ. תִּשְׁמַע דְּבָרַי וְנוֹכַחְתָּ לָדַעַת כִּי אֵין הָרָעָה כְּצַעֲקָתְךָ.

הרפגון. לֹא כְּצַעֲקָתִי? כָּךְ! דַּם לְבָבִי, עַצְמִי וּבְשָׂרִי, לְסָטִים לִתְלִיָּה!

ולר. עַצְמְךָ וּבְשָׂרְךָ, אֲדוֹנִי, לֹא בְּיָדַיִם רָעוֹת נָפְלוּ. חֲזָקָה עָלַי שֶׁלֹּא אֶעֱשֶׂה לָהֶם עָוֶל וְכָל הַפָּרָשָׁה הַזֹּאת אֵין בָּהּ כָּל מְעֻוָּת שֶׁלֹּא אוּכַל לְתַקְּנוֹ.

הרפגון. זֹאת בְּדִיּוּק אֲנִי דוֹרֵשׁ. תָּשִׁיב לִי מַה שֶּׁגָּזַלְתָּ מִמֶּנִּי.

ולר. כְּבוֹדְךָ, אֲדוֹנִי, יָבוֹא עַל סִפּוּקוֹ.

הרפגון. וְכִי מָה עִנְיַן כָּבוֹד לְכָאן? אֱמֹר לִי, מִיהוּ שֶׁעוֹרֵר אוֹתְךָ לְמַעֲשֶׂה זֶה?

ולר. אֲבוֹי, הַעוֹד אַתָּה שׁוֹאֵל זֹאת מִמֶּנִּי?

הרפגון. כֵּן, זֹאת אֲנִי שׁוֹאֵל מִמְּךָ.

ולר. הָאֵל אֲשֶׁר הוּא צִדּוּקָם שֶׁל כָּל מַעֲשִׂים שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים בְּמִצְוָתוֹ, אֱלֹהֵי הָאַהֲבָה.

הרפגון. הָאַהֲבָה?

ולר. כֵּן, הָאַהֲבָה.

הרפגון. אַהֲבָה נָאָה, אַהֲבָה נָאָה, חַיֵּי רֹאשִׁי! הָאַהֲבָה לְדִינָרֵי הַזָּהָב שֶׁלִּי.

ולר. לֹא, אֲדוֹנִי, לֹא כַּסְפְּךָ הוּא שֶׁקָּסַם לִי, לֹא הוּא שֶׁזֹּהֲרוֹ הִכַּנִי בַּסַּנְוֵרִים. לֶהֱוֵי יָדוּעַ לְךָ שֶׁאֵין אֲנִי מְבַקֵּשׁ דָּבָר מִכָּל נְכָסֶיךָ, לוּ רַק תַּנִּיחַ לִי נֶכֶס זֶה שֶׁבְּיָדִי.

הרפגון. לֹא וָלֹא, לְכָל תַּחְתִּיּוֹת שְׁאוֹל! זֹאת לֹא אַנִּיחַ בְּיָדֶיךָ. אֲבָל מַה דַּעְתְּכֶם עַל הַחֻצְפָּה הַזֹּאת – שֶׁאַשְׁאִיר בְּיָדוֹ אֶת הַגְּנֵבָה!

ולר. לְזֹאת אַתָּה קוֹרֵא גְּנֵבָה?

הרפגון. אִם אֲנִי קוֹרֵא לְזֹאת גְּנֵבָה? אוֹצָר שֶׁכָּזֶה!

ולר. אָמְנָם נָכוֹן, אוֹצָר הוּא, וְאֵין יָקָר מִמֶּנּוּ בְּכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לְךָ; אֲבָל אִם אַתָּה מַשְׁאִיר אוֹתוֹ בְּיָדַי, הֲרֵי לֹא תֹּאמַר שֶׁבְּכָךְ אַתָּה מְאַבֵּד אוֹתוֹ. עַל בִּרְכַּי אֲנִי מְבַקֵּשׁ מִמְּךָ אֶת זֶה אוֹצַר־הַחֲמוּדוֹת וּמִצְוָה גְּדוֹלָה תְּקַיֵּם אִם תִּתֵּן לִי אוֹתוֹ.

הרפגון. לֹא יָקוּם וְלֹא יִהְיֶה. מַה זֶּה עוֹלֶה עַל דַּעְתְּךָ?

ולר. אָנוּ כָּרַתְנוּ בְּרִית־אֱמוּנִים וְנִשְׁבַּעְנוּ שֶׁלֹּא נִפָּרֵד לְעוֹלָם.

הרפגון. שְׁבוּעָה לְתִפְאֶרֶת! בְּרִית שֶׁל לֵיצָנוּת!

ולר. הִתְחַיַּבְנוּ שֶׁהַקֶּשֶׁר בֵּינֵינוּ שָׁרִיר וְקַיָּם לָנֶצַח.

הרפגון. אֲנִי אַתִּיר לָכֶם אֶת הַנֶּדֶר, הֱיֵה סָמוּךְ וּבָטוּחַ.

ולר. כְּבָר אָמַרְתִּי לְךָ, אֲדוֹנִי, כִּי לֹא מֵאַהֲבַת הַבֶּצַע עָשִׂיתִי מַה שֶּׁעָשִׂיתִי. לֹא אוֹתָם חֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁאַתָּה מְדַמֶּה בְּנַפְשְׁךָ הֵם שֶׁעוֹרְרוּנִי לְכָךְ. מַשְׂאַת־נֶפֶשׁ נַעֲלָה מִזּוֹ הִיא שֶׁנָּתְנָה בִּי אֶת הַהַחְלָטָה.

הרפגון. בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר יֵצֵא כִּי מִגְּמִילוּת־חֲסָדִים נוֹצְרִית הוּא חוֹמֵד אֶת רְכוּשִׁי. אֲבָל אֲנִי יֵשׁ עִמִּי תַּקָּנָה לַדְּבָרִים, וְהַמִּשְׁפָּט, לִסְטִים נֶאֱלָח שֶׁכְּמוֹתְךָ, יָבִיא אֶת הַכֹּל עַל מְקוֹמוֹ.

ולר. רַשַּׁאי אַתָּה לְהֵעָזֵר בַּמִּשְׁפָּט כְּכָל שֶׁיִּיטַב בְּעֵינֶיךָ וַאֲנִי נָכוֹן לְכָל כְּפִיָּה שֶׁתִּכְפֶּה עָלַי, אֲבָל לוּ תַּאֲמִין לִי לְפָחוֹת שֶׁאִם רַע הַמַּעֲשֶׂה שֶׁעָשִׂיתִי הֲרֵי רַק בִּי הָאָשָׁם וּבִתְּךָ אֵין בָּהּ שֶׁמֶץ עָווֹן בְּכָל הַפָּרָשָׁה הַזֹּאת.

הרפגון. בְּזֹאת אַתָּה נֶאֱמָן עָלַי בְּהֶחְלֵט! עוֹד זֶה אֲנִי חָסֵר שֶׁגַּם בִּתִּי יָד לָהּ בַּפֶּשַׁע הַזֶּה. אֲבָל עָלַי לְקַבֵּל חֶמְדָּה גְּנוּזָה שֶׁלִּי בַּחֲזָרָה וְאַתָּה חַיָּב לְגַלּוֹת לִי הֵיכָן הֶחְבֵּאתָ אוֹתָהּ?

ולר. אֲנִי? אֲנִי לֹא הֶחְבֵּאתִי אוֹתָהּ. הִיא עוֹדֶנָּה אֶצְלְךָ.

הרפגון. *לעצמו.* הָה, קֻפָּתִי הַיְקָרָה! *בקול.* הִיא לֹא יָצְאָה מִבֵּיתִי?

ולר. לֹא, אֲדוֹנִי.

הרפגון. הָא, אֱמֹר לִי בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ: לֹא נָגַעְתָּ בָּהּ?

ולר. לִנְגֹּעַ בָּהּ? עָוֶל אַתָּה עוֹשֶׂה גַּם לִי וְגַם לָהּ. לִבִּי לוֹהֵט אֵלֶיהָ בְּשַׁלְהֶבֶתְיָה טְהוֹרָה וְנֶאֱצֶלֶת.

הרפגון. *לעצמו.* שַׁלְהֶבֶתְיָה לַקֻּפָּה שֶׁלִּי!

ולר. אִלּוּ מָצְאָה בִּי הִרְהוּר אֶחָד שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כְּדֵי לִפְגֹּעַ בִּכְבוֹדָהּ הֲלֹא טוֹב מוֹתִי מֵחַיַּי. כָּל־כָּךְ צְנוּעָה הִיא וְיִשְׁרַת־לֵב וּמִיהוּ שֶׁיָּעֵז...

הרפגון. *לעצמו.* הַקֻּפָּה שֶׁלִּי יִשְׁרַת־לֵב!

ולר. רַק זֹאת שָׁאֲלָה נַפְשִׁי לְהִתְעַנֵּג עַל מַרְאֶיהָ וְשׁוּם דָּבָר הָאָסוּר לֹא חִלֵּל אֶת הָעֶרְגָּה שֶׁנָּסְכוּ בִּי עֵינֶיהָ הַיָּפוֹת.

הרפגון. *לעצמו.* עֵינֶיהָ הַיָּפוֹת שֶׁל הַקֻּפָּה שֶׁלִּי! הוּא מְדַבֵּר בָּהּ מַמָּשׁ כְּאוֹהֵב בַּאֲהוּבַת נַפְשׁוֹ.

ולר. הַמְשָׁרֶתֶת קְלוֹד, אֲדוֹנִי, יוֹדַעַת אֶת הָאֱמֶת עַל כָּל הַמַּעֲשֶׂה וְהִיא יְכוֹלָה לְהָעִיד לְפָנֶיךָ...

הרפגון. מָה? הַמְשָׁרֶתֶת גַּם הִיא מְעֹרֶבֶת בָּעֵסֶק?

ולר. כֵּן, אֲדוֹנִי, הִיא הָיְתָה עֵדָה לְאֵרוּשֵׂינוּ. וּמֵאַחַר שֶׁנּוֹכְחָה לָדַעַת כִּי בֶּאֱמֶת וּבְתֹם־לֵב אֲהַבְתִּי, עָזְרָה לִי לְעוֹרֵר אֶת בִּתְּךָ שֶׁתַּבְטִיחַ לִי הַסְכָּמָתָהּ וּתְקַבֵּל אֶת הַבְטָחָתִי שֶׁלִּי.

הרפגון. *לעצמו.* הְמ... הַאִם מִפַּחַד הַמִּשְׁפָּט דַּעְתּוֹ מְסֻלְטֶלֶת? *בקול.* אֵיזוֹ עִרְבּוּבְיָה אַתָּה מְעַרְבֵּב לִי כָּאן בִּדְבַר בִּתִּי?

ולר. אֲנִי אוֹמֵר, אֲדוֹנִי, כִּי לֹא עַל־נְקַלָּה עוֹרַרְתִּי אֶת תֹּם־לִבָּהּ וּצְנִיעוּתָהּ לְהַסְכִּים לְמִשְׁאַלְתָּהּ שֶׁל אַהֲבָתִי.

הרפגון. תֹּם־לִבָּהּ וּצְנִיעוּתָהּ שֶׁל מִי?

ולר. שֶׁל בִּתְּךָ; רַק אֶתְמוֹל גָּמְלָה בָהּ הַהַחְלָטָה שֶׁנִּתְחַיֵּב זֶה לָזֶה בְּהַבְטָחַת נִשּׂוּאִין.

הרפגון. בִּתִּי הִתְחַיְּבָה לְפָנֶיךָ בְּהַבְטָחַת נִשּׂוּאִין?

ולר. כֵּן, אֲדוֹנִי, וְאַף אֲנִי הִתְחַיַּבְתִּי לְפָנֶיהָ.

הרפגון. אֵל אֱלֹהִים! מִדְּחִי אֶל דֶּחִי!

מר ז'ק. לקצין. כְּתֹב, אֲדוֹנִי, כְּתֹב.

הרפגון. פֶּגַע רוֹדֵף פֶּגַע! צָרָה גוֹרֶרֶת צָרָה! לקצין. קוּם, אֲדוֹנִי, מַלֵּא חוֹבַת תַּפְקִידְךָ וַעֲרֹךְ לוֹ אֶת כְּתַב־הָאַשְׁמָה כְּמִשְׁפַּט לִסְטִים וּמְפַתֶּה לִדְבַר חֵטְא.

מר ז'ק. כְּמִשְׁפַּט לִסְטִים וּמְפַתֶּה לִדְבַר חֵטְא.

ולר. לֹא שֵׁמוֹת אֵלֶּה יָאִים לִי וּכְשֶׁיִּוָּדַע בָּרַבִּים מִי אֲנִי...

תמונה רביעית

אליז, מרין, פרוזין, הרפגון, ולר, מר ז'ק, הקצין, לבלרו.

הרפגון. הָהּ, סוֹרֶרֶת וּפוֹרֶקֶת־עֹל! הָהּ, בַּת שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לְאָב שֶׁכָּמוֹנִי! כָּךְ אַתְּ מְקַיֶּמֶת תּוֹרַת מוּסָר שֶׁלִּמַּדְתִּי אוֹתָךְ? כָּךְ אַתְּ כְּרוּכָה אַחֲרֵי אֲהָבָיו שֶׁל גַּנָּב בְּלִיַּעַל וְאַתְּ מִתְאָרֶשֶׂת לוֹ בְּלִי לִטֹּל רְשׁוּת מִמֶּנִּי? סוֹפְכֶם לְהִוָּכַח כִּי טוֹעִים אַתֶּם, גַּם אַתְּ וְגַם הוּא. לאליז. אַרְבָּעָה קִירוֹת שֶׁל מַמָּשׁ יִהְיוּ עֲרֵבִים לִי שֶׁלֹּא תְּשָׁרְכִי דְּרָכַיִךְ. לולר.

וְאַתָּה, עֵץ־תְּלִיָּה נָאֶה יִהְיֶה שְׂכָרְךָ מִמֶּנִּי עַל כָּל מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלְּךָ.

ולר. לֹא עַל־פִּי חֲמָתְךָ יוֹצִיאוּ עָלַי מִשְׁפָּט וְלִפְנֵי שֶׁיָּדוּנוּ אוֹתִי לְכַף־חוֹבָה יִשְׁמְעוּ לְפָחוֹת אֶת דְּבָרַי.

הרפגון. לַשָּׁוְא נֶחְפַּזְתִּי וְאָמַרְתִּי תְּלִיָּה. דִּינְךָ רִסּוּק עֲצָמוֹת עַל הָאוֹפָן.°

אליז. על ברכיה לפני אביה. הָהּ, אָבִי, תֵּן נָא קְצָת רִגְשֵׁי אֱנוֹשׁ בְּלִבְּךָ וְאַל יִהְיֶה שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל אָב בְּיָדֶיךָ לְעָרִיצוּת שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ כְּלוּם. אַל תַּנִּיחַ לַחֲמַת־זַעַם רִאשׁוֹנָה לִגְרֹף אוֹתְךָ כֻּלְּךָ וְלָמָּה לֹא תִשְׁהֶה קְצָת לָשִׂים אֶל לִבְּךָ מָה אַתָּה עוֹמֵד לַעֲשׂוֹת. מוּטָב כִּי תִּשְׁתַּדֵּל וְתַכִּיר לָדַעַת אֶת זֶה שֶׁהֶעֱלָה אֶת כַּעַסְךָ. אֵין הוּא כְּלָל וּכְלָל כְּדֶרֶךְ שֶׁאַתָּה רוֹאֶה אוֹתוֹ לָעֵינַיִם וְאוֹתָהּ פְּלִיאָה שֶׁאַתָּה מִתְפַּלֵּא כִּי נָתַתִּי לוֹ אֶת לִבִּי לֹא תִהְיֶה גְדוֹלָה כָּל־כָּךְ לִכְשֶׁתֵּדַע כִּי לוּלֵא הוּא לֹא הָיִיתִי קַיֶּמֶת לְפָנֶיךָ זֶה מִכְּבָר. כֵּן, אָבִי, הוּא שֶׁהִצִּיל אֶת נַפְשִׁי מֵאוֹתָהּ סַכָּנָה גְדוֹלָה בַּנָּהָר, שֶׁאַתָּה יוֹדֵעַ, וְלוֹ אַתָּה חַיָּב תּוֹדָה עַל חַיֶּיהָ שֶׁל הַבַּת הַזֹּאת אֲשֶׁר...

הרפגון. כָּל אֵלֶּה דִּבְרֵי הֶבֶל. לְדִידִי, הָיָה מֵטִיב עִמִּי הַרְבֵּה יוֹתֵר אִלּוּ הָיָה מַנִּיחַ אוֹתָךְ לִטְבֹּעַ וְלֹא הָיָה עוֹשֶׂה מַה שֶּׁעָשָׂה.

אליז. אָבִי, אֲנִי מַשְׁבִּיעָה אוֹתְךָ בְּאַהֲבַת אָב כִּי...

הרפגון. לֹא, לֹא, אֵינֶנִּי רוֹצֶה לִשְׁמֹעַ דָּבָר. הַמִּשְׁפָּט יַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ.

מר ז׳ק. לעצמו. אַתָּה תְּשַׁלֵּם לִי שְׂכַר חֲבָטוֹת שֶׁחָבַטְתָּ בִּי.

פרוזין. לעצמה. לָזֹאת יִקָּרֵא תִּסְבֹּכֶת!

תמונה חמישית

אנסלם, הרפגון, אליז, מרין, פרוזין, ולר, מר ז'ק, הקצין, לבלרו.

אנסלם. מַה לְּךָ, אֲדוֹנִי הַרְפָּגוֹן, שֶׁאַתָּה רוֹגֵשׁ כָּל־כָּךְ?

הרפגון. הָהּ, אֲדוֹנִי, אֵין בִּישׁ־מַזָּל כָּמוֹנִי בָּעוֹלָם. כָּל פֻּרְעָנוּת וְתֹהוּ־וָבֹהוּ נִשְׁתַּלְּחוּ בְּאוֹתוֹ כְּתָב שֶׁאַתָּה בָּא לַחְתֹּם עִמָּדִי. רוֹצְחִים אוֹתִי נֶפֶשׁ מִצַּד הָרְכוּשׁ, רוֹצְחִים אוֹתִי נֶפֶשׁ מִצַּד הַכָּבוֹד. הֲרֵי לְפָנֶיךָ נוֹכֵל שֶׁבַּנּוֹכְלִים, בֶּן־בְּלִיַּעַל שֶׁהֵפֵר אֶת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבַּחֻקִּים, שֶׁחָדַר אֵלַי בְּמַסְוֶה שֶׁל מְשָׁרֵת כְּדֵי לִגְזֹל אֶת כַּסְפִּי וּלְפַתּוֹת אֶת בִּתִּי.

ולר. מִי יֵשׁ לוֹ עֵסֶק בְּכַסְפְּךָ שֶׁאַתָּה מְעַרְבֵּב לִי אוֹתוֹ לְכָאן בְּלִי־הֶרֶף?

הרפגון. כֵּן, הֵם נָתְנוּ הַבְטָחַת נִשּׂוּאִין זֶה לָזֶה. שַׁעֲרוּרִיָּה זוֹ מֵעִנְיָנְךָ הִיא, אֲדוֹנִי אַנְסֶלְם, וְעָלֶיךָ לִהְיוֹת צַד בַּתְּבִיעָה הַנֶּעֱרֶכֶת נֶגְדּוֹ וּלְקַבֵּל עַל עַצְמְךָ אֶת כָּל הַהוֹצָאוֹת הַכְּרוּכוֹת בַּמִּשְׁפָּט, כְּדֵי לְהִתְנַקֵּם בּוֹ עַל עַזּוּת־מֵצַח שֶׁלּוֹ.

אנסלם. אֵין בְּדַעְתִּי לָשֵׂאת לִי אִשָּׁה בְּכֹחַ־הַזְּרוֹעַ וְלֹא אָבוֹא בִּתְבִיעוֹת כְּלַפֵּי לֵב שֶׁכְּבָר הוּא נָתוּן לְאַחֵר, אֲבָל מַה שֶּׁשַּׁיָּךְ לְעִנְיָנֶיךָ שֶׁלְּךָ נָכוֹן אֲנִי לְקַבְּלָם עָלַי כְּאִלּוּ הָיוּ שֶׁלִּי עַצְמִי.

הרפגון. הֲרֵי לְפָנֶיךָ קָצִין הָגוּן שֶׁהִבְטִיחַ לִי כִּי לֹא יַחְסִיר דָּבָר מֵחוֹבַת תַּפְקִידוֹ. *לקצין, בהצביעו על ולר.* עֲרֹךְ לוֹ כְּתָב־אַשְׁמָה כַּהֲלָכָה, אֲדוֹנִי. וְשֶׁיִּהְיֶה לָזֶה טַעַם פְּלִילִי לְמוֹפֵת.

ולר. אֵינֶנִּי יוֹדֵעַ מַה פֶּשַׁע פְּלִילִי יִמָּצֵא בָּאַהֲבָה שֶׁאֲנִי אוֹהֵב אֶת בִּתְּךָ וּמָה הָעֹנֶשׁ הַקַּטְלָנִי שֶׁאֶפְשָׁר יִהְיֶה לִפְסֹק לִי כִּדְבָרֶיךָ, עַל חַטַּאת אֵרוּשֵׂינוּ, לְאַחַר שֶׁיִּוָּדַע מִי אֲנִי.

הרפגון. כִּקְלִפַּת־הַשּׁוּם חֲשׁוּבוֹת לִי כָּל הַמַּעֲשִׂיּוֹת הַלָּלוּ. הֵם שׁוֹרְצִים כַּיּוֹם בָּעוֹלָם כָּל אוֹתָם אָרְחֵי־פָּרְחֵי שֶׁל אֲצִילוּת־כִּבְיָכוֹל, כָּל אוֹתָם זַיְּפָנִים הַבָּאִים לְמָקוֹם שֶׁאֵין מַכִּירִים אוֹתָם וּמִתְקַשְּׁטִים, כְּרֹב חֻצְפָּתָם, בַּשֵּׁם הַמְּפֹאָר הָרִאשׁוֹן שֶׁעוֹלֶה עַל דַּעְתָּם.

ולר. לֶהֱוֵי יָדוּעַ לְךָ שֶׁיֵּשׁ בִּי מִדָּה מַסְפֶּקֶת שֶׁל יֹשֶׁר, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהִתְפָּאֵר בְּמָה שֶׁאֵין בִּי וְכִי נֵאַפּוֹלִי כֻּלָּהּ יְכוֹלָה לְהָעִיד עַל מְקוֹר־מַחֲצַבְתִּי.

אנסלם. לְאַט לְךָ. תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ שׁוֹמְעוֹת מַה שֶּׁאַתָּה עוֹמֵד לוֹמַר. שֶׁמָּא אַתָּה מִסְתַּכֵּן יוֹתֵר מִשֶּׁנִּרְאֶה לְךָ. אַתָּה עוֹמֵד לִפְנֵי אָדָם שֶׁמַּכִּיר יָפֶה אֶת נֵאַפּוֹלִי כֻּלָּהּ וְיֵשׁ בְּיָדוֹ לִמְצֹא מִיָּד מַה שָּׁוֶה אוֹתוֹ סִפּוּר־מַעֲשֶׂה שֶׁלְּךָ.

ולר. חובש מגבעתו בגאווה. לֹא אִישׁ כָּמוֹנִי יֵדַע פַּחַד וְאִם מַכִּיר אַתָּה אֶת נֵאַפּוֹלִי, הֲרֵי שֶׁיָּדוּעַ לְךָ שְׁמוֹ שֶׁל דּוֹן תּוֹמַס ד׳אַלְבּוּרְסִי.

אנסלם. יָדוּעַ גַּם יָדוּעַ. מְעַטִּים הָאֲנָשִׁים שֶׁהִכִּירוּהוּ יָפֶה מִמֶּנִּי.

הרפגון. לֹא אִכְפַּת לִי דּוֹן תּוֹמַס וְלֹא אִכְפַּת לִי דּוֹן מַרְטִין.

אנסלם. אָנָּא, הַנַּח לוֹ וִידַבֵּר. נִשְׁמַע נָא מַה הוּא מְבַקֵּשׁ לוֹמַר.

ולר. אֲנִי מְבַקֵּשׁ לוֹמַר כִּי אוֹתוֹ אָדָם–הוּא שֶׁבִּזְכוּתוֹ בָּאתִי לָעוֹלָם.

אנסלם. בִּזְכוּתוֹ בָּאתָ לָעוֹלָם?

ולר. כֵּן.

אנסלם. חֲדַל מִזֶּה. צְחוֹק אַתָּה עוֹשֶׂה. בַּקֵּשׁ לְךָ מַעֲשִׂיָּה אַחֶרֶת שֶׁתַּעֲלֶה בְּיָדְךָ יוֹתֵר מִזֹּאת, וְאַל תְּנַסֶּה לְהֵחָלֵץ בַּאֲחִיזַת־עֵינַיִם כָּמוֹ זוֹ.

ולר. שְׁמֹר עַל הַנִּימוּס בְּדַבֶּרְךָ אֵלַי. אֵין כָּאן שׁוּם אֲחִיזַת־עֵינַיִם. לֹא אָמַרְתִּי דָּבָר שֶׁאֵין בְּיָדִי לְהוֹכִיחוֹ עַל־נְקַלָּה.

אנסלם. אַתָּה מֵעֵז לִטְעֹן כִּי הִנְּךָ בְּנוֹ שֶׁל דּוֹן תּוֹמַס דְּ׳אַלְבּוּרְסִי?

ולר. כֵּן, זֹאת אֲנִי מֵעֵז לִטְעֹן וַאֲנִי נָכוֹן לַעֲמֹד עַל אֲמִתּוּ זוֹ כְּנֶגֶד כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם.

אנסלם. עַזּוּת־מֵצַח שֶׁאֵין דֻּגְמָתָהּ. לֶהֱוֵי יָדוּעַ לְךָ, לְגֹדֶל תִּמְהוֹנְךָ, כִּי אָדָם זֶה שֶׁאַתָּה מְסַפֵּר לָנוּ עָלָיו, הִנֵּה זֶה שֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְפָחוֹת עָבְרוּ מֵאָז נִסְפָּה בַּיָּם, הוּא וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ, בְּאָמְרָם לְמַלֵּט נַפְשָׁם מִגְּזֵרוֹת אַכְזָרִיּוֹת שֶׁבָּאוּ עִם מְהוּמוֹתֶיהָ שֶׁל נַאפּוֹלִי״ וַאֲשֶׁר מִפְּנֵיהֶן גָּלוּ מִן הָעִיר כַּמָּה מִשְׁפָּחוֹת שֶׁל אֲצִילִים.

ולר. אָמְנָם כֵּן, אֲבָל לֶהֱוֵי יָדוּעַ לְךָ, לְגֹדֶל תִּמְהוֹנְךָ אַתָּה, כִּי בְּנוֹ שֶׁהָיָה אָז בֶּן שֶׁבַע, הוּא וְאַחַד הַמְשָׁרְתִים, לְאַחַר שֶׁנִּטְרְפָה אוֹתָהּ סְפִינָה, נִמְשׁוּ אֶל אֳנִיָּה סְפָרַדִּית, וְכִי אוֹתוֹ בֵּן שֶׁנִּצּוֹל הוּא הַמְדַבֵּר אֵלֶיךָ עַכְשָׁו; לֶהֱוֵי יָדוּעַ לְךָ כִּי רַב־הַחוֹבְלִים שֶׁל אוֹתָהּ סְפִינָה, שֶׁרַחֲמָיו נִכְמְרוּ עַל גּוֹרָלִי, הִטָּה אֵלַי חֶסֶד וְגִדְּלַנִי כְּאִלּוּ בְּנוֹ אֲנִי, וְכִי כְּלֵי־מִלְחָמָה הָיוּ כְּלֵי־מְלָאכָה שֶׁלִּי מִיּוֹם שֶׁנִּמְצֵאתִי מֻכְשָׁר לְכָךְ. לִפְנֵי זְמַן מֻעָט נוֹדַע לִי כִּי אָבִי חַי, כִּי לֹא נִסְפָּה כַּאֲשֶׁר דִּמִּיתִי, וּבְעָבְרִי בַּמְּקוֹמוֹת הָאֵלֶּה, כְּדֵי לְחַפְּשׂוֹ, זִמֵּן לִי הַמִּקְרֶה, פְּרִי הַהַשְׁגָּחָה הָעֶלְיוֹנָה, אֶת אֶלִיז הַיָּפָה בְּדַרְכִּי וּמִיּוֹם שֶׁרְאִיתִיהָ הָיִיתִי עֶבֶד לְיָפְיָהּ. מֵרֹב אַהֲבָתִי אוֹתָהּ וּמֵחֲמַת קַפְּדָנוּתוֹ שֶׁל אָבִיהָ גָּמַרְתִּי אֹמֶר לַחְדֹּר אֶל בֵּיתָהּ בְּדַרְכֵי־עֲקִיפִים וְאֶת הוֹרַי הוֹסַפְתִּי לְחַפֵּשׂ בִּידֵי שָׁלִיחַ.

אנסלם. אֲבָל מָה עוֹד סִימָנִים שֶׁיָּעִידוּ בְּךָ, חוּץ מִפִּיךָ אַתָּה, כִּי אֵין זֶה סִפּוּר־בַּדִּים שֶׁרָקַמְתָּ מִסָּבִיב לְמַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה?

ולר. רַב־הַחוֹבְלִים הַסְּפָרַדִּי; חוֹתֶמֶת־כַּדְכֹּד שֶׁהָיְתָה לְאָבִי; צָמִיד שֶׁל אַבְנֵי־שֹׁבוֹ שֶׁקָּשְׁרָה לִי אִמִּי עַל זְרוֹעִי; פֶּדְרוֹ הַזָּקֵן, אוֹתוֹ מְשָׁרֵת שֶׁנִּצּוֹל אִתִּי מִן הַיָּם.

מרין. אֲהָהּ! לְמִשְׁמַע דְּבָרֶיךָ יְכוֹלָה אֲנִי לַעֲרֹב כִּי אֵין אַתָּה מְאַחֵז עֵינַיִם. כָּל מַה שֶּׁאָמַרְתָּ מֵעִיד לְפָנַי בָּרוּר כִּי אָחִי אַתָּה.

ולר. הַאֻמְנָם? אֲחוֹתִי אַתְּ?

מרין. כֵּן, אֲחוֹתְךָ אֲנִי. מֵרֶגַע שֶׁפָּתַחְתָּ אֶת פִּיךָ לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי. אִמֵּנוּ, שֶׁאַתָּה עָתִיד לְשַׂמֵּחַ אוֹתָהּ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, סִפְּרָה לִי רַבּוֹת עַל תְּלָאוֹת אֲשֶׁר מְצָאוּ אֶת מִשְׁפַּחְתֵּנוּ. אַף אָנוּ, בְּחַסְדֵי שָׁמַיִם, לֹא נִסְפֵּינוּ בְּאוֹתָהּ סְפִינָה רָעַת־מַזָּל, אֲבָל נַפְשֵׁנוּ נִשְׁאֲרָה לָנוּ לְשָׁלָל בִּמְחִיר חָפְשָׁתֵנוּ. שׁוֹדְדֵי־הַיָּם הֵם שֶׁאָסְפוּ אוֹתִי וְאֶת אִמִּי, מֵעַל אַחַד מִשִּׁבְרֵי הַסְּפִינָה. לְאַחַר עֶשֶׂר שָׁנִים שֶׁל עַבְדוּת שִׂחֵק לָנוּ הַמַּזָּל וְהוֹצִיאָנוּ לַחָפְשִׁי. חָזַרְנוּ לְנַאפּוֹלִי וּמָצָאנוּ כִּי רְכוּשֵׁנוּ נִמְכַּר כֻּלּוֹ וְעַל־אוֹדוֹת אָבִינוּ לֹא נוֹדַע לָנוּ דָּבָר. עָבַרְנוּ לְגֵינוּאָה, שָׁם נָסְתָה אִמִּי לֶאֱסֹף כַּמָּה שְׁיָרִים עֲלוּבִים שֶׁל יְרֻשָּׁה שֶׁנִּגְזְלָה מִמֶּנָּה; וּמִשָּׁם, בְּהִמָּלְטָהּ מִפְּנֵי עַוְלָתָם הַמַּרְשַׁעַת שֶׁל קְרוֹבֵי מִשְׁפַּחְתָּהּ, הִגִּיעָה לָעִיר הַזֹּאת וְכָאן הִיא חַיָּה אֶת חַיֶּיהָ, אִם אֵלֶּה קְרוּיִים חַיִּים.

אנסלם. הָהּ, שָׁמַיִם! מַה גְּדוֹלִים הַמּוֹפְתִים אֲשֶׁר לְעָצְם כֹּחֲכֶם! כַּמָּה בָּרוּר אַתֶּם מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ לָדַעַת כִּי אֵין מִלְּבַדְּכֶם עוֹשֵׂי נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת! חַבְּקוּנִי נָא בָּנַי, וּתְהִיֶה שִׂמְחַתְכֶם מִתְעָרֶבֶת בְּשִׂמְחָתוֹ שֶׁל אֲבִיכֶם.

ולר אַתָּה אָבִינוּ?

מרין. אַתָּה הוּא שֶׁאִמִּי הִרְבְּתָה כָּל־כָּךְ לִבְכּוֹת לְךָ?

אנסלם. כֵּן, בִּתִּי, כֵּן, בְּנִי. אֲנִי הוּא דּוֹן תּוֹמַס דְ'אַלְבּוּרְסִי, שֶׁנִּצּוֹל בְּחַסְדֵי הָאֵל מִזַּעְפּוֹ שֶׁל יָם, הוּא וְכָל כַּסְפּוֹ אֲשֶׁר אִתּוֹ, וּבְחָשְׁבוֹ אֶתְכֶם מֵתִים, זֶה שֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּמַעְלָה, הִנֵּה עָמַד, לְאַחַר נְדוּדָיו הָרַבִּים, לְבַקֵּשׁ לוֹ נִחוּמִים בְּקֶרֶב מִשְׁפָּחָה חֲדָשָׁה, בִּבְרִית־נִשּׂוּאִין עִם אִשָּׁה טוֹבַת־לֵב וִישַׁרַת־דֶּרֶךְ. מֵאַחַר שֶׁנּוֹכַחְתִּי לָדַעַת, כִּי בְּאִם אָשׁוּב לְנֵאַפּוֹלִי חַיַּי תְּלוּאִים לִי מִנֶּגֶד, הוֹצֵאתִי מַחֲשָׁבָה זוֹ מִלִּבִּי לְעוֹלָם. עָלָה בְּיָדִי לִמְכֹּר כָּל מַה שֶּׁהָיָה לִי שָׁם וְנִקְשַׁרְתִּי לָעִיר הַזֹּאת. כָּאן הֲמִירוֹתִי אֶת שְׁמִי וְנִקְרֵאתִי אַנְסֶלְם בְּאָמְרִי לְהָסִיר מֵעָלַי עָגְמָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ שֵׁם קוֹדֵם אֲשֶׁר הֵבִיא עָלַי פְּגָעִים רַבִּים כָּל־כָּךְ.

הרפגון. זֶה בִּנְךָ?

אנסלם. כֵּן.

הרפגון. אֲנִי מְחַיֵּב אוֹתְךָ לְסַלֵּק לִי שְׁלֹשִׁים אֶלֶף פְּרַנְקִים שֶׁהוּא גָּנַב מִמֶּנִּי.

אנסלם. הוּא גָּנַב מִמְּךָ?

הרפגון. הוּא־הוּא.

ולר. מִי אָמַר לְךָ זֹאת?

הרפגון. מַר זַ'ק.

ולר. למר ז'ק. אַתָּה הוּא שֶׁאוֹמֵר זֹאת?

מר ז'ק. אַתָּה רוֹאֶה שֶׁאֵינֶנִּי אוֹמֵר כְּלוּם.

הרפגון. כֵּן, הִנֵּה הַקָּצִין שֶׁגָּבָה עֵדוּת מִפִּיו.

ולר. אַתָּה מַאֲמִין שֶׁאֲנִי מְסֻגָּל לְמַעֲשֶׂה שָׁפָל כָּל־כָּךְ?

הרפגון. מְסֻגָּל אוֹ לֹא מְסֻגָּל, אֲנִי רוֹצֶה לְקַבֵּל אֶת כַּסְפִּי בַּחֲזָרָה.

תמונה ששית

קליאנט, ולר, מרין, אליז, פרוזין, הרפגון, אנסלם, מר ז׳ק, לפלש, הקצין, לבלרו.

קליאנט. תָּנוּחַ דַּעְתְּךָ, אָבִי. וְאַל תַּאֲשִׁים אִישׁ. יֵשׁ אִתִּי חֲדָשׁוֹת בְּעִנְיָן זֶה שֶׁלְּךָ וּבָאתִי לוֹמַר לְךָ כִּי אִם אַתָּה גּוֹמֵר־אֹמֶר וּמַרְשֶׁה לִי לָשֵׂאת אֶת מַרְיָן לְאִשָּׁה יַחְזֹר לְךָ כַּסְפְּךָ.

הרפגון. אֵיפֹה הוּא?

קליאנט. אַל דְּאָגָה. הוּא בְּמְקוֹם־מִבְטָחִים וַאֲנִי עָרֵב לוֹ. אֵין הַדָּבָר תָּלוּי אֶלָּא בִּי. עָלֶיךָ לוֹמַר לִי מַה בְּדַעְתְּךָ לַעֲשׂוֹת, הַבְּרֵרָה בְּיָדְךָ: אוֹ אֶת מַרְיָן אַתָּה נוֹתֵן לִי אוֹ אֶת קֻפָּתְךָ אַתָּה מְאַבֵּד.

הרפגון. לֹא הוֹצִיאוּ כְּלוּם מִתּוֹכָהּ?

קליאנט. אַף לֹא פְּרוּטָה. הִמָּלֵךְ בְּדַעְתְּךָ וֶאֱמֹר אִם נָכוֹן אַתָּה לַחְתֹּם עַל נִשּׂוּאִין אֵלֶּה וּלְצָרֵף אֶת הַסְכָּמָתְךָ לְהַסְכָּמָתָהּ שֶׁל הָאֵם, הַנּוֹתֶנֶת לָהּ רְשׁוּת לִבְחֹר בֵּין שְׁנֵינוּ.

מרין. אֲבָל עָלֶיךָ לָדַעַת כִּי הַסְכָּמָה זוֹ שׁוּב אֵינָהּ מַסְפֶּקֶת עַכְשָׁו, כִּי הִנֵּה הֵשִׁיבוּ לִי שָׁמַיִם, יַחַד עִם אָחִי הָעוֹמֵד לְפָנֶיךָ, אֶת אָבִי אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ עָלֶיךָ לְבַקְּשֵׁנִי.

אנסלם. חַסְדֵי שָׁמַיִם, בָּנַי, הֱשִׁיבוּנִי אֲלֵיכֶם לֹא עַל־מְנָת שֶׁאֶהְיֶה לָכֶם לְמִכְשׁוֹל בְּמִשְׁאֲלוֹת לִבְּכֶם. אֲדוֹנִי הַרְפָּגוֹן, הֲלֹא מֵבִין אַתָּה מֵעַצְמְךָ כִּי נַעֲרָה צְעִירָה מִסְתַּבֵּר שֶׁהִיא תִּבְחַר בַּבֵּן וְלֹא בָּאָב. אָנָּא, אַל תַּאַלְצֵנִי לוֹמַר לְךָ דְּבָרִים שֶׁאֵין כְּדַאי לְשָׁמְעָם וְתֵן הַסְכָּמָתְךָ, כָּמוֹנִי, לַשִּׁדּוּךְ הַכָּפוּל הַזֶּה.

הרפגון. כְּדֵי שֶׁתִּתְיַשֵּׁב עָלַי דַעְתִּי אֲנִי צָרִיךְ לִרְאוֹת אֶת הַקֻּפָּה שֶׁלִּי.

קליאנט. אַתָּה תִּרְאֶה אוֹתָהּ בְּרִיאָה וּשְׁלֵמָה.

הרפגון. אֵין לִי מַה לָּתֵת לְבָנַי לְנִשּׂוּאֵיהֶם. אֵין לִי כֶּסֶף.

אנסלם. יָפֶה וָטוֹב. אֲנִי, יֵשׁ לִי כֶּסֶף בִּשְׁבִילָם. אַל יִהְיֶה דָבָר זֶה מַטְרִיד אוֹתְךָ.

הרפגון. אַתָּה מִתְחַיֵּב לְקַבֵּל עַל עַצְמְךָ אֶת כָּל הַהוֹצָאוֹת אֲשֶׁר לִשְׁתֵּי הַחֲתֻנּוֹת הַלָּלוּ?

אנסלם. כֵּן, אֲנִי מִתְחַיֵּב. עַכְשָׁו הַכֹּל כַּשּׁוּרָה?

הרפגון. כֵּן, בִּתְנַאי שֶׁאַתָּה תּוֹפֵר לִי חֲלִיפָה לַחֲתֻנָּה עַל חֶשְׁבּוֹנְךָ.

אנסלם. מַסְכִּים. בּוֹאוּ וְנָגִיל בָּאֹשֶׁר שֶׁיּוֹם־שִׂמְחָה זֶה מֵבִיא לָנוּ.

הקצין. עִמְדוּ, רַבּוֹתַי, עִמְדוּ! לְאַט לָכֶם, בְּבַקָּשָׁה. מִי מְשַׁלֵּם לִי בְּעַד כָּל מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי?

הרפגון. לֹא אִכְפַּת לָנוּ מַה שֶּׁכָּתַבְתָּ.

הקצין. כֵּן, אֲבָל אֵין בְּדַעְתִּי לַעֲבֹד חִנָּם.

הרפגון. מצביע על מר ז'ק. כְּדֵי שֶׁתָּבוֹא עַל שְׂכָרְךָ, הֲרֵי אָדָם שֶׁאֲנִי נוֹתֵן לְךָ לִתְלִיָּה.

מר ז'ק. אֲבוֹי! מָה הַדֶּרֶךְ שֶׁיֵּשׁ לָלֶכֶת בָּהּ? חוֹבְטִים בִּי בְּמַקֵּל עַל דִּבְרֵי אֱמֶת וְאוֹמְרִים לִתְלוֹת אוֹתִי עַל דִּבְרֵי שֶׁקֶר.

אנסלם. אֲדוֹנִי הַרְפָּגוֹן, הָבָה נִסְלַח לוֹ עַל מַעֲשֵׂה־תַּעְתּוּעִים זֶה.

הרפגון. אַתָּה מְשַׁלֵּם לַקָּצִין?

אנסלם. יְהִי כִּדְבָרֶיךָ, נָחוּשָׁה נָא אֶל אִמְּכֶם לְבַשְּׂרֶנָּה אֶת בְּשׂוֹרַת שִׂמְחָתֵנוּ.

הרפגון. וַאֲנִי, לִרְאוֹת אֶת קֻפָּתִי הַיְקָרָה.

הערות

קומדיה שהוצגה לראשונה ב־9 בספטמבר 1668 בתיאטרון פאלֶא־רויאל, עם מולייר בתור הרפגון.

הנפשות (לעמ׳ 5) — השם Harpagon רומז למקור הלאטיני־יווני של המחזה, הנשען במידה ניכרת, מצד המוטיב והעלילה, על הקומדיה של פלאוטוס "אולולאריה." αρπαζω ביוונית — לשדוד; harpago בלאטינית שודד. גם שמותיהם של שני המשרתים: Brindavoine ו־La Merluche רומזים, כנראה, לקמצנותו המופלגת של הרפגון: la merluche — דג־האלתית — נמכרת הרבה בצורה יבשה ומיובשת; brin d'avoine הוא קנה שבולת־השועל הדק.

ראש־כלב זה צולע לי פה מסביב (לעמ׳ 18) — את תפקידו של לפלש שיחק לואי ביז׳אר, ידידו של מולייר שנפגע ברגלו והיה צולע. מולייר שיווה למום זה משמעות תיאטראלית, כמצוי בפארסה של ימי־הביניים ובקומדיה דל׳ ארטה, וכך היה נוהג גם כלפי מום שלו עצמו: מחמת חולי שחפת־הריאות היה משתעל לעתים קרובות; ראה להלן עמ׳ 46.

ואפילו בחשבון של שמונה למאה בלבד (לעמ׳ 21) — שהוא שער־ריבית מופרז, בניגוד לחוק מ־1665 שקבע שער לגיטימי של 5 אחוזים.

נושכי־נשך (לעמ׳ 32) — במקור fesse-Mathieux. האֶטימולוגיה של ניב זה אינה מבוררת די־צורכה. מכל־מקום יש כאן רמז למתי (Mathieu בצרפתית), שהיה מן המוכסים בטרם נעשה אחד מתלמידיר־שליחיו של ישו הנוצרי.

בחמישה אחוזים וחצי (לעמ׳ 33) — כלומר, אך קצת למעלה משער־הריבית המותר.

שעשועי־אהבים של גומבו ומסה (לעמ׳ 34) — דמויות מסיפור־רועים נפוץ, ששימש גם נושא למעשה ריקמה של שטיחי־גובלין.

מעשי־פנורז׳ (לעמ׳ 35) — מדמויות ראבליי ב"גארגאנטוא ופאנטא־גרואֶל", מעין גילום כל היצרים הרעים שבטבע האדם. הוא גם סובל ממחלה כרונית ששמה faute d'argent — חסרון־כיס. בספר ג׳, פרק ב׳ מספר ראבליי "איך פנורז׳ נעשה בעל ארמון של סאלמיגונדיו בארץ־דיפסודיה ואכל פירותיו בעודם בוסר".

מימיך עוד לא נראית צעיר כל־כך וגו׳ (לעמ׳ 41) — בדו־שיח זה בין פרוזין והרפגון הולך מולייר (כנראה, באמצעות הקומדיה דל׳ ארטה) בעקבות מחזהו של אריוסטו: ״המוחלפים״ (I Suppositi), שתרגומו לצרפתית הופיע בשנת 1552.

את התורכי הגדול עם הריפובליקה של ויניציה (לעמ׳ 42) — בעקבות ״גארגאנטוא ופאנטאגרואֶל״ לראבליי. ברידויי מספר שם מעשה באחד פאֶרין דאנדין, המלמד את בנו הלא־יוצלח איך מצליחים ליישב כל סכסוך אם אך נוהגים כאותם רופאים, שאינם ניגשים לטפל בחולה אלא בשעה שמחלתם כבר נוטה להתרפא מאליה; לפיכך לא היה מתערב בשום מחלוקת, אלא לאחר שהצדדים כבר הוציאו על פרקלי־טיהם ממון רב. ״ואני אומר לך״ — מסיים דאנדין את שיעורו — ״שמכוח השיטה הזו יש בידי לעשות שלום, או לפחות להביא לידי שביתת־נשק, אפילו בין השולטן הגדול לבין הוויניציאנים, בין הקיסר לבין השווייצארים וכו׳״ (ספר ג׳, פרק 41).

במישחק־שלושים־וארבעים (לעמ׳ 43) — מישחק־קלפים: מי שהוציא קלף של 31 זוכה ב־62 פר׳; מי שהוציא קלף של 40, מפסיד כפליים.

ארונים (לעמ׳ 45) — אל־האביב, המצטייר בדמותו של עלם יפה־תואר.

קיפלים (לעמ׳ 45) — בנו של מלך תיסאלה שהמית את עצמו לאחר שהרג בשוגג את אשתו, הנסיכה פרוֹקריס.

פארים (לעמ׳ 45) — בנו של פריאם, שחטף את הלנה ועל־ידי כך גרם למלחמת טרויה.

אפולו (לעמ׳ 45) — אל השמש והשירה, המייצג את כליל היופי הגברי.

אנחיזס (לעמ׳ 45) — אציל טרויאני, מאהבה של ונוס ואבי איניאס. כיון שלא שמר את סוד אהבתו נענש בידי יופיטר בהלם־רעם וצלע על ירכו. בנו מרכיבו על כתפיו ומוציאו מטרויה העולה באש.

צווארון־הקפלים העתיק הזה (לעמ׳ 47) — מין צווארון־תחרימים, שהיה באופנה בימיו של הנרי ה־4, מלך צרפת בשנות 1589—1601.

להסית את האורחים ולעוררם לשתיה (לעמ׳ 49) — בתקופה זו היו נוהגים שלא להעמיד על שולחן־הסעודה כוסות ובקבוקים. המשרתים היו מגישים כוסות מלאות, מורידים את הריקות וחוזרים ומגישים כוס מלאה וכך הלאה, כרצון האורחים.

אבקש את שכננו פיקאר (לעמ׳ 55) — את המשרת פיקאר, לפי שהיו נוהגים לעתים קרובות לכנות משרתים בצרפת על שם גליל מוצאם.

תפוחי־סין (לעמ׳ 64) — תפוחי־זהב מסין, שהם מתוקים ויקרי־מציאות.

ריסוק־עצמות של האופן (לעמ׳ 93) — ברוב כעסו מאיים הרפגון על ולר בעונש שהיה מיוחד לשודדי־דרכים.

מהומותיה של נאפולי (לעמ׳ 96) — הכוונה מן־הסתם למהומות האנטי־ספרדיות שהתחוללו בשנת 1647, בהנהגתו של תומאסו אניילו; בעקב המאורעות האלה גורשו מנאפולי מספר ניכר של משפחות האצולה.

מי משלם לי וגו׳ (לעמ׳ 100) — קציני־המשטרה היו קונים את משרתם בכסף מלא (charges), ואילו את שכר שירותיהם היו מקבלים מידי הציבור הנזקק להם.